

مناقب حضرت مولانا جلال الدين رومى
قدس سره السامى

سپهسالار ترجمهسى

فريدون ابن احمد سپهسالار

ترجمه

احمد عونى قونوق

دار الخلافه

آرشاق غارويان مطبعهسى

۱۳۳۱

Hazırlayanlar
Duygu Kara-Mine Kara
2020

Önsöz

Menâkıb-ı Sipehsâlâr, Ferîdûn İbn-i Ahmed Sipehsâlâr tarafından Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî Hazretleri hâl-i hayatta iken başlanmış olup Sultan Veled Hazretleri'nin hilâfetlerinin ilk dönemlerine kadar yazılmıştır. Sipehsâlâr'ın kırk yıl Hazret-i Mevlânâ'nın hizmetinde bulunduğu ve Hüsameddîn Çelebi'nin hilâfet döneminde ve Sultan Veled Hazretleri'nin evâil hilâfetlerine kadar yazıldığı göz önüne alınırsa eserin tamamlanması tahminen kırk yıl kadar sürmüştür.

Eser Farsça aslından Ahmed Avnî Konuk tarafından Osmanlı Türkçesine çevrilmiş olup, eser 1913 yılında İstanbul'da basılmıştır. Çeviri yapılırken, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı'nda (HP_Osm_00144) demirbaş numarasında kayıtlı olan nüsha esas alınmıştır.

Çalışma yapılırken kitabın sonunda ki hata-sevab cetvelinde yer alan düzeltmelere dikkat edilerek metin içinde hatalı olarak gösterilen yerlere belirtilen kelimeler yazılmıştır. Basımdan kaynaklı hatalı yazımlar düzeltilmiş olup, Osmanlı Türkçesi sözlüğünde ki şekliyle tek yazı biçimi benimsenmiştir.

Çalışma yapılırken okunamayan, Arapça ya da Farsça olmasından dolayı ya da baskı hatasından kaynaklı anlaşılamayan birtakım kelimeler ya da tamlamalar bulunmaktadır.

Hatamızdan kaynaklı eksik ya da yanlış yazılan kelimelere rastlanabilecektir. Bu hatalar, tesadüf edildikçe düzeltilecektir.

مقدمه

جناب خالق احسن تقویہ بی نہایہ حمد و ثنا او اشرف بنی آدم افندمزه صلوات لا تحصى و آل و اصحاب نمانسہ ترضیہ بی انتہا عرض وانہا اولندقدن صوکرہ بیان مقصدہ شروع اولنورکہ شاہ کشور معرفت ذوالجلال و کنجینہ اسرارلایزال صاحب مثنوی معنوی [مولانا جلالالدین رومی] قدس سرہ السامی افندمزنک مناقب علیہ لری ایلک دفعہ اولہرق مرید مقبوللرندن حضرت فریدون ابن احمد سپہسالار طرفندن یازلمشدر. آندن صوکرہ عارف چلبی حضرتلرینک ایام سعادتلرنده شیخ احمد افلاکی، مناقب سپہسالاری علاوہ و تفصیل صورتیلہ توسیع ایدہرک (مناقب العارفين) نامندہ بر اثر وجودہ کتیرمش و بعدہ چلبی عبدالجلیل حضرتلرینک ایامندہ عبدالوہاب ہمدانی جانبدن مناقب العارفين تلخیص اولنہرق (ثواب المناقب) نامندہ دیگر بر اثر تدوین اولنمش و مثنویچوان درویش محمود قنوی طرفندن ثواب المناقب لسان ترکی یہ نقل و ترجمہ ایدلمشدر. جناب سپہسالار بالذات حضرت مولانا افندمزدن عین الیقین ہر نہ کورمش و کندی ایامندہ ذات ستودہ صفاتلرندن نہ واقع اولمش ایسہ آنلری قید و ضبط بیورمش اولدقلرندن آنلرک مناقبی و ثوق جہتیلہ بالطبع بونلرک جملہسنہ فائقدر.

سفینہ مولویہدہ بیان اولندیغی اوزرہ فریدون ابن احمد سپہسالار حضرتلرینک لقب شریفی مجدالدیندر. کندوسی آباء و اجدادی کبی دولت سلجوقیہنک سر عسکری اولوب شجیع، کریم، ظریف، متفنن و اخلاق حمیدہ صاحبی بر ذات عالیقدر ایدی. عہد شبابتدہ سلطان العلماء حضرتلرینک مجالس عالیہلرنده حاضر اولوب انفاس نفیسہلرندن متأثر اولمش و آنلرہ محبت ایتمش ایدی.

پدرلرینک وفاتندن صوکرہ سلاطین سلجوقیہدن سلطان علاءالدین کیقباد جانبدن عہدہلرینہ سر عسکرک رایتی تفویض اولنوب جناب مولانا جلال الدین رومی قدس سرہ السامی افندمز طرفندن کندوسنہ خطاباً "ای فریدون! بر مدت جہاد اصغرک سر عسکری اولدک بوندن صوکرہ دہ رایت کشای اخیار و لشکر کش ابرار اول." بیورلمش و مشارالیہ دخھی بو دعوتہ اجابت ایلہمشدر. جناب پیر افندمزنک نفس قدسیلرینک تأثیراتی و ہمت علیہلرینک برکاتی ایلہ حقیقہ اشارت بیوریلن مقامہ واصل اولمشلر و چلبی حسام الدین حضرتلرینک نسب عالیہلرینہ صہریتی بولنمسی حسبیلہ آنلرک اوقات خلافتلرنده فقراہ مظاہرت و آیین اولیانک تأییدینہ بذل ہمت و سادات مولویہنک مناقبہ دائر بر اثر لطیف تألیف بیورمق صورتیلہ تمیز ایتمشلردر.

مچاربہیہ عزیمت ایدہجکلری وقتدہ استمداد و حمایت و لایتنپناہیلرینی استدعا قصدیلہ حضرت پیر دستگیر افندمزنک ید مبارکلرینی تقبیلہ کیتدکلرنده وقوع بولہجق احوالہ اشارت بیوررلر و عینیلہ ظہور ایدر ایدی. مظفر آعودتدن صوکرہ خاکپای حضرت پیرہ یوز سوردکدہ سفرده کی سرکدشتلرینی علی وجہ التفصیل جناب پیر حکایہ بیوررلر و نور مکاشفہلرینک قوتی و سایہ حمایتہلرینک احاطہسی جناب سپہسالارک سبب ازیاد خلوصی اولمغلہ خدمات مالیہلرنده بذل موجود ایدر ایدی. چلبی حسام الدینک زمان خلافتلرنده دخی کمافی السابق

منكرينك هجوملرينه قارشى بر سد سديد اولوب هيچ بر كييمسه نك آيين خداوندكاري يه حرفاندازلغه جسارتى اولماز ايدى.

كنديلرينك اسباب مدافعات ماديه و معنويه لرينك ازديادى سبب تاكيد اعتقاد و باعث تشييد اعتمادلرى اولوب بو خصوص، امر مدافعه ده اقدام و اهتماملرينه بادي اولديغى حضرت چلبينك حضورنده ذكر اولندوقده [البته اويله اولور. آنلر هر صباح بر ملكك دعای حيرينه مظهر اولمقده درلر. زيرا -انلله ملكين فى كل يوم يناديان عند كل صبح اللهم اعط كل منفق خلفا- يعنى جناب حقك ايكي ملكى واردركه هر كون صباح وقتنده يا رب هر منفق اولانه انفاق ايتديكى ماله بدل و خلف وير نصى وارد اولمشدر.] بيورمشلر و بو خبر جناب سپهسالار ك سمعنه واصل اولدوقده سعينك مشكور اولمسندن مسروراً بو خبرى كتيرن احباسنه ماملكنى بذل ايدوب يالكز كندوسنك امر تعيشنه بر مقدار آليقوميش و علاق دنيويه دن النى، اتكنى چكوب بالذات كوردكلرى و موثوق اوله رق تواتراً ايشيتدكلرى احوال و كراماتك جمعنه حصر اوقات ايله مشلدر. سنه شريفلى طقسانه واصل اولمش ايكن اثنای سماعده قامتلى بر دليقانىل كى طوس طوغرو طورر ايدى.

سلطان ولد افندمرك اوائل خلافتلرنده مخدوم مكرملرى جناب جلال الدينى النندن طوتوب حضور شريفلرينه كوتوره رك داخل خلقه ارادتلى ايتمش و حسن نظرلى خصوصنده كنديلرينك مقامنه اقامه بيورلمسنى نياز ايدره ك مطلوبلى اسعاف بيورلمسنى متعاقباً وداع عالم فانى ايله مشلدر. ارتحاللرندن مقدم -دولتسز باشمز اوقات حياتده او سلاطين حقيقتك پاى اراده لرنده ايدى. بناءً عليه حال ممانده دخى اويله اولمق مناسبدر - ديو وصيت بيورمش اولدقلرندن بعدالانتقال جناب سلطان العلما و مولانا و حسام الدين و صلاح الدين افنديلرمز حضراتنك پاىگاه مراقده شريفه لرنده وديعه خاك عطرناق قيلنمشدر. -قدس الله اسرارهم-

بعدالوفات حامل سر قدسىلى اولان مخدوم مكرملرى جلال الدين حضرتلى آنلى عالم معناده كورمشلر او حالده كه آستانه مولويده فم مباركلرندن بر نور طلوع و فلك قمره صعود ايدره ك لمعاندن بر قسمى وجه ارضه عكس ايدوب اصابت ايلديكى محللى مستغرق انوار ايتمش ايدى. بو حالى سلطان ولد قدس سره افندمزه عرض ايتدكه - او نور، اولياء اللهك اذكار جميله سنك نوريدر، و او عكس او اذكارك آثاريدر كه قلوب قابله يى تنوير ايدوب و قلوبك منوريتى ايله قوالب دخى نورانى اولوب ظلمت انكاردن خلاص اولورلر - ديو تعبير و آنلك تأليف ايتمش اولدقلى مناقبك نشر و استنساخنى امر ايتملريله باعث نزول رحمت اولان اثر لطيف مذكورى استكتاب و آنكله تمين وتبرك ايله مشلدر.

جناب سپهسالار بو مناقب شريفى سلطان ولد افندمرك اوائل خلافتلرينه قدر بالذات يازمشلدر. ارتحاللرندن صوكره مخدوم مكرملرى طرفندن اكمال بيورلمش ايسه ده حد معين دكلدر.

بو مناقبه مطالعه اولنه جغی اوزره سپهسالار حضرتلری تمام قرق ییل جناب مولانا افندمک خدمت علیه لرنده بولنمشلر و سلطان ولد افندمک اوائل خلافتلرینه قدر معمر اولوب طقسان آلتی یاشنی متجاوز اولدقلری حالدہ دار نعیمہ انتقال ایله مشلردر.

حضرت پیر دستگیر افندمز ۶۷۲ تاریخنده التمش سکز یاشنده اولدقلری حالدہ عالم بقایا رحلت بیورمش اولدقلرندن بو حینده جناب سپهسالارک سنلری سکسان درده قریب اولمق لازم کلیر. چونکه آندن صکره چلبی حسام الدین افندمک اون ایکی سنه دوام ایدن زمان خلافتلرنده بر حیات بولنوب سلطان ولد افندمک اوائل خلافتلرنده ارتحال بیورمشلردر. شو حسابہ کوره سنه لری قرق درده قریب اولدیگی حالدہ حضرت مولانا افندمزدن اخذ طریقت ایله مشلردرکه جناب پیر افندمک سنه مبارکلری بو حینده ۳۲ اولر. بوده ۶۳۶ سنه سنه مصادف بولنور. بو تاریخلرده ایسه حضرت پیر دستگیر بر مرشد کامل و مکمل ایدیلر. چونکه مناقب العارفینک روایتنه کوره سلطان العلماء افندمز ۶۲۸ سنه هجریه سنده وداع عالم فانی بیوروب آندن پک از بر وقت ایچنده درجات عالییه ایصال بیورمشلردرکه کیفیت تلقین، جناب پیر افندمز یکرمی بش، یکرمی التی یاشنده ایکن واقع اولمش اولور. و التی، یدی سنه صکره ده جناب سپهسالار آنلره انتساب ایتمش اولورلر. حضرت شمس تبریزی افندمک قونیه بی تشریفلری ایسه نفحات الانسده بیان اولندیگی اوزره ۶۴۲ تاریخنده یعنی سید برهان الدین حضرتلرینک قیصری یه عزیمتلرندن از بر زمان صکره واقع اولمشلردر.

بناءً علیه جناب پیر دستگیر بر مرشد و مربی کامل و مکمل اولدقلری حالدہ حضرت شمس الدین تبریزی افندمک دائره صحبتلرینه داخل اوله رق اصول سماع وفرجی و وضعو ستار خصوصلرنده آنلره موافقت بیورمشلردر.

شو وثائق تاریخیه نظرأ جناب مولانا افندمک پیر تلقینلری سید برهان الدین محقق ترمذی حضرتلری اولوب شمس تبریزی افندمز ایسه اصحاب صحبتلرندندر. نته کم جناب سپهسالار بو مناقبه علی طریق المشاهده مفصلاً بیان بیورلر.

امدی بو مناقب شریفی ترجمه دن مقصد فقیر محضا اولیاء اللهدن استشفاع اولوب اظهار فضیلت و خودنمالت دکلدر. زیرا غریق دریای جهل و عجز اولان بو فقیر پر تقصیر کندوسنده انظار کماله عرضه لایق بر بضاعه و تحسینه سزا بر قدرت کوره مز. کرچه جناب پیر دستگیر افندمک هر بریسی بر اقلیم اولان ابیات فصاحت غایاتنی نظماً ترجمه، خیلی جرأتکارلقدردر. فقط بوده قدرت شعریه کوسترمک ایچون واقع اولدی. بلکه بو مظهر حقیرک استعدادنجه او، اوپله ظاهر اولدی. ارباب تصوفک بو نکته یه مبنی نقصان فقیری عین کمال کوروب سکوت ایده جکلری مجزوم فقیردر. ارباب تصوفک اعتراضاتی ایسه دائره اندیشه دن بیروندر (والله ولی التوفیق)

احمد عونی

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد بی حد عظیم الجلال اولان بر احده مخصوصدر که آنک هویت جلالی تصاویر عقلدن میرا و ثنای غیر معدود عمیم النوال اولان بر صمدہ مختصدرکه آنک کمال الوهیتی کیفیت اوهامدن معرادر. بر مبدع که کرچه حقیقت انسانیہی سلۃ تأدیب (اہبطوا) ایله اوج علویدن حواس و شہوات حسیضنہ تنزیل بیوردی. فقط او حقیقتہ تکرار تعالوا کمندی و تکمیل جذبہسی ایله سلسبیل معرفت جانبہ طریق احسان ایله دی. ونوع انسانی سائر مخلوقات و بلکه کافۃ موجودات اوزرینہ -لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم- تشریفی ایله ممتاز ایدوب- و صورکم فاحسن صورکم- نقشیلہ مزین قیلدی و نوع انسان آره سندن فلك الوهیتك شموسی و سمای ربوبیتك بخومی اولان انبیایی (یا داود انا جعلناک خلیفۃ فی الارض فاحکم بین الناس) آیت کریمہسی مصداق منیفنجہ نبوت و خلافت تاج و تختیلہ مزین و مشرف ایله دی و آنلرک کولکلرینی شیر معرفت و حکمتلہ پرورده ایدوب حقایق ازلی و دقایق لمیزلیدن آکاه قیلدی.

و هر قرن و عصرده نہایت غوایت و صحرای ضلالت و قید اسائتہ کرفتار اولان کروہک ساحل رشده و نجات ابدی یه وصوللری و حیات سرمدیدن بهره مند اولملری ایچون او ذوات ستوده صفاتہ صحف ربانی و آیات سبحانیسنی احسان بیوردی. و سلك انبیادن سیدالمرسلین وخاتم البیین و واسطۃ عقدالاولین والآخرین و رحمۃ للعالمین محمد مضطفی صل الله علیه وسلم افندمزی جمیع انبیانک مقدم و پیشواسی و خاتمی قیلدی و جمیع کمالاتی صبح ازلدہ کافۃ انبیا علیہم السلام حضراتنک طینتنہ احسان و جمیع کمالاتی کذلک صبح ازلدہ فخر کائنات علیه افضل التحیات افندمز حضرتلرینک ذات پاکنک طینتنده تعجین بیوروب خاتم نبوتی آنک انامل شریفنہ طاقدی. نتہ کم حضرت مولانا قدس سرہ افندمز بیوررلر:

شعر

ای کرده خاکپای توبا عرش همسری ** ختم ست بر کمال توختم پمیسیری
در معرض ظهور نکر داز علو قدر ** با آفتاب سایۃ شبہت برابری
باد صبا بیست میان خدمت ترا ** دیدی چراغ را که دهد باد یاوری
دریای علم راشده غواص جبرئیل ** کوهر کلام حق و زبان توجو هری

ترجمہ

ای خاکپایی عرش ایله همشرک ایلهین ** ختم نبوت اولدی کمالک مهرلین
علویتکدن ایلهمدی جایگاه یری ** مهر منیرلہ ایتمدی سایهک برابری
باد صبا جهادیکہ ایتدی معاونت ** هیچ بر چراغہ ایتدیمی بر یل مخاندت
جبریل بحر علمک ایدی بر کهر بری ** کوهر کلام حقدی زبانکده جوهری

ظهور نبوت وجود رسول الله ايله نهايت بولديغندن اعظم و اجمال مظاهر اولان فخر عالم افندمرك مظهریتی دأره رسالته خلاصه جود اولان نقطه وجودی محتوم ایلدی. نته کم بیورلمشدر:

شعر

لطف خدای جمله کمالات خلق را ** یک چیز کرد و داد یدو نام مصطفی

ترجمه

بر شی قیلوبده ویردی آکا نام مصطفی ** خلقک بتون کمالرینی لطف حق آلوب

اصحاب و ابرار و اولیا و اخیار رضوان الله علیهم اجمعین حضراتنی اظهار و آنلری کندی دارالامانده -الا ان اولیاءالله لا خوف علیهم ولا هم یحزنون- نداسیله مصون و محفوظ ایدوب وجود مبارکلرینی سبب تکمیل نفوس ناقصان ایلهدی و اللرینه شمع هدایتی ویردی. نته کم صلی الله علیه و سلم افندمز حضرتلری بیوررلر. -اصحابی کالنجه وم بایهم اقتد یتم- تاکه -السعید من سعد فی بطن امه- حکمنجه صبح ازده قلم قدرته هر کیملرک ناصیه لرینه رقم سعادت ابدی و طغرای دولت سرمندی چکلمش ایسه جنسیت الطیبات للطیبین حسبیله شب دنیاده آنلره بالآسباع فیافی جهالتدن کچوب و یوسوس فی صدورالناس اولان غولان طبیعتدن قورتیلوب دارالامن سلامته اختیار مقام ایلهلر و قیلانلرله مالی طاغلردن قدم مجاز ایله دکل بلکه قدم نیاز ایله عبور ایلهلر و آنلرک سفینه عنایتلرینه راکباً نهنکلرله مالی اولان دریالردن مرور ایله ساحل نجاته واصل اولهلر. نته کم نبی صلی الله علیه و سلم افندمز حضرتلری بیوررلر. -مثل امتی کمثل سفینه نوح من تمسک بهانجا ومن تخلف عنها غرق- و حضرت شیخ قدس الله روحه مثنوی شریفنده بیورر:

شعر

چونکه باشیخی تودور از زشتی ** روز و شب سیاری ودر کشتی

در پناه جان جانبخشی توی ** خفته اندر کشتی وراه میروی

مکسل از پیغمبر ایام خویش ** تکیه کم کن بر فن وبر کام خویش

ترجمه

قبحدن اولدک اوزاق شیخکله سن ** روز و شب سیارسک کشتیده سن

جان جانبخشنده حفظ ایلر کمی ** سانکه اویقوکده سنی ناقل کمی

وقتکک پیغمبرندن اولمه دور ** فن و کامکله صاقین ایتمه غرور

کر اولیاءالله رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضراتنک کمالات و مقاماتنده سوزه شروع اولنسه و آنلرک صفاتندن بحث ایدلمش اولسه زبان آنک بیانندن عاجز و افهام آنک تصورندن قاصر اولور. (وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيراً) اما افضل انبیا و فارس قاب قوسین اودنی زبان کوهر بار معجز بیانلریله بو طائفه نك

کمالا تندن خبر ویروب - علماء امتی کانبیاء بنی اسرائیل - بیورمشلردر. و بو حدیث شریفدن مراد علم ظاهر و باطنی جمع ایدوب عمل ایدن و شوق و محبت حق ایله فقر و نیستی پوته سنده کندیلرینی ایدوب زر تمام عیار اولمش اولان علماء اولیاء اللهدر. و مفخر موجودات افندمز حضرتلرینک - آدم و من دونه تحت لوائی یوم القیامة - بیورملری بو مقامدندر.

ذات حضرت رسالتناهی لیرینک آره صره لسان مبارکلرندن بو طائفه نك شوقی سببیله - و اشوقاه الی لقاء اخواین - کلماتی شرفصادر اولور ایدی. و بعضاً روی مبارکلرینی یمن جانبنه بالتوجیه - انی لا جد نفس الرحمن من قبل الیمن - بیوروب جمله اولیاء وقتدن اولان اویس قرنی ری الله تعالی عنهدن خبر ویررلر ایدی. دوره محمدی علیه لصلاة والسلامده کلن بو طائفه نك عظمت و شانی حددن بیروندر. بونک ایچون موسی علیه السلام او قدر کمال عظمت و قربت ایله - اللهم اجعلنی من امة محمد صلی الله علیه وسلم - دیمشدر. و صلی الله علیه وسلم افندمز دخی - لو کان اخی موسی حیا لما وسعه الاتباعی - بیورمشلردر. و حضرت خداوندکار افندمز دخی بیوررلر.

مشوی

چونکه موسی رونق دور تودید ** کاندرو و صبح تجلی مید مید
کفت یارب آن چه دور رحمت ست ** خود کذشتازر حمت آنجا رؤیت ست
غوطعه موسی خودرا درجار ** در میان دوره احمد بر آر

ترجمه

رونق دوریکی کوردکده کلیم ** آنده وار صبح تجلی رحیم
دید یارب اونه دور رحمت ** رحمتی کچدی وار آنده رؤیت
موسی ذاتکی دریالره صال ** دوره احمده امواج ایله آل

ایمدی مطلبه کلهلم و بو کتابی تألیفدن مقصود نه ایسه آنی شرح ایدهلم. قولجزلرک اقل و اصغری سپهسالار دینمکله معروف اولان فریدون ابن احمد بویله دیرکه عهد صباوتمک اوائلنده بو درویش طائفه سنک محبت و اخلاصی بو ضعیفک دل و جاننده اثر عظیم حاصل ایتمش ایدی. نهایت سعادت روزکاری اسوب بو ضعیف و فقیر و حقیری شیخمز، سیدمز اولیانک قطبی و اتقیا و محققرک سلطانی و موحدلرک برهانی و اسرار ازلیه نك کاشفی و رموز ابدیه نك شارحی و سر الهینک اکبری و برهان حقک ازهری و جناب رب الاربابک محبوبی و قطبلرک قطبی، جمیع القابدن مستغنی، مولانا جلال الحق والملة والدين وارث الانبیاء والمرسلین محمد بن محمد بن الحسین ال حطیبی البلخی البکری عظم الله ذکرهم و قدس الله ارواحهم بکمالاته و نور ارواح المریدین بکلماته المستعذبات که - هدی ورحمة للمحسنین - آندن عبارتدر. حضرت خداوندکار بارگاه مقدسنه ایریشدیردی. عمرمک خلاصه سنی ذات حضرتلرینک ملازمتنده مستغرق قیلدم و آنلرک مهر و محبت نقشلرینی

کالنفش فی الحجر صحیفه دلمه نقش ایله دم. کوز کورمدک بر جمال کوردم و قولاق ایشتمدک بر کلام ایشیتدم.
نته کم زبان مبارکلریله کندی صفت حاللرینی بیان بیوررلر.

شعر

بس آتشی که فروزدازیب نفس بجان ** بسابقا که بجوشد زحرو فانی من
بکوشها برسد حرفهای ظاهر من ** بھیچ کس نرسد نعرهای جانی من

ترجمه

چوق آتش ایتدی فروزان جانده بو نفسم ** خروشه کلدی بقالر حروف فانیمدن
کلام ظاهر آذانه واصل اولدی فقط ** خبیر اولدی کیمسه صدای جانیمدن

آنلرک ذات مبارکلرنده اوصاف بشری قالماش اولدیغندن کندیلرندن بشقه سنک آنلری کورمه سی حاشا
ممکن دکل ایدی.

شعر

بدانکه پیر سراسر صفات حق باشد ** اگرچه پیر نماید بصورت بشری

ترجمه

بیلك که پیر سراسر صفات حقدر هپ ** بو صورت بشریده کورندی کرچه او پیر
لاجرم آنلرک محبت و عشقندن بیک دفعه یانوب کندی وارلغمدن محو اولدم. نهایت ظاهر و باطنم آنلرک
محببتندن مرکب اولدی. مصرع -رقالز جاج ورقه الحمز-

رباعی

عشق آمدوشدچو خو نماندرک و پوست ** تا کرد زخسود تھی و پر کرد زدوست
اجزای وجودم همکی دوست گرفت ** نامیست زمن بر من و باقی همه اوست

ترجمه

عشق کلدی طمارلرده کی کقتم کبی اولدی ** وارلق بوشالوب هر طرفم یار ایله طولدی
ضبط ایلدی یارم بتون اجزای وجودم ** قالدی قوری بر آد بکا باقی هپ او اولدی

قرق سنه بو ضعیف، هر بری سر آمده عصر و مقتدای دهر اولان و علوم ظاهر و باطنده بی نظیر
جهان وورع و تقواده بی همتا بولنان دیگر پیشوایان و عاشقان ایله آنلرک حضورنده کیجه بی کوندوزه کوندوزی
کیجه یه ایصال ایدر ایدک و دائما بنات النعش کبی کندی قطبمز اطرافنده بی پاو سرکردان اولور ایدک.

بیت

چون من دو هزار عاشق از غم کشتش ** کز خون کس آلوده نشدانکشتش

ترجمه

اولدیروب بن کبی غمدن ایکی بیک عاشقنی ** اولدی قان ایله آلوده آنک انکشتی

تا که - **إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ** - حکم منیفنحه خالق بیچون و پروردکار کن فیکون او آفتاب پرتابی
ناقصلرک کوزلرندن جانب غیبده مستور ایلدی و او نور شب دیجوری
ینه کندی اصل و محله ایصال ایدوب - **عِنْدَ مَلِيكٍ مُّقْتَدِرٍ** - وصفیله موصوف محل قدسده متمکن قیلدی. او
دورک اقتضاندک و او عهدک انقراضندن صوکره جانلری - **الارواح جنود مجنّدة فما تعارف منها ایتلف و ماتنا
کر منها اختلف** - حکمنجه ازله اول حضرتک عاشقنریله پرورده اولمش اولان عاشقنر و صادقنر وقتاکه بو کون
فوج فوج کتم عدمدن عالم وجوده قدم باصدیلر. جان کوزینی او حضرتک عاشقنرینک مشاهده سیله آچدیله.
نته کم بیان بیوررلر.

شعر

جان من و جان تراپیش از بن ** سابقه بودکه کشت آشنا
الفت امروزان سابقه است ** کرچه فراموش شد آنها ترا

ترجمه

جانم ایله جانکه اولجه بر ** سابقه وار اولدی بو کون آشنا
سابقه دندر بو کونک الفتی ** کرچه اونوتدیردیلهر آنی سکا

و او حضرت ایله اولان موانست حکمیله وقتلرینک کافه سنی متأحزان اصحابک ارشادیچون ذات
شریفلرینک بیان بیوردقلری عوارف و معارفک مطالعه سنه صرف ایلرلر ایدی. نته کم ذات حضرتلری بیوررلر:

شعر

برای کوش کسانیکه بعدما آنید ** بکوم و بنهم عمرما مؤخر نیست

ترجمه

کوش اخلافم ایچون سویلیه رک ترک ایدرم ** عمرمز صوکره دکلدرا او کسان عمرندن

سرلره محرم و نیازلرده همدم اولان او جمله عاشاقدن بریسی وار ایدی. بو ضعیفه توجیه خطاب ایله
دیدی که - او حضرتک جمال زیباسنی مشاهده ایدن جمله پیران و عزیزانک یوزلرینی پرده غیبه چکمه لری قریب
اولدی. حال بوکه آنلرک عین الیقین کوردکلری آثار و کرامات و اخبار قید اولنمامش و رسائله یازلامشدر. عالمی
بوندن محروم براقمق کرم عظیم طریقندن دوردر. امید اولنور که برر برر عالم غیبندن کله جک اولان معتقدان و
میریدانک بالمطالعه ایکی جهانک مقاصدینه اصل اولمالریچون او حضرتک سیرت پاکنی و پدرلریله کندیلرینک

اسناد خزقه و تلقین کرامات و مقاماتی و اصحاب صحبتلرینی -رضوان الله علیهم اجمعین- مشتمل اولمق اوزره بر رساله جمع ایده سک. عجز و قصورینه معترف اولان بو ضعیف دیدی.

بیت

کر برتن من زبان شود هر موئی ** یک شکر تواز هزار نتوانم گفت

ترجمه

هر مویم اگر اولسه برر دیل بدمنده ** بیکنده برینی شکر یک ایفا ایده مم بن

پدرلریله کندیلرینک صفت مقام و سیر سلوکلرینی، هر لفظی حقایق و معانی دریالرینی جوشه کتیرن کلمات طبیاتندن قیاس ایتمک کرکدر. و کرچه بونی دخی مستمعلرک استعدادی مقدارنجه معتقدان و مریدانک مقامندن بیان ایله مشدر. نته کم بیوررلر:

نظم

آنجه کفتم این بقدر فهم نست ** مردم اندر حسرت فهم درست

ترجمه

سویلدیکم قدرت فهمکجه در ** فهم درست نرده که سوز اینجه در
هر نه قدر بو وجه ایله اعذار واقع اولدی ایسه ده او عزیز طلبده مبالغه کوستردی و دیدی:

نظم

آب جیحونرا اگر نتوان کشید ** هم بقدر تشنکی بتوان چشید

ترجمه

آب جیحونی بتون نوش ایلمک ممکنمیدر ** نوش ایلمش اولسه تشنه لک مقداریدر

او عزیزک التماسی اوزرینه حضرت رب العزتدن طلب و استعانه و او حضرتک هم عالیسه سی نیاز اولنه رق بیانه شروع اولنوب بو ضعیف عین یقین هر نه کورمش و بو ضعیفک ایامنده او حضرتدن نه وجوده کلمش ایسه کوشه خاطرمده قالمش اولانی قلم یازدی.

بیت

درویش سخن زدیده کوید ** عامی سخن از شنیده کوید

ترجمه

درویش سوزینی کورورده سویلر ** عامی ایشیدیرده اوپله سویلر

آنک تتمینه مباشرت اولندقدده اوچ قسم اوزرینه تقسیم ایدلد. امید اولنورکه مطالعه ایدنلر -اکرمهم الله- خطایه تصادف بیوررلر ایسه دامن عفوی مبسوط ایده لر. والله ولی التوفیق.

فصل اول

حضرت خداوندکارک پدر عالیبری مولانا سلطان العلماء بهاءالدين الولد محمد-رضی الله عنه و عن اسلافه و انسابه- حضرتلرینک اسناد خرقه و تلقین ذکرلری بیانندهدر

مولانا سلطان العلماء قطب الوقت بهاءالدين الولد محمد بن حسین ابن احمد الخطیبی البلخی البکری حضرتلرینک نسبلری روایات صحیحہ و اسانید وثیقہ اوزره خلیفہ رسول الله صلی الله علیه وسلم ابی بکر الصدیق رضی الله تعالی عنہ متصلدر. و اجداد عالیبرینک کافہ سی علماء و مفتیان اولوب بلخ شهرنده و خراسانک هر جهتنده معروف و مشهور ایدیلر. تلقین ذکر و خرقه لری دخی پدرلری احمدالخطیبی یه و آندن امام غزالی یه و آندن ابی بکر نساجه و آندن محمد زجاجه و آندن ابی بکر شبلی یه و آندن شیخ الطوائف جنید بغدادی یه و آندن سری لسقطی یه و آندن معروف الکرخی یه و آندن داودالطائی یه و آندن حبیب العجمی یه و آندن حسن البصری یه و آندن امیرالمؤمنین علی ابن ابی طالب مکی کرمالله وجهه العزیزه و آندن سیدالمسلین و خاتم النبیین محمد المصطفی صلی الله الیه وسلم و علی آلہ و عترته الطاهرین الطیبین اجمعین افندمز حضرتلرینه متصلدر.

ایکنجی فصل

سلطان العلماء بهاءالدين محمدالولد رضی الله عنه حضرتلرینک مقامات علیه لری

بیانندهدر

بیت

اجراده ارواحی و سلطان ابد ** کرجه بلقب بهای دینی و ولد
مکدارکه شیشه وفادر شکند ** چون شیشه شکست پای مستان جندل

ترجمه

اول حاکم ارواح و سلطان ابد ** کرجه لقبی بهای دینی و ولد
کسر ایتمه که شیشه وفایی زهار ** شیشه قیریلنجه پای مستانه باتار

ذات حقایق دانیلری کامل صاحب کشف بر پادشاه عظیم و کافه علوم ظاهر و باطنده بی نظیر و ریان و بی ساحل بر دریای معارف و حقائق ایدی. کافه ناسک محبوب و مقبول و پسندیده قلبی اولوب صوک درجه ورع و تقوی و ریاضات کثیره و مجاهدات وفیره صاحبی و جمله کوکلرده متصرف ایدی. محروسه بلخده شرفمقیم اولوب اقصای خراسانندن حضور عالیبرینه فتاواى مشکله کتیرلر ایدی. و بیت المالدن وظیفه معینه لری

اولوب امر شریعتله معیشتلرینی بورادن تأمین بیوررلر. و اصلا مال وقفدن بر شی آمازلر. علما لباس و قیافتنده کز لر ایدی.

هر کون صباحدن صلاتین بیننه قدر طلبیه درس افاده ایدرلر. ایکندی نمازندن صوکره اصحاب و ملازمانه معارف و حقایق سویلرلر. پازرایرتسی و جمعه کونلری دخی عامه خلايقه وعظ و نصیحت ایدرلر ایدی. سلطان سعید جلال الدین خوارزمشاه انارالله برهانه ذات شریفلرینک مریدان و معتقدانی زمره سندن اولوب دائما زیارتلرینه کیدرلر و اکثر ایامده حین موعظهده استادی مولانا فخرالدین رازی رحمة الله علیه ایله برلکده مجلسه کلیرلر ایدی. ذات فیوضاتپناهیلری هیچ بر مجلس عقد بیورمز لر ایدی که او مجلسده سوختکان جکر خون و عاشقان جمال بیچوندن جان فدالری واقع اولمسون، میتلر قالدیرلمسون و خلقک کریه و زاریلری و فریادلری عیوقه چیقماسون. سوزه باشلادقلری وقت ارسلان کبی کوکره لر و نعره اورورلر ایدی. اوچ، درت مرتبه تنزیل ایتمدکچه باشلادقلری کلامک معناسنی هیچ کیمسه آکلایه ماز ایدی.

تجلیات جلالیه نك کترتندن مزاج مبارکلری سرت و هیبتلی اولمش ایدی. دائما متفکر ایدیلر و پک چوق مرید و متقدی و تلمیذلری وار ایدی. لکن اجازتلری اولقسزین هیچ بریسنک حرکتک مجالی اولماز ایدی و صحبتلری صحبت سلاطین آداب و طریقی اوزره ایدی. ریاضات و مجاهدات بی حساب صاحبی اولان و جمله اقطابدن بولنان سید برهان الدین الترمذی المحقق آنلرک مریدلری اولوب حضرت خداوندکارمک لالالغنه تخصیص بیورلمش ایدی.

حضرت سیددن مسموعدرکه بلخ شهرینک مشاهیر علماسندن و مفتیانندن اولمغله برابر جمله منکراندن بولنان اوچیوز کیمسه بر کیجه رؤیالرنده خواجه کائنات صلی الله علیه و سلم افندمز حضرتلرینی یشیل بر چادیرده اوطورمش اولدقلری حالده کوردیلر. مولانا بهاءالدین الولد رضی الله عنه دخی خضورلرنده اوطورمش ایدی. حضرت رسالتپناه صلی الله علیه و سلم افندمز جناب مولانایه التفات بیوروب دراغوش ایلدی. و حضاره خطاباً بونی -سلطان العلما لقبیله تلقیب ایلدم- بیوردیلر.

جماعت مذکوره اویقودن اویاننجه جناب سلطان العلماء جانبنه متوجه اولدیلر. وقتاکه یولده بربرلرینه ملاقی اولدیلر. کیجه کی رؤیایی حکایه ایدرک تعجب و تحیرده قالدیلر. حضرت مولانا سلطان العلما بو جماعتی اوزاقدن کوردکده بیوردیلر که -حضرت پیغمبر علیه السلام حال درویشانی اعلام بیورمدکجه سره یقین حاصل اولدی- جماعت مزبوره صف نعال استغفارده طوروب بللرنده کی زنار انکاری چوزهرک مرید و معتقد اولدیلر. بو حالدن صوکره جوابلر زیرنده کی امضا محللرینه [کته سلطان العلما] یازلمش بر چوق فتوالر کورولدی.

ذات فیوضاتپناهیلیرینک صفت عظمتلری آفاقه منتشر اولدوقده بالجمله اکابر و مشایخ عظام و ارباب فحول اطراف و اکنافدن زیارت عالییرینه متوجه اولوب مجلس وعظنده حاضر بولنورلر و اکثر مجالسده سلطان سعید جلال الدین خوارزم شاه استادی فخرالدین رازی^{1*} ایله حاضر اولورلر ایدی.

بر کون مولانا سلطان العلما افندمز حضرتلری اثنای موعظهده مذهب حکمای یونانیهیی مذمت بیوروب دیدیلر که - کتب مقدسه و آسمانی یی وراى ظهرلیرینه آتوب فلاسفهک محو اولمش اولان اقاویل کهنه لیرینی اوکلیرینه قویان زمره نصل نجات امید ایدرلر- بو سوزلری امامک حسد و عداوته باعس اولدی. و دائما حضور پادشاهیده آنک اعتقادینه ضعف و فتور ایراث ایده جک بر سوز سویلمک ایستر ایدیسده سلطانک قوت اعتقادینی مشاهده ایتدیکندن ناشی اصلا فرصت بوله ماز ایدی. بر کون سلطان تصادفاً ینه زیارته کلمش ایدی. مجلس وعظده حددن افزون بر جمع کثیر مهیب کوروب یوزینی امامدن طرفه چوپیره رک- پک چوق غلبه لک وار- دیدی. امام فرصت بولوب دیدی که - اکر بو کثرتن دفعی ایچون بر تدبیر اتخاذا اولنمازسه

1* محمد بن عمر بن الحسن بن الحسين التيمي البكري اولامام فخرالدین رازی ابن خطیب هجرت نبویهک بشیوز قرق اوچنجی سنه سنده تولد ایلدی. و قرق دردنجی سنه نده تولدی دخی روایت اولنور. محی السنه ابی محم البغوینک شاگرداندن اولان پدری ضیاءالدیندن مبادئ علومى و مجدالجلیلدن مراغهده علم حکمتی و کمال السمانیدن فقهی اوقودی. و امام حرمینک شامل نامنده کی کتابنی حفظ ایدیکی روایت اولنور. مشارالیه ابتدای حالنده فقر و ضرورت ایچنده ایدیسده بعده وسعت معیشت حاصل اولدی. صیت و شهرتی اطرافه منتشر اولدیغندن طلب علم قصدیله اقطار ارضدن کندوسنه مراجعت اولنور ایدی. لسان عربی و فارسی ایله وعظ و نصیحتده ید طولی صاحبی ایدی. و اهل حال و دین اولوب تصوفده واقف ایدی. تصوفده بهره سی اولدیغنه تفسیری شاهددر. (ری) شهرندن خوارزمه کلوب معتزله ایله مناظراتی واقع اولدیغندن اورای ترک ایدرک ماوراءالنهره کلدی. خوارزمده اولدیغی کبی اورادهده مناظرات واقع اولغله (ری) شهرینه عودت ایلدی. بعده سلطان شهاب الدین غوری یه قرین اولوب آنک نزدنده نائل حظ اولدی. و آندن سوکردهده سلطان الکبیر علاءالدین خوارزمشاه محمده قریبت پیدا ایدرک مراتب دئیعهیه نائل اولدیغندن خراسانده آنک نزدنده مقیم و مصنفاتیه آفاقدده اشتهار ایدرک شیخ الاسلام لقبیه ملقب اولدی. راکب اولدیغی وقت اطرافنده فقها و سائره دن اوچیوز کیمسه ایله برابر کیدر ایدی. علومه جداً شدت حرصی اولوب اصحابنک کندوسنه ادب و تعظیمی کثیر ایدی. تفسیر، المطالب اللعالیه، نهایت القول والاربعین ارشادالنظام، المالم، شرح الاشارات، عیون الحکمه و شرح الاسماء الحسنی کبی بر چوق مصنفاتی واردر. ۶۰۶ سنه هجریه سنده عید فطرده بازار ایرتسی کونی هرات شهرنده وفات ایتمشدر. وفاتی کرامیه طائفه سنک ایچه جکی صوبی تسمیم ایتلمردن نشئت ایلدیکی روایت اولنور. (رحمة الله علیه) تفصیلنی ایستینلر طبقات سبکی یه مراجعت ایتسونلر

ارکان سلطنتده خلل وقوعندن قورقولور. شویله که آنک ده‌فعی ممکن اولماز- و بر طاقم اسباب ذکر ایدرک دیدی که - اطرافندن ملوک و اکابر و مشاهیردن بر طائفه آنک زیارتنه کلوب یا تخته اجتماع عظیم ایدیورلر. بواعث حسد نفوسده مستمردر. بو سببله بر طائفه‌نک بغتةً خروج ایدوب عساکر ضعیفه بی یقویه‌یه بذل مجهود ایدرک علی حین الغفله دست درازلق ایلملری ممکن اولور.- بو سوز پادشاهه تأثیر ایدوب- نه تدبیر ایده‌لم- بیوردی. امام دیدی - صواب اودرکه خزائن و قلاعک اناختارلرینی آنک حضورینه کوندره‌لم و دیه‌لم که؛ مادامکه بو کون جمعیت و کثرت آنلر ایچوندر و مریدانک تقویه‌سی وفهام معتقدانک طلب عشق خصوصنده کی استشفاعی یوزندن امور مملکتده و هن ظاهر اولمشدر. بزم الیمزده اناختاردن باشقه بر شی قالمامشدر. پای تختدن چیقوب مملکتک هر نره‌سند آرزو ایدرلرسه متمکن اولسونلر معتقدانک کافه مصالح و اسبابنی تهیه و احضار ایده‌لم- وقتاکه بو سیاق اوزره عمل ایتدیلر. سلطان العلما حضرتلی - قولایدی، جمعه کونی وعظ ایده‌لم و یوله چیقولهلم- بیوردیلر. ایرتسی کونی رکاب عالیرنده معتقدان و مریدان وشاکرداندن اوچپوز کمیسه ایله برلکده روانه اولدیلر. وقتاکه کیفیت عزیمتدن سلطانی خبردار ایلدیلر. حرکت ماضیدن پشیمان اوله‌رق ارکان دولته سوار اولوب حضور عالیرینه کلدی و تمهید عذر ایله مشغول اولدی. قبول بیورمدیلر و قرار واقع اوزرنده کی عزملرنده جزم بیوروب روان اولدیلر. واصل اولدقلری هر شهرده او شهرک ملوک و اکابری استقباله کلیرلر و عزت و تعظیم ایله شهره کوتورورلر ایدی. و اوراده اقامت بیوردقلری مدتجه خدمات مقبوله ابذال ایدرلر و فواید دو جهان حاصل ایلرلر ایدی. هر کچدکلری محل اهالیسنک التماسی اوزرینه اصحابدن بر عزیز کندیلرینک قائممقامی اوله‌رق براقیرلر ایدی. بویله‌جه دارالسلام بغداده قدر کیتدیلر. صیت عظمت و کرامتلی بغدادده منتشر اولدقده اکابر کیجه و کوندوز حضور عالیرینه کلیرلر و اصلاً نظیرینی ایشیتمامش اولدقلری معانی و حقائق استماع ایلرلر ایدی. بر ماه مدت بسملة شریفه‌یی تفسیر بیوردیلر. اول وجه ایله که تقریر اول ایله ثانی آره‌سند نسبت یوق ایدی. طرف رومدن سلطان الاسلام علاءالدین کیقباد جانبندن بر طائفه دارالخلافه‌یه کلمش ایدی. او عظمت و شانی کوروب محبت ایلدیلر. جانب رومه عودتلرنده سلطان العلما حضرتلرینک مناقب عالیلرندن کورمش اولدقلرینی اثنای حکایه‌ده عرض ایتدیلر. سلطانه اعتقاد عظیم راسخ اولدی و دائماً ملاقات صوری حصولنی آرزو ایدردی. تقدیر خدا ایله حضرت مولانا سلطان العلمایه حجازه عزیمت واقع اولدی و حجازدن شام طریقله کچوب ارزنجانه کلدیلر و بر کیجه سلطان علاءالدینک خاله‌سی تاج ملک خاتونک انشا کرده‌سی اولان عصمتیه خانقاهنه نزول بیوردیلر.

ملك سعيد فخرالدینک انارالله برهانه حرمی خدمات مقبوله ایفا ایدوب اوراده متمکن اولملرینی رجا و التماس ایلدی ایسه‌ده قبول بیورمیوب عاجلاً روان اولدیلر. و ارزنجان آقشهرینه کیدرک قیش فصلنده اوراده اقامت بیوردیلر. او محله زوجة ملک انشا کرده‌سی اولان خانقاهده بر سنه قدر ساکن اولوب ملکه توابعک لوازمی تامیله ترتیب ایلدی. آندن صوکره روم جانبنه حرکت بیوردیلر.

تقریبری سلطانه معلوم اولدوقده آنلرك بندهلكنه بر طاقم تشریفاتچیلر كوندروب حضور مباركلرینه استعجال ایلدی جناب عزتقابلری اجابت بیوردیلر قونیه صحراسنه واصل اولدقلری زمان سلطان اسلام كافة ارکان دولتله استقبال ایلدیلر و کمال توقیر و احتشامله آلوب شهره كوتوردیلر. سرایك قپوسنه واصل اولنجه سلطان آتندن اینوب بر قاچ آدیم ركبابلرنده یورودیلر. او قدر اصرار بیوردقلری حالده سلطان تواضعده پك ایلرویه کیدر و کندی سعادت و دولتیم ایچون بو عبودیتی عرض و تقدیم اییدیورم دیر ایدی. سلطان او حضرتله لایق بر منزلک تخصیصنی امر ایندی و شرحی ممکن اولمیان خدمات و رعایاتی ایفا ایتمدیلر. حضرت خداوندکارمز دخی او وقتده اون درت یاشنده ایدیلمر. آندن صوکره پادشاه اکثر اوقاتده زیارتلرینه کلوب استفاده بیورر ایدی. و ذات سعادتپناهیلرینه ارادت کلی ایله متوجه ایدی. مولانا سلطان العلماء افندمز حضرتلری دخی اکثر اوقاتده نزد سلطانی تشریف بیوروب تخت اوزرنده برابر اوتورورلر ایدی. و خطاب ایتمکلیری وقت ملک! دیو خطاب بیوررلر ایدی. منقولدرکه بر دفعه بیوردیلر -ملک! بن پادشاهم سنده پادشاهسک سنک سلطنتک کوزلرک آچیق اولدقجه باقیدر بنم سلطنتم ایسه کوزلریمی قپادیغم وقت باشلایه جقدر- و خداوندکارمز رضی الله عنه افندمزک بیوردقلری بیت آتی بو مقامندر.

ینم آن شاه که از تخت بتابوت روم ** خالدین ابد اشد رقم منشورم

ترجمه

بن او تابوته کیدن شه دکلم تختندن ** خالدین ابدادر رقم منشورم

منقولدرکه بر کون اصحاب آنلری مستغرق بولدیلر نماز وقتی ایریشدی. مریداندن بعضلری جانب سلطان العلمایه نماز وقتی کلدیکنی آواز ایله اعلام ایلدیلر. مولانا هیچ بر شی دمیوب او مریدلره التفات ایتمدی. آنلر قالقوب نمازه مشغول اولدیلر. ایکی مرید شیخه موافقت ایندی؛ او مریدلردن بریسنک اسمی خواجکی ایدی. نمازده سر کوزی ایله آکا عیان کوستردیلرکه نمازده اولان جمله اصحابک آرقه لری امامله برابر قبله یه کلمش ایدی. و شیخه موافقت ایتمش اولان ایکی مریدک یوزلری قبله یه متوجه ایدی. زیرا شیخ -موتوا قبل ان تموتوا- حکمنجه ما و مندن کچوب و کندی کندندن فنا بولوب نور حقه مستهلک اولدی و آرتق او نور حق اولمشدر. و هر کیم که آرقه سنی نور حقه دونوب یوزینی دیواره چوپره محقق صورنده آرقه سنی قبله یه دوندورمش اولور.

بر وقتده سلطان سعید جلال الدین محمد خوارزم شاه ایله سلطان اسلام علاءالدین کیقباد آره سنده خصومت واقع اولدی. مراسله دن مخاصمه یه دوشدیلر. سلطان جلال الدین لشکر کثیر و عساکر نا معدود و تدارکات ایله عنان عزیمتی مراغه دن روم طرفه توجیه ایلدی. سلطان علاءالدین کیقباد کندی ایلچیسسی اولان ملک الامرا صلاح الدیندن عساکر خوارزمینک روم طرفه کیفیت حرکتنی ایشیدوب عساکر منصوره سنی جمع

ایدرك تداركاتده و ترتیباتده بولندی. محاربهیه استعداد حصولندن صوکره لشکر بیکانه نك ممالك رومه تعرضنی منع ایچون عساکرک سرحد ارمنیهده تحشیدی تقرر ایلدی.

یوم عزیمتده سلطان، مولانا سلطان العلماء قدس اللاه سره حضرتلرینه کلوب آنلرک درون مبارکلرندن استمداد همت بیوردیلر. و تبرکاً کوس رحیلی اوراده چالدیردیلر. و همان اوراده آنلرینه بینوب متوجه اولدیلر.

وقتاکه ارزنجان حوالیسنه واصل اولدیلر بر قاچ کون اوراده اقامت بیوردیلر و کیفیت احوالی اعلام ایلملری ضمننده هر طرفه جاسوسلر کوندردیلر لشکر خوارزمی ارضروم حدودینه واصل اولدقلری وقت جاسوسلر آنلرک تدارکات و اعدادیسنی تحقیق ایدوب حضرت سلطانه اعلام ایلدیلر روم عسکری خوارزمیلرک کثرتندن وهمه دوشدکلری جهتله سلطان آنلرک عدد و تدارکلرینی و حربده اتخاذ ایده جکلری تدبیری آکلامق ایچون جاسوسلق صورتیله اورایه کیتمکی قوردی. ترکمانلر قیافتنه کیروب و علامتسز بر قاچ رأس نیز رفتار آت اختساب ایدوب بر قاچ نفر ترک ایله طاغ یولندن اصول اترک اوزره خوارزمیان عسکرینه التحاق ایلدی.

امرای خوارزمی آنلری کورونجه حاللرینی تفحص ایلدیلر. آنلر دیدیلر که -بز بو ناحیه ترکلرندن اجدادمز قدیماً ارمویه لی ایلدیلر. بو بر قاچ سنه ظرفنده سلطان علاءالدین منفعل اوله رق عنایاتنی بزدن جویرمش و مطالبات کثیره ایله بزى تضییق ایلمشدر. دایما عساکر منصوره نك ورودینه انتظار ایدر و بو موهبه یی حق تعالی حضرتلرندن ایستر ایدک. شمدی ایسه سهام دعا هدف اجابته واصل اولدی و رایات همایون بو بلاد و دیاری مشرف ایلدی. بو امنیه نك شکرانه سی ایچون ملازمان حضرت سلطنتک رکابنه مخصوص بر قاچ بارکیز تقدیم اولندی- حاجبلر بو بابده کی تفصیلاتی سمع اشرفه ایصال ایتدکده سلطانه زیاده سیله خوش کلدی. و حسن تفاعل ایلدی. سفره خاصک قورولمسنی امر ایتدی. عادت سلاطین وجه ایله کافه امر وزراء و عساکردن هر بریسی کندی محل مقاملرنده طوردیلر. و آنلری احضار ایلدیلر.

سلطان علاءالدین ترک خدمتکارلریله جمله نك ارقه سنده اخذ موقع ایتمش ایدی. بار کاهک یقیننه واصل اولنجه عادت سلاطین اوزره تقبیل زمین ایله دعا و ثنا ایلدیلر. و آنلری عرض و تقدیم ایتدیلر. سلطان آنلره نوازشله وعده جمیله ده بولندی. سلطان علاءالدین اوزاقدن آنلرک آیین واصللرینی تدقیق ایدیور ایدی. وقتاکه ارکان دولت طاغلدیلر آنلره بر خیمه تخصیص ایدوب علوفه لرینی ده مرتب قیلدیلر.

مکر کیجه یاریسی شاهک خاطرندن کچدی که -سلطان علاءالدینک مملکتلرنده هر نره دن کچوب رعایاسنک احوالی تفحص و اقوالنی تجسس ایتدک ایسه جمله سنی خشنود و راضی بولدق. بو جماعت نصل اولیورده آندن شکایت ایدیورلر. باخصوص که سلطان علاءالدینک بر قاچ کوندن بری بو حوالی یه وصولی ایشیدلدی. نهدن بو جماعت حضورینه کیتماشلردر. و اگر کیتماشدر ایسه بو حواله نصل آنک اجازتی اولمقسزین آیرلمشدر. یارینکی کون کرکی تفحص حال ایتمک ایجاب ایدیور. صاقین بونلر جاسوس اولمسونلر. - ملک همان ارزروم (ارضروم) ملکی اولان مغیث الدینی چاغروب آنک ایله مشاوره ایتدی. بو فکرک وقوعندن اول سلطان علاءالدین رؤیاسنده کوردی که حضرت مولانا بهاءالدین الولد رضی الله عنه کلوب -ملک

اویقو وقتی دکلدرد. چابوق قالدق ، آتکه بین- بیوردی. وقتاکه اویقودن اویانوب دوشوندی و یارین دخی تفحص ایدهلم و کیجهلین حرکت ایدهلم دیوب تکرار اویودی. ینه مولانا سلطان العلماء حضرتلرینی کوردی. عصاصنی تختک ایاغنه ضرب ایتدی. و تخت اوزرینه چیقوب کوکسنه اوره رق نه اویویورسک دیدی. پادشاه اویقودن اویاندقده او حالک هیبتندن تترهیه رک ارقداش لرینی اویاندیردی و چابوق آتلی اکرله یک دیدی. و کندی حیواننی بالذات ایله اکرله یوب حرکت ایتدیلهر.

وقتاکه کیجه نهایت بولدی. خوارزم شاه امر ایلدی که - بر قاچ امیر انلرک خیمه لری اطرافنده مترصد اولوونلر. تا که بو کون آنلرک افعالننی لایقیله تفحص ایدهلم- بر موجب اشارت قیام ایتدیلهر. صباح قریب اولدی. او قدر تجسس ایلدکلری حالده انلردن بر اثر کورمدیلر. چادریک ایچنه کیردکلری وقت بوش بولدیلهر. همان سلطانه اعلام ایلدیلهر. سلطان آنلرک ارقه لرندن بر جمعیت کثیره کوندردی. کوندوز اولنجه کندیسی ده کافه عساکر ایله سوار اولدی.

سلطان علاءالدین ارقه لرندن بر مفرزه نیک کلدیکنی کورونجه حیوانلرینی تعجیل تام ایله سوردیلر. او کون اقشامه قدر کندی عساکرینه التحاق ایلدی. معقبر التحاقی کورونجه کیرو دوندیلهر. سلطان علاءالدین عسکرینه نوازشلر ایدوب تشجیع ایلدی و عسکرینی ارزنجان اطرافنده کورمش اولدیگی موضع حرب حدودینه ایندیردی. ایرتسی کون خوارزمیلرده اورایه واصل اولدیلهر. اوچنجی کونی هر ایکی طرفک پیشدارلری جنکه باشلادیلهر. غلبه خوارزمیلرده قالدی. دردنجی کون بویله جه پیشدارلر جنک ایتدیلهر، غلبه رومیلرده قالدی. بشنجی کونی طرفین عسکرینی تعبیه ایدوب صاغ و صول جناحلهر مجرب کیمسه لر تعیین ایتدیلهر. طبل و دعل و صور و نفیر سسلرندن، فریادلردن آت کیشنه ملرندن فلکک قولاقلری صاغر اولدی. و حیوانلرک حرکات برقانه لرندن قالدقان توز و طوپراقدن او جمعیتده روی فلک کورونمز اولدی. ناکاه باد سعادت مهب انفاس اولیاءاللهدن وزان اوله رق لشکر رومی طرفنه ظهیر اولوب طوپرقلری لشکر خوارزمینک کوزلرینه صاچدی و الفرار ممالایطاق قورقوسی آنلرک قیلرینه اثر ایلدی. و رایات سلطان علاءالدین منصور و عساکری ظفر و غلبه یه مقرون اولدی. بو حال آلتی یوز اون یدی سنه هجریه سنده وقوعه کلدی. تا معتقدان بیلسونلرکه او قطب وقتک همتی برکاتیله بویله هیبتلی و تدارکلی لشکر مغلوب اولدی. و یقین حاصل ایلسونلرکه بو طائفه نیک عنایتی دین و دنیا ده موجب ظفر و نیکروزی و سبب نجات و رستکاری اولور.

شعر

توئیز کون کزیده توئی کشایش دیده ** بیک نظر توببخشی سعادت دو جهانی

ترجمه

کوزک کشایشی کونک کزیده سی سنسک ** سعادت دو جهان بخش ایدر سنک نظرک

سلطان العلماء افندمز حضرتلرینک شان و کرامتلی چوقدر. اکر کافه سی شرح اولنسه بر کتاب مستقل اولور. لسان شریفلرندن صادر اولوب مجلس عالیلرنده بولنان ذوات کرام طرفلرندن ضبط و تحریر ایدلمش اولان کلمات مبارکه لرندن بر مقداری نمونه اولرق تبرکاً درج اولندی:

بسم الله الرحمن الرحيم اهدنا الصراط المستقیم دیدم. ای الله انعامکله بنم هر جزئی خوشلق و راحتک شهرینه ایریشدیر. بیک دانه خوشلق قپوسنی بنم هر جزئمه آچ. انسانی خوشلق شهرینه ایریشدیرین طوغری و ایریشدیرمین اگری یولدر. اوپله کوردم که الله جمله خوبانی بنده و بنم اجزامده مندرج قیلدی. بنم اجزامک جمله سی آنلرک اجزاسنده قاریشمشدر. بنم هر جزئمدن سود آقدی. جمالندن کمالندن، محبتندن، لذتندن و خوشلقندن و خود پذیر اولان هر صورت بنم آلتی جهتمده ذات اللهدن ظهوره کلدی. نته کم بر کیمسه پارلاق البسه کیسه او جامه یه درلو درلو نقشلر عکس ایدر. الله حسندن و آنی بولمقدن و صور جمیله دن و خوبانندن و آنلرک عشقبازلقلرندن و موزونلقلرندن و صور عقلیاتندن و حور و قصوردن و آب روانندن و عجائبات سائره بی نهایه دن بنده کندیسندن یوز بیک صورت کوستر. نظر ایدوب بو صورتلی مشاهده ایدیورم که بو قدر جمال آراسته بنده کورینیور و ایستدیکم هر صورتی الله بکا کوستریور. و بونلرک جمله سی بنم اجزامده ظاهر اولیور و الله ذوالجلال حضرتلرینی کوردم که یوز بنک ریجان و کل و کلستان و صاری و بیاض یاسمن اظهار بیوردی. و بنم اجزامی کلزار ایلدی. الله تعالی حضرتلی آنلرک جمله سی صیقوب کلاب ایلدی. و آنک کوزل قوقوسندن جنت حوریلرینی خلق بیوردی. و بنم اجزامی آنلر ايله تعجین ایلدی. و شمدی حقیقتله نظر ایلدم. جمله کوزل صورتلر میوه اللهدر. شمدی بو راحتلرک جمله سی بکا بو جهانده الله ذوالجلال ایریشدیر. و اکر دینورسه که سن الهی کورورمیسک یوقسه کورمزمیسک؟ دیرم که بن کندیمی کورم که لن ترانی لکن او کوسترنجه کورمیه یمده نه یاپایم، والله اعلم.

آنلرک کلمات عالیهرینی مطالعه ایتمک آرزوسنده بولنان کیمسه جماعت عزیزان طرفندن جمع ایدلمش اولان کلام لطیفلرینی اعتقاد تام ايله بالمطالعه معانی و حقایقنده تدبر و تفکر ایلرسه او نھالک هر ثمره طیبه سندن بهره مند اولوب برخوردارلق بولور.

قسم ثانی

بو قسم اوچ فصلی مشتملدر

فصل اول

حضرت مولانا قدس سره العزیز افندمزک تاریخ ولادتلیله مدت عمرلی بیاننده در

الله مسعود ایلسون. معلومک اولسون که سلطان الاولیا و خاتم المکملین حضرت خداوندکار قدس سره العزیز افندمز آلتی یوز درت سنه هجریه سنده بر ساعت بهترین و خرم ترینده قدم مبارکنی عالم وجوده وضع ایدوب

آتمش سکز سنه مدت وجود پرجود عالیله اهل جهانی مشرف ایلدی. و آلتی یوز یتمش ایکی سنه سی جمادی الاخراسنک بشنجی کونی جوار رحمت رب رخیمه واصل اولدی.

ایکنجی فاصل

حضرت مولانا افندمک اسانید خرقه و تلقین ذکرلیله اصحاب صحبتلی بیانندهدر

حضرت خداوندکارمز قدس سره العزیز افندمک اسناد خرقه و تلقینلی اولجه دخی ذکر اولندیغی اوزره پدر و الاکهرلی حضرت سلطان العلماء رضی الله عنه افندمزدن عنعه ایله تا حضرت رسول الله صلی الله علیه و سلم افندمزه واصل اولور. ولکن صحبتلی اوائل طفولیتلرندن تا واسط حاللرینه قدر سیدالاقطاب فخرالاولیا والکاملین تاج الجذوبین سید برهان الدین محقق ترمذی قدس روحه العزیز حضرتلیله واقع اولمشدر. و علوم رسمیه بی و لغت و عربیتدن فضائل اصطلاحی بی و سائر اقسام علمی تحصیل ایدوب مشار بالبنان عالم اولدقدن صوکره حضرت سید، شیخلی بولنان سلطان العلماء بهاءالدین الولد رضیالله عنه حضرتلرینک کندولرندن اخذ ایتمش اولدققری حقائق و معارف و علوم لدنیه بی آنلره تعلیم و تلقین ایلدی.

وقتاکه ذات بی نظیرلرینه علوم لدنیه منکشف اولوب ریاضات و مجاهدات ایله کندیلرینی اعلاهی مقاماته ایریشدیردیله و قابل اسرار احدی و محرم کنوز صمدی اولدیله. خلیفةالله فی الارض اولان حضر علیه السلام مختلف زمانلرده جمال زیبانی بهای ذاتیسیله حضرت خداوندکارمز کوستردی. هر بر وقتنده که حضرت خداوندکارمز معرفه اللهدن بر مشکل واقع اولورسه ذات حضرتلی صور مثالیله ظاهر اولوب اول مشکل کشف بیوررله ایدی. و مصاحب اولوب اسرار رموز ایله مشغول اولورله ایدی. نته کم قدس سره العزیز افندمز بیوررله.

بیت

اول زحضرم بد خیر علم لدن را یافتم **ماندم بجا آنراد کر ازکس جو اینهان کنم

ترجمه

حضر ایله صحبت ایدوب علم لدنی آلام **کیزلهمم او علمی بن اولدم آکا قائممقام

بر کون حضرت خداوندکار بیوک مخدوملری محبوب عالمیان و حسن ولطافنده یوسف زمان سلطان المحبوبین دیباجه وجوه الاولیا مولانا بهاءالملة والدین قدس الله روحه العزیز حضرتلی اوائل شبابتلرنده صاریققرینی صارارله و عقده سی طوغری کلمدیکندن بوزوب تکرار صارارله ایدی. حضرت خداوندکار اوزاقدن مشاهده بیوروب هیبت تمام ایله-بهاءالدین! مکرر صارمه و رعونت و تکلف قیدنده اوله که بن دخی هنکام شبابتتمده بر کره صاریغمی مکرر صارمدم و بر مدت حضر علیه السلامک صحبتندن محروم قالد- بیوردیلر.

خداوندکارمز شام شریفده بولندقلری وقت مدرسه برانیهده ساکن اولدقلری حجرهده عزیزاندن بر طاقم ذوات دفعاتله حضر علیهالسلامی کوردیلر و او حجره صوکنه قدر حضر علیه السلامه منسوب اولوب خلایق زیارته کیدرک طلب حاجات ایلرلر و طلبلری محل اجابته مقرون اولور.

بوندن بشقه سلطان الاولیا و الاقطاب تاج المعشوقین محبوب حضرت رب العالمین مولانا شمس الحق والدين التبریزی عظم الله ذكره حضرتلریله چوق صحبت بیوردیلر و اصول سماع و اکتساء فرجی و وضع دستار خصوصنده آنلره موافقت ایلدیلر. سیرت پاکلری و مقام عالیلری تفصیلاً ذکر اولنهجغی جهته بو محلهده بو قدرله اکتفا اولندی.

خداوندکارمز محروسه دمشقهده ایکن بر مدت دخی ملک العارفين موحد مدقق کامل مکمل صاحب الحال و القال شیخ محی الدین عربی و سیدالمشایخ و المحققین الشیخ سعدالدین حموی و سید المشایخدن شیخ عثمان رومی و موحد مدقق عارف کامل فقیر ربانی شیخ اوحدالدین الکرمانی و ملک المشایخ والحدثین شیخ صدرالدین قنوی حضراتیله صحبت بیورمشلر، و بوراده تقریری طویل اولان بر طاقم حقایقی یکدیگرینه بیان ایله مشلردر. رضوان الله علیهم اجمعین.

اوجنجی فصل

حضرت خداوندکار قدس سره العزیز افندمزک مناقب علیهلری بیانندهدر

شعر

ای ذات افتخار همه خلق کائنات ** قول تو هست حجت و برهان معجزات
روح القدس زعزت صدر جلالته ** کردد بکرد قطب کمال تو چون بنات
از غیرت لطافت حسن کلام تو ** در غرق حجات است همه چشمه حیات
ای جامع مکارم اخلاق احمدی ** وی کاشف حقایق آیات بینات

ترجمه

ای ذاتی بالجمله خلق کائناتک باعث افتخاری اولان مریی ذیشانمز سنک کلام حقیقت اتسامک حجت و معجزات نبوینک برهانیدر. حضرت جبرائیل علیه السلام سنک صدر جلالکک عزتندن قطب کمالکک اطرافنده بنات النعش کبی دور ایدر. ای مکارم اخلاق احمدینک جامعی و ای حقایق آیات بیناتک کاشفی حسن کلامکک لطافتندن طولایی چشمه حیات غیرتدن غریق حجات اولمشدر.

یفنی الکلام ولا یحیط بو صفه ** الحیط مایفنی بمالا ینضد

ترجمه

سوز بیتدی وصفی بیتمدی حلا او دلبرک** ایلیک بیترمی کچمه دیککی بر قماشده هیچ

حضرت خداوندکارمز سلطان اولیا والمکملین قطب الاولین والاخرین المتخلی بانوار الاحدیة صاحب اخلاق الحمدیه عظم الله ذکره و قدس الله روحه افندمزی هانکی زبان ایله مدح و ستایشه قدرتیاب اولورم.

بیت

هزار بار بشستم دهان به مشک کلاب** هنوز نام تو بردن دریغ می آید

ترجمه

کل صویله بیقادم آغزی بیك دفعه ینه** قیه مام نامکی بو حال ایله ذکر ایلمکه

بیت

ستائشش بحقیقت ستائش خویش است** که آفتاب ستا چشم خویشتن بستود

ترجمه

آنک شناسی حقیقتده کندین اوگمکدر** که کندی چشمی مدح ایلر آفتابی اوگن

بعضیسی عین یقین ایله کورولمش و بعضیسی علم یقین ایله بیلنمش اولان صفت کمالات بی نهایه لرندن هانکیسنی قلم بریده زبان ایله شرح ایده بیلیرم. زیرا که هر بیلنه بیلن کوریله مز و هر کوریله بیلن سویلنه مز و هر سویلنه بیلن یازیله ماز. آنک برهانی بودر که اولیاء الله رضوان الله علیهم اجمعین حضراتینک بریسی مجاهده و ریاضتلی مقداری مشاهده ایتمشدر و آیینئه ضمیرلرنی ژنک ماسوی اللهدن پاک ایلدکلری قدر نقوش کبریایی قابل و صفات حق تعالی ایله موصوف اولمشلردر.

مثنوی

هر که صیقل بیش کد او بیش دید** بیشتر کشته برو عینی پدید

ترجمه

کیم که آینه یه چوق ویرسه جلا** صافیانه کورونور صورت آکا

نته کم نبی الله علیه السلام افندمز حضرتلری بیوردیلر [من ارادان بیجلس مع الله فلیجلس مع اهل التصوف] یعنی -الله ایله اوطورمق ایسته ینلر اهل تصوف ایله اوطورسونلر- و شیخم رضی الله انه حضرتلری بیوردیلر:

مثنوی

هر که خواهد همنشینی با خدا** تا نشیند در حضور اولیا

ترجمه

اوطورمق ایسته ین نزد خداده** اوطورسون او حضور اولیاده

بو طائفه كلياً صفات بشريه دن محو اولمش بولندقلرندن حق ايله حى و حق ايله ناطق و حق ايله سامع اولمشدر. نته كم خواجه كائنات عليه السلام حديث قدسيده خبر ويررلر كه حق تعالى حضرتلرى بيورر. [اذا احببت عبداً كنته سمعاً و بصراً و يداً و لساناً فبى يسمع و بى يبصر و بى يبسط و بى يتكلم] يعنى بر قولمى سوديكم وقت آنك سمعى و بصرى و يدى و لسانى اولورم. بنم ايله ايشيدر، بنم ايله كورور، بنم ايله طوتار، بنم ايله سويلر.

نظم

آنانكه ربوده الستند** از عهد الست باز مستند
در منزل دردبسته پابند** دردادن جان كشاده دستند
فانى زخود و بدوست باقى** اين طرفه كه نيستند و هستند
اين طائفه اهل توحيد** باقى همه خويشتن پرستند

ترجمه

هر كيم كه ربوده الستدر** تا عهد الستدن او مستدر
باغلامش آياغى درد اونده** جان ويرمك ايچون كشاده دستدر
كندندن او فانى دوستله باقى** حيرت كه او نيستدر و هستدر
بو زمره در آنجق اهل توحيد** باقىسى جهانده خودپرستدر

و علماء اهل توحيددن خلاچ الاسرار حسين ابن منصور قدس الله روحه حضرتلرينك آتيده كى كلاملرى بو مقامك صفاتندن خبر ويرر.

بيت

أ أنت أم أنا هذا العين فى العين** حاشاك حاشاى من اثبات انين

ترجمه

سنميسك بنميم آياكه بو عينمده كى عين** هم سنى هم بنى تنزى يه ايدر م يوق اثنين

و شيخ اولخالدين كرمانى رحمة الله عليه بو مقامده بيوررلر:

رباعى

تاظن نبرى كه هست اين رشته دوتو** يك توست خود اصل و فرع بنگر تونكو
اين اوست همه وليك پيدااست بمن** شك شك نيست كه اين جمله اين جمله منم ليك بدو

ترجمه

بو رشته‌یی ظن ایلمه که سن ایکی قاتدر** باق اصل ایله فرعه آیی بر قاتدر او دائم
بو هپ در اماکه ظهور ایتدی بنمله** بی شک که بن ایم هپ بو فقط حق ایله فائم
و حضرت خداوندکار قدس سره بیوررلر:

ای اولیای حق را از حق جدا شمده** کر ظن نیک داری بر اولیا چه یاشد

ترجمه

اولیای حقی حقدن ای جدا صایمیش اولان** اولیایه حسن ظن ایتسهک سکا وارمی زیان

امدی معلوم و محقق اولدی که اولیاء الله صفت حقک مظاهریدرلر. اگر بر کیمسه آنلری ظاهر کوزیله
کوره مز ایسه جائز اولور. نته کم کلام مجید خبر ویریور: استعیدبالله [و تر جهم یظرون الیک وهم لایبصرون]
یعنی ای حبیبم سن آنلری کورورسک که سکا نظر ایدرلر حال بوکه آنلر سنی کورمزلر. و حضرت خداوندکار
بیوررلر:

در تو کجارسد کسی تا نرود پپای تو** مرغ توکی شود ولی تا نپرد بیال تو

ترجمه

پا یک ایله کیتمزسه سکا کیمسه یتشمز** مرغک اوله‌ماز او حمپایان اصلا قنادکله
خداوندکار رضی الله عنه موضع آخرده بیوررلر:

دیدن روی تو بسی نادرست** ای خنک آن گوش که نامت شنید

ترجمه

نادر اولور وجهکی کورمک سنک** نامکی گوش ایتدی سعادتلی گوش

آنلرک مبارک جماللری ایچون اولاً دیده بنیا حاصل ایتلمی. آندن صوکره آنلرک جماللرینه نظر ایلملیدر.
و هم بنیالق حاصل اولدقده دخی کندیلرینی کوسترمدقجه آنلری کورمک نصل ممکن اولور. نته کم
حضرت خداوندکار قدس سره بیوررلر:

او نماید هم بدلها خویش را** او بدوزد خرقة درویش را

ترجمه

کوکلله کندیسنی کوسترنده اودر** خرقة درویشی دیکنده اودر

عالمده بو قدر کامل و واصل و بینا اولیا واردر. و اولیانک بر قسمی واردرکه حقک مستورلیدر و
حقدن بشقه کیمسه آنلره مطلع دکلدر. ذکر اولنان اولیای کاملین و واصلین یارب بزدن مستور اولان ولیلرندن

بریسنی بزه کوستر دیو حقدن نیاز و طلبده بولنورلر و بعضیسنه کورمک میسر اولور. نته کم شیخ ابو بکر کتانی رحمة الله علیه رحمةً واسعة دن منقولدرکه بر کون کندیسسی کعبه معظمه نك اولوغی آلتنده اوطورمش ایدی. باب بنی شیه دن بر پیر ظاهر اولوب هیبتله آنک یاننه کلدی.

و ای شیخ نیچون مقام ابراهیم علیه السلامه کیتمیورسک که خلق اوراده اوطوروب حدیث شریف دیکله یورلر. بر پیر کلمشدر، روایاتی صحیح و اسانیدی عالیدر. سنده کیدوب دکله سهک اولمازمی؟ دیدی. شیخ ابو بکر حضرتلری بیوردیلر که ای شیخ آنک اوراده اسناد ایله سویله دکلرینک اسانیدی اوزوندر. بن براده اسنادسز دیکله یورم. کیمدن دیکله یورسک دیدی. ابو بکر حضرتلری حدثنی قلبی عن ربی یعنی قلبم رمدن اخذ حدیث ایلیور دیو جواب ویردی. بوکا دلیلک نه در. دیدی. او ده دلیلم اودر که سن حضر علیه السلامسک جوابنی ویردی. حضر علیه السلام دیدی که بو وقته قدر طانیمدیغم هیچ بر ولی یوقدر ظن ایدر ایدم. ابو بکری کوردیکمده بکا یقین کلدی که حق تعالی حضرتلرینک اوپله قوللری واردرکه بن آنلری طانیمام فقط آنلر بنی طانیرلر والحاصل اولیاء الله معنی و توحید کوزیله کوریله بیلوب زبان و بیانه کتیریلیرسه محل تعریض اولور.

نظم

بارها گفته امکه فاش کنم ** هرچه اندر زمانه اسرارست
لیک از زخم چشم و بیم جفا ** بر زبائمه نماده مسمارست

ترجمه

دفعه لرله دیدم که فاش ایدهیم ** نه قدر وارسه اورته ده اسرار
بد نظردن، جفا هراسندن ** میخلانلدی زبانه مسمار

و حضرت خداوندکار قدس سره بیوررلر:

هر کرا اسرار کار آو ختند ** مهر کردند و دهانش دو ختند

ترجمه

هر کیمه سر کاری سویله دیلر ** آغزینی دیکدیلر مهرله دیلر

و اگر زبان حال ایله سویله نوب یازیلورسه تصریح و تلویح اولور.

شعر

زان که طوطی کویاست باهزار بیان ** زصدیکی نکند سر حال دل تقریر
قلم که چون زبانت و بسته بندو بند ** چگونه سر دل عاشقان کند تحریر

ترجمه

بیان که بونجه بیانیه سوزجی طوطیدر ** ایدرمی حال دلی بوزده بر قدر تقریر
قلم که باغلر ایله باغلی تحتهدن دیلدر ** نصل او سر دل عاشقی ایدر تحریر

بناءً عليه بو طائفه عليه نك صفتنى بيان خصوصنده هر نه قدر مبالغه اولنسه آنلك كمالاته نسبتله عين تقسير اولور.

امدى الله سنى دارينده موفق ايلسون. بيلمليدركه انبيا عليهم السلامه اولديغى كى اولياء اللهدن هر برلرينك برر مشرب مخصوصلرى واردر. آدم صفى عليه السلام كى كيمنك مشربى علم لدنيدر و موسى كلیم الله صلوة الله عليه كى كيمنك مشربى تكلم و تقريدر و عيسى روح الله عليه الطحيه كى كيمنك مشربى روحيدر و افضل اولين و آخرين صلى الله عليه وسلم افندمز حضرتلرى كى بعضيسنه جميع مشارب مسلم اولوب اسماء حسنينك كافهسى اوزرينه عبور واقع اولمشدر و حضرت خداوندكار رضيا لله عنه دائره ولايتده بو مشاربدن بالنسبه مشرب نبوى فيضندن بهره داردر. نته كم رضى الله انه بيوررلر:

بکشادند و خزينه همه خلعت پوشيد ** مصطفی باز بيامد همه ايمان داريد

ترجمه

آچديلر كنز فيوضى اولكز خلعت پوش ** مصطفی كلدى ينه جمله كر ايمان ايديكز

امدى بو ضعيف ايچون وجوه عديده ايله آنلك مقاماتنى تقرير ايله مك ايجاب ايديبور. اولاً ذات مباركلرى اقسام لغت و عربى و فقه و حديس و تفاسير و معقولات و منقولات كى علوم رسميده واصل مرتبه اقصى اولوب او عصرده سر آمده جمله علمای دهر اولمشلر و جميع فنونده اجازات عالى استحصال بيورمشلر ايدى. و اوائل شبابلرنده حلبده بر قاچ مدرسهده اصناف علوم و شهرنده عالمده نظيرى اولميان مولانا كمال الدين بن عديمدن استفاده و افاده ايله مشغول اولديلر.

اول وقتده اقرانلرى بر مشكل واقع اولان مسئله يى ذات حضرتلرينه عرض ايدرلر، آنلر او مسئله يى بر قاچ وجه ايله تحقيق بيوررلر ايدى كه سائله آنك ذوقندن كميك ايچنده ايليك حال اولور ايدى، نظرگاه مباركلرى دائما لوح محفوظك صفحاتنه ناظر اولديغندن كمترين مقاملرى اولان علوم رسميده واصل اولدقلرى بو درجه لره تعجب اولنماز. نته كم بو حاله اشارت بيوررلر:

شعر

ايادلى چوصبا ذوق سبחה ديده ** زديده مست شدى باز ذوق نادیده

گهى بجر تحير گهى بدامن كوه ** كمر بيسته و در كوه كهريا ديده

وراى ديده ودل صد دريچه يکشاده ** برون زچرخ و زمين رفته صد سها ديده

نه طالب است و نه مطلوب آنكه در توحيد ** صفات طالب و مطلوب را جدا ديده

اله را كه شناسد كسى كه رست زلا ** زلا كه رست بگو عاشق بلا ديده

رموز ليس وفى جبتى بدا نسته ** هزار بار مرآن جبه را قبا ديده

بيش ديده دو عالم چو دانه پيش خروس ** چنين بود نظر پاك كبريا ديده

ترجمه

ای بر کوکل که باد صبا کبی صباحلرک ذوقنی کوروب، کورولمشدن و کورولمامشک ذوقندن مست اولوردی. او کوکل بعضاً دامن کوهده مهیای خدمت اولوب کوه ایچنده کهریایی کورمشدر. کوزک و کوکلک آردنده یوز پنجره آچیلمش و او کوکل سما و زمیندن خارجه چیقوب سها اسمنده کی بیلدیزک یوز دانه سنی کورمشدر. امر توحیدده طالب ایله مطلوبک صفاتنی یکدیگرندن آیری کورن کیمسه نه طالبدر و نه مطلوبدر. اللهی کیم طانیر؟ لادن خلاص اولان کیمسه طانیر. لادن کیم خلاص اولمشدر. عاشق بلا دیده اولان قورتلمشدر. او کوکل لیس و فی جبتی سوی الله رموزینی بیلوب او جبهنک ستره اولدیغنی بیک دفعه کورمشدر. ایکی جهان کوز اوکنده خروسک اوکنده کی دانه یه بکزر. ایشته کبرپایی کورن نظریاک بویله اولور. وقتاکه نظر کبریا ایله نظر ایتدیلر. کوردیلر که اوکده اولان منازل و مقامات شریفه یه و یولده اولان اطوار عالی یه نسبتاً علوم ظاهری و بو علوم ایله اتصاف حجاب راهدر و حصول علمدن مقصود اولان شی ایسه حاصل اولوب ذات شریفلرینه ملازم بولنمشدر. بعده جمله سنی جریده خاطر عاطرلرندن محو بیورمشلر و نهایت ذات حضرتلرینه علوم لدنیه منکشف و علومدن کچوب حق تعالی حضرتلرندن عبارت اولان معلومه وصول اولمشدر. نته کم بو تقریری تأییداً بیان بیوررلر:

بیت

زدانشها بشویم دل زخود خودر اکنم غافل** که پیش دلبر مقبل نشاید ذو فنون رفتن

ترجمه

آتوب دلدن علمی ایله یم بدن بنی غافل** حضور دلبره لایق دکلدن ذو فنون کیتمک و دیگر بر محله بیوررلر:

یک حمله مردانه مستانه یکردیم** تا علم بدادیم و بمعلوم رسیدیم
با آیت کرسی بسوی عرش پریدیم** تاحی بدیدیم و یقیوم رسیدیم

ترجمه

مرده لایق، مسته لایق ایلدک بر حمله بز** علمی ویردکده ایریشدک عاقبت معلومه بز
آیه الکرسيله سوی عرشه پرواز ایلدک** حیی کوردکده ایریشدک عاقبت قیومه بز
و دیگر بر یرده علوم ظاهر قیدنده قالمش اولان طائفه یی ارشاد ایچون بو مقامدن بیان بیوررلر.

شعر

کر علم خرابات ترا همنفس استی** این علم وهنر پیش توباد و هوس استی
ورطائر حییی بتو برسایه فکندی** سیمرح جهان درنظرت جون مکس استی
ورصبح سعادت بتو اقبال نموده** کی دامن و ریش تو بدست عسس استی

کر کوکبه شاه حقیقت بنمودی** این کوس سلاطین بر تو جون جرس استی

ترجمه

اولمش اولسیدی سکا علم خرابات همنفس** هپ او اولوردی سنده کی علم و هنر و هوس
طائر غیبی اگر که سایه صالسیدی سکا** چشمکه سینرغ اولوردی شبهه سز مثل مکس
ایلسهیدی کر سکا صبح سعادت ابتسام** لویه کی دامانکی طوماز ایدی دست عسس
لشکر شاه حقیقت ظاهر اولسهیدی سکا** کوش سلطانات کلپردی سمکه مثل جرس

بو مقامه دائر و بوکا مماثل بر چوق کلمات مبارکه لری واردر. جمله سنک ذکر ی طویل اولور.
خداوندکارمز قدس سره حضرتلرینک مجاهدات و ریاضات خصوصنده کی صدق و عشقلری مرتبه
غایهده ایدی. عجباً مجاهدات و ریاضاتک بو درجه سی ذات حضرتلرندن اول و صوکره هیچ بر ولیدن صادر
اولشمیدر. نته کم بیوررلر:

شعر

در اولین و آخرین عشقی نه بنمود اینچنین** ابصار عبرت دیده را ای عبرة الا بصر من

ترجمه

اولین و آخرینده بویله بر عشق اولمدی** عبرة الا بصرم عبرت بین اولان ابصاره بن

ابتدای حاللرندن انقراض وقتلرینه قدر کوندن کونه ریاسات و مجاهداتی تضعیف بیوررلر ایدی. قرق سنه
مدت ذات حضرتلرینه ملازمتله پرکار کبی سر بر نقطه آستانلری اولان بو ضعیف آنلرک یاتاقده یاتدقلرینی
کورمدم. و راحت ایتمک ایچون بر کیجه آنلری یانلری اوستنده اوپومش بر حالده مشاهده ایتمدم. حق تعالی
حضرتلرینک دغدغه محبتی دایما ریاضتله مألوف بولنان وجود شریفلرینک محرکی اولدیغندن لاجرم کندی صفت
حاللرینی بیان بیوررلر:

چه آساید بھر یهلوکه خسپد** کسی کر خار دارد او نهالین

ترجمه

نصل راحت ایدر هر تن اوپورکه ن** یاتاغی اولسه آلتنده دیکندن

ذات حضرتلرینک خواب و آسایشلری اصلاً کورلماش اولدیغندن اویقوسزلقلری و بی قرارلقلرینک صفتی
نصل شرح اولنه بیلیر. کیجه لوجه اویقوسزلقلدن و کثرت سماع و حرکاتدن صوکره اصحابه اویقو غلبه ایتدیکی
وقت، ترک ادب ایده مدکلری ذات حضرتلرینه معلوم اولدقده، مریدان و معتقدان حقلرنده که حسست و
احسانلرندن ناشی، بر زمان مراقب اولوب آرقه لرینی دیواره طایارلر و سر مبارکلرینی دخی دیزلری اوزرینه قویارلر
ایدی. بر بیوق فرجه لری وار ایدی. شیخ محمد خادم کلیر دوش مبارکلرینه وضع ایلر ایدی. اولیه که وجود

سعادت‌لرینی تمامیله اوتر ایدی. اصحابك جمله‌سی اویقویه طالقدقه کندیلری ینه قالقوب نمازه طورورلر و بعضاًده کزینورلر و آرام و استراحت ایتمزلر ایدی. نته کم بیوررلر: رضی الله عنه

ندارد پای عشق اودل بی دست و بی پایم ** که روزوشب چومجنو نم سرزنجیر خایم
میان خونم و ترسم که گر آید خیال او ** بخون دل خیالش راز بیخویشی بیسلایم
همی گردد دل پاره همه شب همچو استاره ** شده خواب من آواره زسحریار خودرایم
رهاکن تاچو خورشیدی قبایی بوشم از آتش ** دران آتش چو خورشیدی جهانی رایبارایم
اگر یك دم بیاسایم روان من نیاساید ** من آن لحظه بیاسایم که یك لحظه نیاسایم

ترجمه

آنك عشقنده شدت وار بنی شاشقین ایدر هر بار ** که روز و شب کمیرمکدر ایشم زنجیری مجنون وار
غریق خونم او یارک خیالی کلمسه باری ** آنی بی هوشلغمدن دلم آلود ایتمه‌دن قورقار
بنم گریانلیغیمی پرلر لشکرندن صور ** که ظلمتده کزینتمدن پرلر اولمه‌ده بیزار
کوکل دوغمکده بیلدیزلر کبی شب تا سحر بی خواب ** او سرکش یارمک سحرندن اولدم دایما بیدار
براق تا آفتاب آسا لباسم اولسون آتشدن ** او آتشدنه جهانه کون کبی نشر ایله‌یم انوار
اگر بر دم قرار ایتمسم روانم اولماز آسوده ** قرار ایتمز ایسم بر دم بکا او لحظه راحت وار

و بویله‌جه دیگر بر محله‌ده بو حالک بیاننه اشارت بیوررلر. قدس الله سره:

همه خفتند و من دلشده را خواب نبرد ** همه شب دیده من بر فلک استاره شمرد
خوایم ازدیده چنان رفت که هر کز ناید ** خواب من زهر فراق توبنوشید و ببرد

ترجمه

جمله خلق اویقوده بن دلشده دایم بیدار ** کوزلرم روی فلکده کیجه استاره صایار
اویله کیتدی که کوزدن ابدی خواب ** اولدی اویقوم ایچهرک زهر فراق ای یار

و بو کلام لطیفده آنلرکدر قدسنا الله بسره العزیز:

دیده خوب گشت خون نمی خسپد ** دل من از جنسون نمی خسپد
مرغ و ماهی زمن شده حیران ** کین شب و روز چون نمی خسپد
پیش ازین در عجب همی بو دم ** کاسمان نکسون نمی خسپد
آسمان خود کنون زمن خیره است ** که چرا این زبون نمی خسپد
عشق بر من فسون عزظم خواند ** جان شنید آن فسون نمی خسپد
این یقینم شده است پیش از مرک ** کز بدن جان برون نمی خسپد

هین خمش کن باصل راجع شو ** دیده راجعون نمی خسپد

ترجمه

دیده خون اولدی چونکه خون اویوماز ** کوکلم آزرده جنون اویوماز
حیرت ایلرده مرغ و ماهی دیر ** که بو هر روز و شب نیچون اویوماز
بوندن اول تعجباً دیر ایدم ** که نیچون طارم نکون اویوماز
شیمدی حیرته در بکا کوکلمر ** دیر ننددر که بو زیون او اویوماز
اوقودی عشق بکا فسون عظیم ** طویدی جان اویله بر فسون اویوماز
بو یقین اولدی موتدن اول ** که بدنن بو جان برون اویوماز
آگاه اول صوصده اصله راجع اول ** دایما چشم راجعون اویوماز

و دیگر محله تجلیات جلالیه سببیه مستغرق اولدقلاری قوی و هیبتلی بر حالدن بحث بیوررلر:

بوئی هیمن آید مرا مانانکه باشد یارمن ** بر یاد من میبود می آن با وفا خمار من
کی یاد من رفت ازدلش ای در دل و جان منزلش ** هر لحظه معجوننی کند بگردل پیمان من
کو نعره یابانکی اندر خور سودای من ** کو آفتابی یا مهی ماننده انوار من
نظاره کن کز بام او هر لحظه پیکام او ** ازروزن دل می رسددر جان آتش خوارمن
امشب درین گفتار هار مزی ازان اسرار ها ** در پیش بیداران نهد آن دولت بیدارمن
لاف صالحش چون زخم شرح جمالش چون کنم ** کان طوطیان سرپیکشنداز دامین گفتارمن
آن پیل بجنواب ای عجب چون دید هند ستان بشب ** لیلادر آمددر طلب در جان مجنون وارمن
صبر از دل من برده مسن و خرابم کرده ** کو علم من کو حلم من کو عقل زیرک سار من
امشب چه باشد قر نها نشانند این نار لظی ** من آب کشتم از حیا کن ساکن نشداین نار من

ترجمه

بر قوقو کلدی بکا بکزر او بوی یارمه ** می ایچردی عشقمه باق ساقی دلدارمه
کیتمدی فکرم دلدن جان و دلدر منزلی ** بر دوا ترتیب ایدر هر دم دل بیمار مه
چاشنی عشقمده بر نعره و یاس نرده در ** نرده بر خورشید ویا مه بکزه سین انوارمه
باق که بامندن آنک، هر لحظه پیغامی آنک ** روزن دلدن کلیر تا جان آتش خوارمه
بر اشارت وار بو سوزلرده بو شب اسراردن ** آلدیلر محرم اولانلر دولت بیدارمه
لاف وصلن شرح حسنن ایلمک ممکنیدر ** کم او طوطیلر طوتولماز دام اولان گفتارمه

او یقوسز او ^{2*}فیل نصل کوردی کیجه هندی عجب ^{**}کلدی لیلا ایسته یوب بو جان مجنون وارمه
 دلدن آلدک صبرمی مست و خراب ایتدک بنی ^{**}علم و حلم نرهده نولدی عقل زیرک سارمه
 ناری سوندرمز هنرلر بو کیجه بیلم نه دن ^{**}صو کسلدم بن حیادن حکمی یوق بو نارمه
 و دیگر بر غزلده بیوررلر قدس سره:

اگر خواب آیدم امشب سز ای ریش خود دبیند ^{**}بجای مفرش و بالین همه مشت و لکد بین

ترجمه

بو کیجه اویقو کلیرسه بولور او لایقنی ^{**}تپمه یومروق کورر او مفرش بالین یرینه
 اویقو وجود راحتندن و آسایشدن و ترطیب دماغدن حاصل اولدیغی و کثرت مجاهده و ریاضات سببیه
 بو حاللرک او حضرتده وقوعی ممکن اولدیغی جهتله شبهه سز اویقوسزلق خصوصنده شان عظیملری وار ایدی.
 و بو حالدله آنلردن کلمات عالییه صادر اولمشدر. بو رساله اونک ذکرینه متحمل المدیغندن بو قدرله اختصار
 اولندی.

ذات معالیه صفاتلری صوم و مجاهده و آچلقده دخی بر آیت ایدیلر. آنلردن مشاهده اولنان مجاهده
 مقدور بشر دکل ایدی و حضرت حق عز اسمنه کلام مجیدنده خبر ویردیکی - اطعمهم من جوع و ثمنهم من
 خوف - آیت کریمه سیله حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم افندمزک خبر - ویردیکی الجوع طعام الله فی
 الارض یحیی به ابدان الصد یقین - یعنی جوع حق جل و علا حضرتلرینک یر یوزنده طعامیدر. آنکله صدیقلرک
 ابدانی حیات بولور. حدیس شریفنک تحقیق حقیقتی ذات حضرتلرندن کشف و آنلرک معامله سندن معاینه
 اولندی. نته کم آندن بر شمه بیان بیوررلر.

کی که شب بحر ابات قاب قوسین است ^{**}درون دیده بر نور او خمار لقاست
 ایبت عندر بی نام آن خراباتست ^{**}نشان یطعم یسقینی از پیبر ماست

ترجمه

او کیمسه که کیجه می نوش قاب قوسیندر ^{**}درون دیده پر نوریدر خمار لقا
 (ایبت عندر بی) دیرلر او خراباته ^{**}نبیده یطعم یسقینی اولدی جلوه نما

^{2*} فیل هندستانی رؤیاسنده کورنجه مست اولور نته کیم مثنوی شریفک بشنجی جلدنده (زانکه پیلیم دید
 هندستان بی خواب) بیورلمشدر. پیلدن مراد حضرت پیر دستگیر افندمزک روح شریفلریدر. و هندستاندن مراد
 دخی عالم حقیقت اولور. بالاده کی بیت شریفده ایسه فیلک اویقوسز اولدیغی حالدله هندستانی کوردیکنه تعجب
 بیوریلور یعنی روح مظهرلری کیجه لری بی خواب اولور عالم حقیقتده مست اولدیغنه اشارت بیوررلر.

سنه ده بر آی اوروج طوتمق ارکان اسلامدن اولدیغی حالده اهل تقوی اوج ماه و فضله اوله رق هفته ده اوج کون طوتارلر فقط افطار ایدرلر و اربعینیا تنده دخی اکل طعام ایتدکلری اکا بردن منقولدر. لکن آچلغی مرتبه غایه یه ایصال بیورمش اولان حضرت خداوندکارمز قدس سره العزیزدن [تمام قرق سنه بنم معدمه طعام اویومادی] بیوردقلری مسموعدر. کاقال العارف عن لسان حضرته قدس الله سره العزیز.

حق علیم است ورسول الله کواه ** قوت وقوت من آی از اله
در گذشت اکنون جهل سال تمام ** که نکشتم مفتقر من بر طعام
چون ابیت عندر بی حاصل است ** نک طعام الله بجاتم واصل است

ترجمه

حق بیلیر پیغمبری اولسون کواه ** بخش ایدر هپ قوت وقوت اله
کچدی آچقله بو کون قرق ییل تمام ** اولدم مضطر و محتاج طعام
وار ابیت عندر بی ده صفام ** جانمه واصلدر اللهدن طعام

نته کم بر کاملدن منقولدر که بیورمشدر: یا نفس اجتهدی وقومی فانها اخرلیله من عمرک فصامت وصلت وراحت من عمرها اربعین سنة علی هذا یعنی- ای نفس قالم، مجاهده ایت زیرا عمرک آخر کیجه سیدر. آندن صوکره صائم اولدی و نماز قیلدی و عمرینک قرق سنه سی بویله جه کچدی. اوائل سلوکلرنده اوج کون و بر هفته و قرق کون اوروج طوتوب افطار ایدرلر ایدی. ولکن رمضان شریفک نهایتنده ایکی دفعه افطار بیوررلر ایدی. و بتون رمضان شریفده بایرام کونی افطار بیوردقلری بالدفعات کورلمشدر. سلطان المحبوبین مولانا شمسالدین تبریزی عزم الله ذکره حضرتلرینه ایلک دفعه ملاقی اولدقلرنده تمام آلتی آی هر ایکیسنه اکل و شرب و حاجت بشریدن بر احتیاج واقع المامق اوزره اوتورمشلر ایدی. و افطار بیوردقلری وقت بر نوع غذا ایله اکتفا بیوررلر ایدی. نته کم بیان بیوررلر:

نان جو حقا حر امست وفسوس ** نفس را تو بیش نه بان سپوس

ترجمه

هم حرام همده یازق نان جوی عرض ایتمک ** قوی او نفسک اوکنه ساده کپکدن اتمک

و اک چوق طعام بیدکلری وقت دخی اون لقمه بیرلر و بر مدت صوکره تکرار معدله لینی تطهیر ایدرلردی و بیوررلر ایدی که - بنم سینهمده بر اژدرها واردرکه غدایه تحمل ایتمیور- و وقت استفراغده که مجاهده لری مجاهده جوعدن زیاده اولوب مبارک النزلدن قطره قطره تر دوکرلر ایدی. آچلق حقنده بیان بیوررلر:

مرغت زخورو هیضه ماندست درین بیضا ** بیرون شو ازین بیضه تابار شود پرها
صفر ای ای صیام ارچه سودای سرافز اید ** لیکن زچنین سودا یابند ید بیضا

ترجمه

مرغ جانك طعام دردندن ** اولدی محبوس تنکنای بدن
بیضه تن ایچندن ایله خروج ** پر آچوب ایت سمای جانه عروج
خلط صفراایی اوینادنجه صیام ** کرچه سرده ایدر خیال قیام
لکن ایشته بونک کبی سودا ** بولدیرر آدمه ید بیضا

و بو ذکر اولنان احوالك جمله سی صوم ظاهریدر. ترك ماسوی اللهدن عبارت اولان صوم باطن دخی
آنلره حاصل اولمش ایدی. نته کم اهل معرفت دیمشدر: الصوم ثلثة صوم العام و صوم الحاص و صوم الاخص
و صوم العام ترك الاكل والشرب و صوم الحاص محافظة الجوارح والا شضا و صوم الاخص ترك ماسوی الله-
یعنی اوروج اوچ نوعدر. عوامك اوروجی، خواصك اوروجی و اخصك اوروجی اعضا و جوارحی حفظ ایلمکدر.
و اخصك اوروجی اللهك غیریسنی ترك ایتمکدر.

خانهده طبخ و تکلف اولدیغی کون اهل خانهیه کوجنورلر و اسباب اغدیه و تکلف آز اولدیغی کونده
بشاشت عظیم بیوروب اصحاب خانهیه چوق التفات ایدرک - بو کون بو خانه صاحبلیک آنلرنده نور فقر
لمعان ایدیور - دیرلر و دائما فقر ایله افتخار ایلرلر ایدی. نته کم حضرت رسول اکرم صلی الله الیه و سلم افندمز
مناجاتلرنده بیوررلر ایدی. - اللهم احنی مسکیناً و امتنی مسکیناً و احشرنی فی زمره المساکین - یعنی یار بی
بنی مسکین اولهرق یاشات و مسکین اولهرق اولدر. و زمره مساکین ایچنده حشر ایله - حضرت خداوندکارمز
ایسه کافه امورنده اول حضرتته متابعت بیوردقلرندن فقرده دخی انلره اتباع ایلرلر ایدی. نته کم بیوررلر:

طاق و طرنب فقر و فنا از کذاف نیست ** هر جاکه دود آمد و بی آتشی نبود
کر نیست عشق را سر ما وهوای ما ** چون از کذافه اولد و دشتار ما ربود

ترجمه

بیهوده دکل کر و فری فقر و فنانک ** هر نرده دومان توتسه آنک آتشی واردر
کر اولمسا عشقک سرمز میل و هوامز ** عشقک دل و دستار ایله یا نه ایشی واردر

و دیگر بر غزلده بیان بیوررلر:

کشته شهوت پلید کشته عشق است و پاک ** عشق زده خیمه زان سوی پاک و پلید
جمله دل عاشقان خیمه زده کرد فقر ** فقر و چو شیخ الشیوخ جمله دلهامرید

ترجمه

اولن مرداردر شهوت یوزندن ** شهید عشق اولاندر پاک و احسن
چادر قوردی شه عشق سایه صلدی ** بتون پاک و پلیدی ضبطه آلدی

احاطه ایله مش فقری کوکلر فقره کویا ** قوروب اطرافنه هپ خیمه یر یر
مرید اولمش کوکلر فقره کویا ** او بر شیخ الشیوخ حکمفرما

و دیگر بر محله دخی بیوررلر:

آتش عشق لا مکان سوخته جسم من ** کو هر فقر در میان بر مثل سمندری

ترجمه

آتش عشق لا مکان یاقدی بو جسمی کاملاً ** کوهر فقر اورته ده بکزه دی بر سمندره

و دیگر بر یرده بیوررلر.

هر بشری که صاف شد در دو جهان و را دلی ** دید غرض که فقر بد بانك الست را بلی

ترجمه و ایضاح

صاف اولان هر بشرک ایکی جهانده بر کوکلی وارد. زیرا او بشر صاف - الست بر بکم - یعنی بن

سزک ربکز دکلمیم خطابه بلی جواب ویرلمکدن غرض فقر اولدیغنی کوردی.

[ایضاح] کدورات نفسانیهدن پاک اولان هر بشر دنیا و عقبی علاقاتندن تجرد ایله فقری اختیار ایتمش

اولدیغندن کندیسی آنجق بر کوکل صاحبی اوله رق قالمشدر. زیرا مربوط جمیع احوالده ربه محتاج اولدیغنی ایچون

بلی جوابندن غرض، اعتراف افتقار اولدیغنی بو ذات پاک بیلدی. [يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ] سوره فاطر

و [اللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ] شیخ بدرالدین تبریزی که شعبده کیمیا و سیمیاده ماهر و او حضرتک مرید و عاشقی

ایدی. حین ملازمتنده اصحابک فقر و فاقه سنی و مجاهده و ریاضاتی کوروب آنلردن بر طائفه یه دیدی - اکر

حضرت خداوندکار اذن ویررلر ایسه بر تدبیر ایده یم که اصحابه امر معیشتده بر رفق حصوله کلسین و بملازمانه

بر وجه فائده مهیا اولسون. تا آنکله انتعاش ایتسونلر - اصحابدن بر طاقمی تعلیم کیمیا ایچون آنک نزدینه

کیدرلردی. بو معنی سمع اشرف خداوندکاره واصل اولدقده غضب عظیم بیوردیلر و کمال حدتلرندن بدرالدینی

چاغیروب بیوردیلر: - بن اصحابی هر نه قدر که فقره ترغیب ایدیورم و متاع دنیایی کوزلرینه خوار و حقیر

کوستریورم. سن بکا مخالفته کلمشسک و آنلرک دنیالرینه رهبرک ایدیورسک و کیروسی کیرویه جهنمه

چکیورسک. بو دفعه معافسک. اکر ینه بو بابدن دم اورور ایسه ک و باشکی هوایه ویررسک - و عاقبت

بیوردقلری کبی اولدی. بر وقت که سلاطین و امرا بزم اسباب معیشتمز ایچون سیم و زر کوندرلر و

خداوندکارمزده شیخ صلاح الدین زرکوب قدس الله روحه حضرتلرینک خانه سنه یوللار ایدی. و صوک زمانلرده

دخی چلبی خسام الدین قدس الله روحه حضرتلرینک خانه لرینه ارسال ایلرلر و قطعاً اهل بیت ایچون بر شی

آلیقویمازلر ایدی. آنجق ضرورت شدیدده حاصل اولوبده حضرت سلطان ولد رضی الله انه دخی التماس ایدرسه

آندن صوکره آنلره جزئی بر شی ویررلر ایدی.

ذات حضرتلرینک صورت نمازلرینه کلنجه دیدۀ ظاهر ایله مشاهده اولنان بو وجه ایدی که نماز وقتی ایریشدکده قبلهیه متوجه اولورلر و چهره مبارکلی رنکدن رنکه کیرر ایدی. نته کم امیر المؤمنین حضرت علی کرم الله وجهه و رضی الله عنه افندمزدن منقولدرکه [اذا حضر وقت الصلوة فتزلزل و تلون فقیل له مالک یا امیر المؤمنین فبقول قد جاء وقت امانة عرضها الله تعالی علی السموات و الارض والجبال فابین ان یحملنها و اشفقن منها و حملها الا نسان فلا أدری أ احسن اداء ما حملت املا] یعنی نماز وقتی کلنجه رنکدن رنکه کیرر ایدی. ذات معالیصفتلرینه دینلدی که یا امیر المؤمنین حضرتکزه نه اولدی بیوردیلرکه الله تعالی حضرتلرینک سموات و ارضه و طاغله عرض ایلدیکی امانت وقتی کلدی که آنلر او امانتی یرینه کتیره میه جکلی خوفیه آنی یوکلنمکدن ابا ایدوب دفعنی رجا ایتدیلر. و امانتی انسان یوکلندی. بیلم که تحمل ایتدیکم بو امانتی احسن صورتله ادا ایده بیلیریم، یوقسه ایده مزیم.

نمازده حدسز استغراق و خشوعه و حسابسز نیاز و حضوره مستغرق اولورلر و بالکلیه صفات بیچونه متصل بولنورلر ایدی. نمازدن مقصود ایسه اتصالدیر. نته کم دیدیلر- **الصلوة اتصال بالله من حیث لا یعلم الظاهر**- یعنی صلاة ظاهرده بیلمیان بر حیثتله الله تعالی حضرتلرینه اتصالدیر و حضرت رسول الله صلی الله علیه و سلم بو نماز حقنده بیورلر که **لا صلوة الا بحضوا لقلب**- یعنی صلوة آنجق حضور قلب ایله اولاندیر و زوات مختلفه ایله مشاهده اولندی که اول اقسام قیام ایدوب تکبیر آلرلر و تا اول صبحه قدر ایکی رکعت نمازده مستغرق اولورلر ایدی. و بویله جه رکوع و سجوده تمام بر کون، بر کیجه مستغرق اولدقلری مشاهده اولنور ایدی. نته کم بیورلر قدسنا الله بسره انعزیز.

چو نماز شام هر کس بنهد چراغ و خوانی ** منم و خیال یاری غم و نوحه وفغانی
 چو وضوز اشک سازم بود آتشین نمازم ** در مسجدم بسوزد چوبدو رسد اذانی
 رخ قبله ام کجاشد که نماز من قضا شد ** زقضا رسد هماره بمن و تو امتحانی
 عجباً نماز مستان توبکو درست هست آن ** که نداند او زمانی نشناسد او مکانی
 عبادور کعت است این عجباً چهارم است این ** عجباً چه سوره خواندم چونداشتم زبانی
 در حق چگونه کویم که نه دست ماندنی دل ** دل ودست چون تو بردی بده ای خدا امانی
 بخدا خبر ندارم چو نماز میکذارم ** که تمام شد رکوعی که امام شد فلانی

ترجمه

قورار اقسام نمازنده چراغ سفرهیی هر کس ** بنم یارک خیالیله غم و نوحه فغانم وار
 وضویی اشک ایله آلدن نمازم آتشین اولدی ** اذانی بی یاقان بر مسجد آتیش فشانم وار
 هانی او سوی قبله که نمازم وار قضا اولمش ** قضا نازل بکا دائم سنکله امتحانم وار
 نمازم مست ایکن بیلمم درست اولمشمیدر دیرسک ** زمان بیلمم مکان بیلمم غریب بر حال و شانم وار

ایکنجی رکعت می بو عجب دردنجی رعتمی** یا هانکی سوره یی قوشدم که لال اولمش زبانم وار
 در حق سویلنیر می هیچ نه ال قالدی نه دل قالدی** الهی دست و دل کیتدی تمنای امانم وار
 نمازی قیلدیغم اثناده بن والله فرق ایتمم** تمامی رکعتم هانکی امام شرع دائم وار

بر دفعه قیش موممنده متمکن اولدقلری مدرسه ده کیجه ابتداسنده مدرسه نك دوشه مه تحتسه سنه سجده
 ایتمش و مبارک کوزلرندن چوق یاش دوکمش ایدیلر. اوپله که برودت هوادن مبارک یوز و صقالیر بوز طومش و
 صفه یه یاپشمش ایدی. کوندوز اولنجه اصحاب صیجاق صو کتیروب روی سعادتلرینه دوکدیلر. نهایت بوزلر
 ایدی. و آنلرک نماز باطنیلرینک اسرارینه کیم مطلع اوله بیلور. نته کم بیان بیوررلر:

صد کونه نماز است رکوع ست و سجود** آنرا که جمال دوست باشد محراب

ترجمه

یوز درلو نماز اولدی رکوع ایله سجود** اول کیمسه یه که جمال دوستدر محراب

و ذات حضرتلرینک بی نهایه اولان ورع و تقوالری صورتی شرح و بیان نصل ممکن اولور که آنلرک
 تقواده عظیم بر شانلری وار ایدی. و او بابده کلمات عالیه بیان بیورمشلردر و حقیقتده اصحاب و اختیاردن
 صوکره [ان اکر مکم عند الله اتقییکم] آیت کریمه سنک دائره ولایتنده آنلره اشارت واقع اولمش ایدی. تقوانک
 ظاهری حق تعالی دن خوف سببیه معاصیدن پرهیز ایتمکدن عبارت اولدیغندن [التقوی محافظه آداب
 الشریعه] یعنی تقوی آداب شریعتک محافظه سیدر دنیلمشدر و تقوی کندوسنده حظوظ نفس اولدیغی ایچون
 حق جل و علا حضرتلرینک حرام ایتمکی شیلردن اجتنابدن عبارت اولدیغنه نظراً [التقوی حظوظ النفس]
 دنیلمشدر. و تقوی حصول کماله مانع اولان هر شیدن امتناع اولدیغنه کوره [التقوی مجانبه کل مایبعده عن
 الله عزو جل] یعنی تقوی سنی حق تعالی حضرتلرندن تبعید ایدن شیلرک کافه سندن مجانبتدر دنیلمشدر. تا که
 مقتضای سلوک و وصول اولان شی او کیمسه یه حاصل اولوب ابواب رزق آکا مفتوح اوله.

روزی بی رنج میدانی که چیست** قوت ارواح است و ارزاق نبیست

ترجمه

بیلریمیسک که نه در دخل بی مزاحمی سن** غدای جاندر او همده نبینک ارزاقی

ننه کم کلام مجید خبر ویرر [و من یتق الله یجعل له مخرجاً ویرزقه من حیث لا یختسب] یعنی کیم که
 الله تعالی دن قورقوب مناهیدن اجتناب ایدرسه الله تعالی آنی دنیا و آخرت محنتندن اخراج ایدر و آکا خاطرینه
 خطور و مأمول ایتمدیکی رزقی احسان ایدر.

تقواده ذکر اولنان بو مقام سالک متقینک ابتدای مقامیدر. زیرا تقوانک مقام اعلاسی نظری ماسوی
 اللهدن بالکلیه قطع ایدوب غیر ایله مشغولیتی کندینه حرام محض بیلمکدر.

نته کم جعفر صادق رضی الله عنه حضرتلرندن منقولدر که بیورمشلردر: [التقوى ان لا ترى فى قلبك شيئاً سوى الله تعالى] یعنی تقوى قلبکده حق تعالی حضرتلرندن غیری بر شی کورمه کدر و شیخ النصر آبادی رحمة الله الیه بیورمشلردر که [التقوى ان يتقى العبد عن ماسوى الله تعالى] یعنی تقوى عبدك الله تعالى حضرتلرینک غیریسندن اتقاسیدر. بو ذکر اولنانک جملهسی حضرت خداوندکارمزنک ذات مقدسلرینه صفت اولمش و بو آداب ایله متحلی بولنمش اولدقلرندن لا جرم کندی معامله لرندن بیان بیوررلر. بیض الله وجهه

بیت

بسوزید آتش تقوى جهان ماسوى الله را ** بزد برقى زالله و بسو زانید تقوى را

ترجمه

جهان ماسواى حقى یاقدی آتش تقوى ** اوروب بر برق حقدن ایلدى احراق تقوايى

امر تقواده بر مثابهده ایدیله که جمیع عمرلرنده ذات حضرتلرندن دنیانک غم و شادیسنه دائر بر سوز و مصالحی حقدنه بر شی ایشیتمامش ایديک و بو حال مشغولیت باطنه دلیلدر. نته کم بیوررلر:

منثوی

شهوت دنیا مثال کلخن است ** که ازو حمام تقوى روشن است
لیک قسم متقى زین تون صفاست ** زانکه درگرمابه است و در نقاست

ترجمه

دنیاده شهوت کویا که کلخن ** حمام تقوى روشندر آندن
اصحاب تقوى آنده صفاده ** حمامده زیرا طاهر و نقاده

[ان الله مع الذين اتقوا و الذين هم محسنون] یعنی الله ذو الجلال حضرتلرینک نصرتی مناهیدن اتقا و خلقنه شفقتله احسان ایدنلر ایچوندر.

جذبات وصل و صفت و جدلرینه کلنجه بویله کوچک رساله لر آنک عشر عشرینی تقریره کفایت ایده بیله جک مرتبهده دکلدلر لکن (القلیل یدل علی الکثیر) حکمنجه آنلره طاری اولان هر بر حالدن بر شمه بیان ایتمک واجب اولدی. (والعقل یکفیه الاشارة)

الله سنی موفق ایلسون معلوم اوله که جذبه، مع التوفیق بر عنایت ازلیه در که قبل الخلق استحقاقا حق جل و علا حضرتلری اصحاب عنایتدن بر طائفه نك ارواحنه رفیق ایلر. نته کم عارفک بری بیورر [الجذبۃ والتوفیق حسن عنایة الحق الی العبد لیس له فیه سبب ولا منه له طلب] یعنی جذبه و توفیق حقدن قوله سببسز و طلبسز حسن عنایتیدر. بناء علیه او دولت ابتدادن مساعد اولنجه براز جد جهد مؤمنی مقاماتک اعلاسنه

ایصال ایدر. نته کم نبی علیه الصلاة والسلام افندمز بیورمشلردر. [جذبته من جذبات الحق خیرمن علابه الثقلین] یعنی جذبات حقدن بر جذبہ انس و جنک عبادتندن خیرلیدر.

مؤمنه هر وقت سلوکنده بر مقام طاری اولورکه اوراده توقف ایدر. حق جل و علا حضرتلری کمال لطفندن آنی او مقامدن جذبات توفیقیه سلامتہ کچیروب مقصود و مطلوبنه ایریشدیرر. حضرت خداوندکارمزه جذبہ توفیق ازلی رفیق اولمش اولدیغندن پی در پی ذات شریفلرینه فائض اولان جذبات ایله اطوار سلوکی عبور بیوررلر ایدی. لا جرم وقت سلوکنده ایریشدکلری هر بر محل و مقامده کندیلرینه منکشف اولان حقایقک متننده بر شمه بیان بیوررلر عظم الله جلال قدره:

بیرد عقل و دلم را براق عشق معانی ** مرا پیرس کجا برد آن طرف که ندانی
بدان رواق رسیدم که ماه و چرخ ندیدم ** بدان جهان که جهان هم جداشو دز جهانی
فرو خور دمه و خورشید قطب هفت فلک را ** سهیل جان چو بر آید زسوی رکن یمانی

ترجمه

براق عشق معانی کوتوردی عقل و دلی ** کوتوردی بر یانه که او طرف سکا پنهان
اییشدم اوپله روقه که کورمدم مه و چرخ ** هم او جهاننه جهانلقدن اولدی آیری جهان
یوتار یدی فلکک قطبنک مه و مهرین ** چیقنجه رکن یمانیدن او سهیل روان

و دیگر بر محله دخی بو معناده عظیم قوی اولان بر حالک سرندن بیان بیوررلر:
- سعادت طوغانی کلوب اتکمزدن چکدی، چادرمزی، کوشکمزی فلکک بالاسنه قوردق مصر اقلیمینک اصلا
رؤیاسنده بیله کورمدیکی شکری حمد اولسون که بز دیشیمزک دیننده بولدق، دور قمر عمرلری نقصان و قیصه
ایتدیککی حالده او محبوب حقیقی دورانمزه اوزون بر عمر بخش ایلدی. -
بوندن هر بر کلمه بیکلرجه حقایقکن مفتاحیدر. اگر آنک شرحنه شروع اولنسه طویل و مقصود غائب
اولور. بناءً علیه بز مقصوده کلمه وسلطان المحبوبین سلطان ولد قدس الله سره العزیز حضرتلرینک کندی حالنک
سرندن آنلره رفیق اولمش اولان عنایت ازینک بیاننده بیورمش اولدقلری حقایقندن مثال طریقله بحث ایدلم نته کم
بیوررلر:

بیت

بکمال بود عشقم زازل که آفریدی ** نه زمین نه کردون که دعای من شنیدی
نه خوری بدو نه ماهی نه سری بدو کلاهی ** که مرا برای عشقت زکرید کان کزیدی

ترجمه

کمالنده ایدی عشقم ازلدن ** کمین آفرینشده طورورکن
زمین یوقدی فلک یوقدی او دمده ** دعای کوش ایدردک سن عدمده

نه واردی شمس تاباتی نه ماهی ** باشی نابود ایدی یوقدی کلاهی
حریم عشقکه آلق ایچون سن ** بنی سچدک سچلمش لر ایچندن

و حضرت خداوندکار قدس سره افندمز دیکر بر محله، صبح ازله ذات حضرتلرینک طینتلیله توأم
اولان عنایات عظیمه نك شرحنده و ساقی باقینک الندن بر دهان معنوی ایله طاتمش اولدیغی بر شرابک
حلاوتندن بیان بیوررلر:

ساقیا بر خاک ماچون جر عها می ریخی ** کر نمی جستی جنون ما چرامی ریختی

ترجمه

او دم که خاکمزه جرعه زیر ایدک ساقی! ** نیچون دوکردک امل ایتمسهک جنونمزی

و دیکر بر غزلده بیان بیوررلر:

بیت

کشید این دل گریبانم بسوی کوی آن یارم ** دران کویی که می خوردم گروشد کفش و دستارم

ترجمه

بو دل طوتدی گریبانی او یارک سمتنه چکدی ** ایچوب او سمتده رهن ایتمش ایدم بن کفش و دستاری

عنایت ازلی حضرت خداوندکارمزه حاصل اولمش و او عنایتک قانادی ایله انانیتک خونخوار چوللرندن
پرواز بیورمش اولدیغندن سالکان طریقتک ارشادی ایچون او حالک بیانندن عبارات مختلفه ایله بر شمه تقریر
بیوردیلر. بو مختصر آنک جمله سنی متحمل اولدیغندن ایجاز طریقیله ذکر اولندی و او حضرتک سکر و استغراقنه
کلنجه نصل بیان اولنابیلور که آنلرک اکثر کلمات طبیاتی حالت سکرده بیانه کلمشدر و بو بر مقامدر که
رجال الله مقام قرب و وصاله ایریشدکلری وقت لطف و وصال و حسن لقاء سبحانینک زیاده لکندن شراب
محبتی نوش ایدرک مست لقاء الله اولورلر نته کم نبی علیه الصلوة والسلام افندمز بیوررلر - ان لله شر اباً اعدده لاو
لیائه اذا شر بو اسکر وا واذا سکرو طاوو اذا طاوو صامتوا- یعنی تحقیقاً الله تعالی حضرتلرینک اولیاسی
ایچون احضار و تهیه بیورمش اولدیغی بر شرابی واردر. ایچدکلری وقت سکران و سکران اولدقلری وقت طیب
و طیب اولدقلری وقت سامت اولورلر.

منقولدرکه حضرت رسالت صلی الله علیه وسلم افندمز کاب قوسین او ادنی قرب خاصی ایله مشرف
اولوب جمال و جلال حضرت احدیتی-جل جلاله-دیده بصیرتله مشاهده بیوردقلرنده آیات سبحانینک
کشفندن و رموز ربانینک تحقیقندن صوکره حضرت حق عز اسمهدن بری شراب و دیکری سود ایله مالی نوردن
ایکی قدح کلوب ایکیدن برینک اختیارینه اشارت اولندی. حضرت رسالت صلی الله علیه وسلم افندمز -
اخترت اللبن- یعنی سودی اختیار ایله دم. بیوردیلر: زیرا اول وقت احکام قوانین شریعت و استحکام اساس او

امر طریقتک ابتداسی ایدی. جام جهانمای شراب حقیقتی عارفی و عاشق و امتنک خواصی ایچون صاقلامشیر ایدی. و حضرت خداوندکار او شرابک صفتندن کلمات کثیره بیورمشلردر-سقا نالله منه آمین- نته کم بیان بیوررلر:

قطعه

ازان شراب که گرجرعه ازو بچکد ** زخاک شوره بر وید همان زمان کلزار
شراب لعل که گرنیم شب بر آرد جوش ** میان چرخ و زمین پر شود ازو انوار
مراچومست کنی آهنکی تماشاکن ** که شیر مست چگونه است در میان شکار

ترجمه

شراب عشقک اگر اولسه قطره سی ریزان ** زمین شوره ده درحال ظهور ایدر کلزار
شراب عشقک اگر نیم شیده جوش ایتسه ** میان چرخ و زمین صاچار بتون انوار
ایدنجه مست بنی کل ده سیر آهنک ایت ** که شیر مست نصل ایله مکده عزم شکار

و ذات حضرتلری دیگر بر غزلرنده دخی بیان بیوررلر قدس الله سره العزیز:

پیش ازان کاندیر جهان باغ و می وانکور بود ** از شراب لایزالی جان ماخویر بود
ما بیغداد جهان جان اناالحق می زدیم ** پیش ازان کین دارو کیر و نکته منصور بود
پیش ازان کین نفس کل در آب و گل معمار شد ** در خرابات حقایق عیش ملمعمور بود

ترجمه

عالمک باغی، میی انکوری موجود اولدن ** لایزالی باده سندن جانمز مخمور ایدی
عالم جان بغدادنده بز اناالحق دیر ایدک ** نکته منصور اولدن دخی مذکور ایدی
ایتمامشکن آب و گلده نفس کل معمارلق ** تا خرابات ازله عیشمز معمور ایدی

بو غزلک شرحی اوزوندر لکن مقصود بو محله بیوردقلری شرابک صفتنی بیاندر عهدینک محفلرندن بولنان شیخ محقق ابن فارض نورالله روحه حضرتلری عهد الستده ایچمش اولدیغی شراب محبتک صفتندن بر قاچ بیت بیان بیوررلر:

شربنا علی ذکر الحیب مدامه ** سکرنا بها من قبل ان یخلق الکرم

ترجمه

آگدق نکاری نوش شراب ایلدک مدام ** مست می اولدق آصمه ده خلق اولمدن
و کندیلرینه حاصل اولان او شرابک و صفت سکرینک بیاننده حضرت خداوندکارمز کلمات عالیله انشا بیورمشلردر. و بو ایکی بیتده بیوردقلری اشارت عظیم اهل معرفته سرمایه تمامدر.

ساقی جان خوبرو باده دهد سبو سبو ** تا سر و پای گم کند زاهد مرتضای من
ازکف خویش جسته امدرتك خم نشتهام ** تا همکی خدا بود حاکم و کد خدای من

ترجمه

دستی دسی می ویرر ساقی جان خوبرو ** زاهد مقبولنه بیهوش و مست اولسون دیو
قورتیلوب اولدم کفمدن خم دینده جانشین ** حاکمدر، صاحبمدر کاملاً رب المعین

صاحب سکر اولان اولیاءالله و کاملاندن امثالی کلمات کثیره منقولدر. لکن حضرت خداوندکارمزنک
بو حالده تمکینی جمله سندن زیاده اولدیغی ایچون آنلرک کلماتی دخی جمله سندن اعلی و مقاملریده کافه سندن
اشرفدر. نته کم ذات حضرتلری بیوررلر. عظم الله ذکره

شعر

رندان خرابات بخور دندو بر فتند ** مائیم که جاوید بخور دیم و نشتیم

ترجمه

رندان خرابات بیدی ایچدیده کیتدی ** بزله ابدیاً بیوب ایچدکده اوتوردق

ذات حضرتلرندن بونک امثال کثیره سی منقولدر ذکر اولنان مقدار نمونه اوله رق ایراد اولندی.
امدی وقتاکه مؤمن کامل استغراقدن مجذوب و شراب وصلدن ممدوق اولوب مست جمال و جلال
اولور. و وقتاکه عالم بشریتدن عبارت اولان کندینک کندیلکنه نزول ایلر. حال سابقک اذواقندن مفارقتندن ناشی
آکا عشق وشوق حاصل اولور، وجد ایسه عشق وشوق غلبه سندن عبارتدر نته کم عارفک بری بیورر-الوجد
انزعاج الروح عن احتمال غلبة الشوق-یعنی وجد غلبه شوق حصولندن ناشی روحک بیقرار المه سیدر. حضرت
خداوندکارمز قدس سره العزیز بو صفاتله متحلی اولمش و آنلرک ظاهر مبارکلی باطنلرینه متابعت حسبیله عشق
صورتی طومش بولندیغندن شهبسز عشق وشوق قدمی ایله اطوار بی پایان حقیقتی طی بیورمشلدر. نته کم بیان
بیوررلر. و سالک بولندقلری او اطوارک عظمتندن خبر ویررلر. قدسناالله بسره العزیز.

شعر

سر قدس کر دیم و آخر سوی جیحون تاختیم ** عالمی بر هم زدیم چست بیون تاختیم
اولین منزل یکی دریای پر خون رونمود ** در میان موج آن دریای پر خون تاختیم
چون براق عشق عرشی بود زیران ما ** کنبدی کردیم و سوی چرخ کردون تاختیم
فهم ووهم و عقل انسان جملکی درره بریخت ** چونکه ازشش حدانسان سخت افزون تاختیم
عالم چون را مثال ذرها بر هم زدیم ** تا پیش تخت آن سلطان بیچون تاختیم

ترجمه

ره عشقه کيروب قوشدق نھایت سوی جيحونه ** ایدوب آلت اوست جهانی صیجرادق سرعتله بیرونه
 برنجی منزله کلدک کوروندی قانلی بر دریا ** او قانلی بحرك امواجنده قوشدق غرق اولوب خونه
 براق عشقنه بینمش ایدک زیراکه بز عرشک ** همان بر صیجرادق، قوشدق او سوی چرخ کردونه
 دوکولدی یولده قالدی فهم و وهم و عقل انسان هپ ** که آلتی حد انسانیدن ایتدک سعی هر کونه
 ایدوب زیر و زبر ذرات آسا عالم چونی ** قوشوب کیتدک نھایت جانب سلطان بیچونه

و دیگر بر غزلده عشق یوزندن مشاهده ایلدکلری کثرت اشتیاقی بیان بیوررلر:

شعر

سی سال درپی تو چو مجنون دوپده ام ** اندر جزیره کهنه خشک ست ونه تری
 غافل بدم ازانکه تو مجموع هستی ** مشغول بود عقل بایمان وکافری
 ای دل توکل کونئی بیرون زهر دوکون ** ای جمله چیزها توواز چیز هابری

ترجمه

مجنون کبی پیکده اوتوز بیل قوشار ایدم ** بر بوش جزیره ده که نه وار خشکی نه تری
 غافل ایدم که جمله سی سنسک بو وارلغک ** ایمان و کفر ایلر ایدی عقلی سرسری
 ای دل دو کون خارجی سن جمله کون سک ** هر شیئسک فقط ینه هر شیئیدن بری
 و دیگر بر غزلده بیان بیوررلر قدس سره

شعر

سالکان قدس را محرم شدم ** ساکنان قدس را همدم شدم
 طارمی دیدم برون ازشش جهت ** خاک کشتم فرش آن طارم شدم
 هر نفس همراه عزرائیل بود ** جان مبادم کراز ودر هم شدم
 روبرو بامرک کردم حرها ** تاز عید مرک من خرم شدم
 خون شدم خوشیده درر کهای عشق ** در دوچشم عاشقان شبنم شدم
 که چو عیسی جملکی گشتم زبان ** گه دلی خاموش چون مریم شدم
 آنچه از عیسی و مریم یاوه شد ** گر مرا باور کنی ان هم شدم
 پیش نشتر های عشق لم یزل ** زخم گشتم صدره و مرهم شدم
 سست کردم تنک هستی را تمام ** تا که بر زین بقا محکم شدم
 بانک نای لم یزل بشنو زمن ** گر چو پشت چنک اندر خم شدم
 رو نمودالله اعلم مرمر ** کشته آه و بسی اعلم شدم
 اید اکبر شمس تبریزی که بود ** عید را قربانی اعظم شدم

ترجمه

سالکان قدس اولدی محرم ** ساکنان قدس اولدی همدم
قبه کوردم شش جهتدن طشرهده ** بن آکا فرشم بنم او طارم
هر نفس همراه عزرائیل ایدی ** سن بنی ظن ایتمه آندن در هم
بن اولومله یوز یوزه جنک ایلدم ** عید مومدن نهایت خرم
قوریمش قائم عروق عشقده ** عاشقانک کوزلرنده شبنم
گاه عیسی وش دیل اولدم سرتسر ** گاه خاموشلقده مثل مریم
مریم و عیسی که غیب ایتدی آنی ** اعتماد ایت که آیت که آنکله همدم
عشق حق نشترلی پیشنده بن ** یارهیم هم، همده درخ مرهم
سست ایتدم کاملاً طار وارلغی ** شمدی بن زین بقاده محکم
لمیزل نای دمن بندن ایشیت ** کرچه چنکک ظهری آسایم خم
رونود اولدی بکا حق علیم ** کشته آهم و پک چوق اعلم
شمس تبریزی بیوک بر عیددر ** عیده بر قربان و کبش اعظم

بو غزلده اولان ابیاتک هر بر کلمه سی آنلره فتح و منکشف اولمش اولان اسراره اشارتدر. اکر آنک شرحندن بحث اولنورسه تطویلده منتهی اولور. اکا بر عصردن اولان عزیزک بری بو بیتلردن بریسنی شرح بیورمش و ایکی طبقه کاغده یقین بر مسوده اولمشدر. امدی بز سر رشته کلامه رجوع ایدهلم و عشقده شرح بیوردقلری اسرارندن و ینه عشقده ذات حضرتلرینه حاصل اولمش اولان مقاماتندن بحث ایدهلم:

ای طالب تحقیق معلومک اولسون که حضرت خداوندکارمک-رضی الله عنه-عشقده بی حد وعد شان عظیملری وار ایدی. و ابتداء حاللرندن انقراض واقترلرینه قدر آنلرک عشق و شوقلری متضاعف اولور ایدی. و افراط عشقندن قائم بیلملر و دائما او حالک ازدیادینی آرزو ایلرلر ایدی. نته کم بیوررلر قدس الله سره العزیز:

بیت

ریک ز آب سیر شدمن نشدم زهی زهی ** لایق جز کمان من نیست درین جهان زهی

ترجمه

قوملر صودن اولدی کیتدی سیراب ** بن تشنهیم آب ایچنده بی تاب

عالمده اولان کیریشلر انجق البته کمانمکدر الحق

عاقبت او همت ایله مقامات عالییه عبور بیوردلر نته کم او حالک صفتندن بیان بیوررلر-قدس سره-

نهادم پای در عشقی که بر عشاق سر باشم منم فرزند عشق ای جان ولی پیش از پدر باشم

ترجمه

قودم بر عشقه پایی که بتون عشاقه باش اولدم ** بنم فرزند عشق لکن بابامدن اول اولدم بن
و دیگر بر غزلده بالکلی محو عشق اولدقلرینی بر عبارۀ مرموز ایله نفس تفسیرینه اشارت بیوررلر. بیض
الله تعالی وجهه-

تمام اوست که فانی شد است آثارش ** بدوست کانی اول تمام شد کارش
مرادلی است خراب درره عشق ** خراب کرد خراباتی بیک بارش
بکو بعشق بیاگر فتاده میخو اهی ** چنان فتاده که خواهی بیا و بردارش

ترجمه

کمالیدر که آنک فانی اولدی آناری ** که آن اول ایچنده تمامدر کاری
طریق عشقده خرابک خرابی کوکلم وار ** خراب ایتدی خراباتی بردن اسراری
اکرکه دوشکون آراسهک دی عشق ایله بر کل ** دیلرسهک ایله که کل داره چک او پر زاری

و ینه دیگر بر غزلده ذات حضرتلرینک عشقده کی ثباتلرینی بیان بیوررلر:
من طربم طرب منم هره زندنوی من ** عشق میان عاشقان شیوه کند بر ای من

ترجمه

بن طربم طرب بنم زهره نوامی مشق ایدر ** ایتمده عاشقان ایچنده بکا عشق شیوه لر
و دیگر بر غزلده عشق حصوصنده کندیلرینه ظاهر اولان بر قوی مقامک صفتندن بیان بیوررلر رضی الله
عنه.

شعر

این نیم شبان کیست چو مهتاب رسیده ** پیغام بر عشق ست زمحراب رسیده

ترجمه

مهتاب کیب کیمدر بو کان نصف لیلده ** محرابدن ایریشمدر او پیغمبر عشقدر
و دیگر بر غزلده صفت عشقک بیاننده بیوررلر قدس سره السامی

شعر

عشق اندر فضل و علم و دفتر و اوراق نیست ** هر چه گفت و کوی خلق آنره ره عشاق نیست
شاح عشق اندر ازل دان بیخ عشق اندر ابد ** این شجر را تکیه بر عرش و ثرای و ساق نیست

ترجمه

بو عشقک نسبتی یوق فضل و علمه کتب و اوراقه ** یولی یوق کفتکوی خلقک اصلا راه عشاقه
ازلده دالری بیخی ابده اولدی بیل عشقک ** دکلدن مستند عشقک درختی ارض ایله ساقه

و ارشاد طریقیله بیوررلر:

جان بقدای عاشقان خوش هو سیست عاشقی** عشق بر ست ای پسر بادخواست مابقی

ترجمه

خوش هوس اولدی عاشقه جاننی ایلمک فدا** عشق قناددر ای اوغل غیریسی هپ آنک هوا

و ینه بیوررلر قدسنالله بسره العزیز

عاشق شو و عاشق شو بکذر زحمیری** سلطان بچه آخر تاجند اسیری

ترجمه

عاشق اول عاشق اول الویدی اشکلکدن کچ** پادشاه زاده سک آخرده اسپرک نه گه در

و ذات حضرتلری بیوررلر بیض الله وجهه

عمر که بی عشق رفت هیچ حسابش مکیر** آب حیاتن عشق دردل و جانش پذیر

ترجمه

بی عشق کچن عمریکی هیچ قائمه حسابه** عشق آب حیاتدر دل و جانندن آنی اخذ ایت

ذات حضرتلرینک بو مقامده پک چوق کلاملری بولندیغندن بو قدرله اختصار اولندی. امدی اولیاء کاملینه ائناد سلوکهده حادث اولان خوف و خشیت و رجا و بسطک سببی نهدر و حضرت خداوندکارمز رضی الله عنه بو قسمده نه وجهله سلوک بیورمشلر و نصل کلام روح افزا بیان ایتمشلردر بو صورتلر تقریر اولنور اکر بر سائل صورار ایسه که نص کلام مجیدده اولیا حقنده - **الا ان اولیاءالله لا خوف علیهم ولا هم یخزنون** - صادر اولدیغی حالده خوف و خشیت اولیاء کمله نه سبیدن لازم کلیر.

الله تعالی حضرتلری سنی موفق ایلسون معلومک اولسونکه ولایت مؤمنی محیط اولان عنایتدن بر دیواردر. هجوم وساوسدن نفسی امین ایدوب صراط مستقیم اوزرینه توجیه ایلر و خوف انخطاطدن خلاص ایدر و حقیقت خوف اوچ قسم اوزرینه اولوب خوف عام و خوف خاص و خوف اخصدر. خوف عام کثرت معاصی و ارتکاب کناهدن و خطاب و عقابدن قورقمقدر و خوف خواص مقامندن اینمک و مقام قریدن اوزاق دوشمک قورقوسیدر و خوف اخص ادب نفسک کمالندن و زیاده تقرنندن ناشیدر. زیرا که کاملاً مقام قرینته واصل اولدقده و سائط بقدرالا مکان اورتهدن قارقار و عزم و جلال هویت بیچون و چکونه بی مشاهده ایدرلر. حق جل و علا حضرتلرینک قرینته کی عظمت و هیبتدن آنلره خوف و خشیت غالب اولور. نته کم حق تعالی حضرتلری بیورر - **انما یخشی الله من عباده العلماء** - و نصل که حضرت علی کرم الله وجهه رضی الله عنه افندمزک پرورده لری و جمله مشایخک مفتداسی و پیر طریقت حسن بصری رضی الله ورحمة الله علیه دن منقولدر که خوف و خشیت آکا اولیه مستولی اولمش ایدی که معتکف اوطوردیغی وقتده کویا قیلج اوکنده

اوطورمش کبی اولور ایدی. و کولکنده اولان خوف و سوزشدن ناشی هیچ بر کیمسه آنی کولر کورمز ابدی زیر
وسائط اورتهدن نه قدر زیاده مرتفع اولور ایسه عظمتده او قدر زیاده تجلی ایلر

بیت

نزد یکانرا بیش بود حیرانی ** کایشان دانند سیاست سلطان

ترجمه

اهل اللهه زیاده در حیرانلق ** آنلر واقف سیاست سلطانه

حضرت جنید بیورر رضی الله عنه- ان الله تعالی عباداً اذا خافو الله تقطعت او صاهم وکلت السنهم و
طاشن عقولهم فرعاً من الله تعالی و هیبة له وانهم الفصحاء والطلاء والنبلاء لباء العالمون بالله و آیاته- یعنی حق
تعالی حضرتلرینک قوللری واردرکه جناب ذوالجلالدن حین خشیتلرنده حقندن فزعلریندن و آنک هیبتندن ناشی
وصللری منقطع ولسانلری کلیل و عقللری خفیف اولور. حقیقاً آنلر اللهی و آیاتی عالم اولان عقلای فصحا و
طلقا و اذکیادر.

و حضرت خداوندکارمز قدس الله روحه العزیز و افاض الله نوره علینا محل قربته واصل اولمش بولندقلرندن
آنلرک اکثر کلاملری شرح وصاله دائردر. انوار تجلیاته مستغرق اولدقلری و قتلرده وجود مبارکلرینه حزن و خوف
غلب اولوب او حال سببیله خوف و حزنی مبین کلام انشا بیوررلر ایدی. نته کم بیوررلر.

بیت

هر طریبی که در جهان کشت ندیم کهتری ** می بر مد ازودلم چون دل توز مقدری

ترجمه

عالمده اک کوچوک برینک بر مسرتی ** توحیش ایدر بنی نجه سکی سن غنا ایله

و دیگر بر غزلده بیان بیوررلر:

اگر دلت بیلای غمش مفرح نیست ** بقین بدان که تودر عشق شاه مختصری

زربخ کنج بترس و زربخ هر کس نی ** که خشم حق نبود همچو کینه بشری

ترجمه

آنک بلای غمیله فرح دکلسه دلک ** سن امر عشقده محقق حقیرسک شاها

أذای خلقی براقده عذاب حقندن قورق ** که خشم حق دکل او کینه بشر آسا

و دیگر بر غزلده بو حالک صفتنده و تسلیم و رضانک بیاننده بیوررلر:

مجوی شادی چون در غمست میل نکار ** که در دوینچه شیری توای عزیز شکار

ترجمه

دوشونمه شادی بی غمده اولنجه میل نکار ** که پنجه سنده سک ارسلانک ای عزیز شکار

و بویله‌جه رجا دخی مسیح علیه السلامه منسوب صفاتدن اولان بر مقامدر که سالک طریق حَقْک لوازم ذاتیه‌سندن اولمق ایجاب ایدر. نته‌کم شیخ عثمان حضرتلری بیوررلر-**الخوف من عدل الله والرجاء من فضله تعالی امامع الخوف**- یعنی خوف حق تعالی حضرتلرینک عدلندن و رجا فضلندنلر. ولکن رجا خوف ایله برابر اولملی اول وجه ایله‌که هیچ بریسنی دیکری اوزرینه ترجیح و تفضیل ایتماملی. نته‌کم دینلمشدر-**لووزن خوف المؤمن ورجؤه بمیزان تربص لااعتدلا**- یعنی مؤمنک خوف و رجاسی میزان ایله وزن اولنسه بریسی دیکرندن زیاده کلمیوب مرتبه اعتدالده کورلور ایدی و اگر رجا خوف اوزرینه غالب اولورسه امن لازم کلیر. نته‌کم حقی جل و علا حضرتلری بیوررلر- **مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ**- الایه یعنی سنی مغرور ایدن شی نهدر که رب کریمکه عصیان ایتدک. و اگر خوف رجا اوزرینه غلبه ایله یأس موجب هلاک اولور. نته‌کم حق تعالی حضرتلری بیورر- **إِنَّهُ لَا يِيَّاسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ**- یعنی الله ذولجلال حضرتلرینک رحمتندن امیدینی کسنلر انجق ذات شریفنه و صفات جلیله‌سنه کافر اولانلردر. بناءً‌علیه رجا حق تعالی عز اسمه حضرتلرینک لطف و رحمتنه حسن ظنک زیاده‌لکی و یقینک کمالی و وثوقک قولکی در. نته‌کم حق جل و علا حضرتلری بیورر-**انالذین امنوا وهاجروا فی سبیل الله اولئک یر جون رحمة‌الله**-الایه یعنی تحقیقا او کیمسه‌لرکه ایمان ایدوب ترک دیار ایتدیلر. والله یولنده مجاهده ایلدیلر ایشته اللهک رحمتی رجا ایدن آنلردر. و بو هر ایکی صفت کاملده متساوی درجه‌ده المق لازمدر. مثلا اگر دائما کونش اولورسه حرارت و ییوستدن هیچ بر نبات نشو و نما بولماز و اگر هپ یاغمور اولورسه ینه بویله‌در. ولکن آخر وقتده رجاده مستوثق و عنایت و رحمت حقه مستظهر اولمق ایجاب ایدر. نته‌کم یحیی بن معاذ بیورر-**مستقی الخوف من بحر عدله و مستقی الرجا من بحر فضله** وقد سبق الفضل العدل قوله تعالی **سبق رحمتی علی غضبی**-یعنی آب خوفی ایچن حَقْک بحر عدلندن ایچر و آب رجایی ایچن بحر فضلندن ایچر و حق جل و علا حضرتلرینک **سبق رحمتی علی غضبی** قول شریفی موجب‌نجه فضلی عدلنی کچمشدر.

امدی حضرت خداوندکارمک تجلیات جمالدن دخی حظی و فیر و نصیبی کثیر اولدیغندن و حسن طن مبارکلری حق یقینه اصل اولمش بولندیغندن بو قسمده دخی کلمات منبسطه و رجایه دائر حکایق کثیره و دقایق و فیره بیان بیورمشلر و کندی سلوکلرندن بر شمه کوسترمشدر. هر کیمک که سیری مستقیم و کوزی کوربیجی قولاغی ایشیدیجی اولورسه بو قطره‌دن معانی و حقایق دریالرینه طالار و بونک ایچون بیوررلر قدسنالله بتقدیسه:

عارفان را شمع و شاهد نیست از بیرون خویش ** خون انکوری نخورده باده شان هم خون خویش
 خون ما بر غم حرام و خون غم بر ما حلال ** هر غمی کوگردما گردیشد در خون خویش
 من ینم موقوف نفخ صور همچون مردکان ** هر زمانم عشق جانی مید هدزا فسون خویش

ترجمه

کندیسندن عارفك خارج دكلدر شمع و يار ** آب انكوره نه حاجت كندی خونی باده در
خونمز غم ایچون حرام بزله ایچون دم غم حلال ** دور ایدن هر حم بزی خوننده اولمشدر مصر
نفخ صوره انتظارم یوقدر اولمشدر کبی ** عشق هر دائم فسوندن بکا بر جان ویر

وله رباعی

تادر دل من صورت آن د شك پری ست ** دل شاد چومن درین همه عالم کیست
والله که بجز شاد نمیتانم زیست ** غم می شنوم ولی نمیتانم چیست

ترجمه

کوکلمده آنک صورتیدر رشك پری ** بر بن کبی دلشاد بو عالمده همانی
دیرلك ایده مم شادلغك غبری ایله ** غم وار، طویارم بیلمیورم لکن آنی
و بویله جه دیگر بر غزلده بیان بیوررلر قدس سره:

غم راجه زهره باشد تانام ما برد ** دستی بزن که از غم و غمخوار فارغیم
مالاف می زینم و توانکاری کنی ** زقرار هر دو عالم و انکار فارغیم

ترجمه

حدی دکل که نامزی غم آگه بزم ** ال چرپ که شمیدی بز غمی، غم خواری تارکز
بز سویلرز و سن بزم انکارمزده سک ** اقرار هر دو عالمی، انکاری تارکز
وینه بیوررلر:

غم مرد و کریه رفت بقای من و توباد ** هر جاکه کریه ایست کنون خنده می شود

ترجمه

غم اولدی کریه کیتدی ده قالدق سنکله بن ** هر زرده کریه وارسه بتون شمیدی خنده ده
و دیگر بر غزلرنده بنده لرینی ارشاد ایچون بیوررلر: طیب الله ارواح المریدین بطیب انفاسه الطیبة
الشریفة:

خورانمت می جان تادکر تو غم نخوری ** چه جان غم که زهر شاد مان گرو ببری

ترجمه

غمك کیده دیو ویردم سکا می جانی ** دوشوبده غملره هر شاد اولاندن اوومه مدد
تجلی جمالدن بهره یاب اولدقلری وقت دیگر بر مقامده بیوررلر:
بخند بر همه عالم که جای خنده تراست ** که بنده قدو ابروی نست هر کز وراست

ترجمه

جهانه کول که سنک کومه وقتك اولمشدر * هر اکری، طوغری قد و ابروانکه بنده

و بو مقامده کلمات کثیره بیورمشلر و حقایق عالیه شرح ایله مشلردر. رضی الله انه حضرت خداوندکارمژک - قدسناالله بانفاس مقدسته - اهل تصوف عندنده اشراف القلوب دینیلن سرائر و ضمائرہ شعور و وقوفلری صفتہ ومؤمن کامله بو مقامک نه وقت حاصل اولدیغنک بیاننه کلنجه - ایدک الله بروح القدس منه - معلوم اولسون که مؤمن درجه کماله متوجه اولنجه دیده بصیرتله جمله موجودات علوی و سفلی یه نظر انداز اولمسی و جمیع حقایق و دقایقه مطلع اولمسی اویچون اکا سیر الی اللهه کافه ملکوت روحانی و جسمانی کشاده اولور. نته کم حضرت خداوندکارمز رضی الله عنه حضرت رسالت صلی الله علیه وسلم افندمژک معراج شریفلرندن خبر ویرلر.

بیت

چون کرد بر عالم کدر سلطان مازاغ البصر ** نقشی بدید آخرکه نقشها عاشق نشد

ترجمه

عالمدن ایتدکده کدر سلطان مازاغ البصر ** بر نقش دیکر کوردی که سائر نقوشه باقمادی آندن صوکره سیر مع اللهه علم یقین عین یقینه ایریشور. و بلکه حق یقینه واصل اولور. نته کم حضرت علی کرم الله وجهه عزیز افندمز بو حالک و صفندن و کندی یقینلرندن بیان بیورلر - **لو کشف الغطاء ما ازددت یقینا** - اگر پرده آچیله ایدی یقینم زیاده اولمازدی. امدی سالک بو درجه شریفه عروج ایتمش و عالم کبری ده نقوش کبریایی مطالعه ایله مش بولنجه عالم صغیر اولان انسانک ضمائرینه شعور و وقوف حاصل ایدرسه غریب دکلدردر. حالبوکه حضرت خداوندکارمز قدس سره عزیز نفس عزیزلرینی تطهیر بیورمش و سبحان قدسده عاکف و حظائر انسده واقف و جلایب عشوده متبر بولنمش اولدقلرندن نقوش نامسطورهی ضمیمه خواطردن روشن و هویدا کورورلر ایدی. نته کم نفس مبارکلرینه اشارت بیورلر رضی الله عنه و نور نالله بنور جماله

بیت

زهی قلم که ترانقش کرد در صورت ** که نامه همه را نانبشته می خوانی

دلا چوباز شهنشاه صید کرد ترا ** توتر جمان شده سر زبان مرغائی

ترجمه

او نقش ایدن سنی بویله نه خوش قلمدر که ** یازلامشکن اوقورسک جهاننه نامه سنی شهنشاهک طوغانی اولادی سنی ای دل ** او ایتدی قوش دینک ترجمانی شمادی سنی و ذات حضرتلری دیکر بر غزلده بیان بیورلر:

چنانکه ازرنک رخجوران طیب از علت آکه شد ** زرنک روی و چشم تو بدنیت پی برد بینا

بیند حال دین تو بداند قهر وکین تو ** زرنکت لیک بوشاند نکر داند ترار سوا

نظر درنامه می دارد ولی بالب نمیخواند** همی داند کزین حامل چه صورت آیدش فردا

ترجمه

رنك رخجوری کورنجه علتی آكلار طیبیب** بویله جه رنككندن آكلار دینکی بنا اولان
حال دین و کینکی کوردکده رنككدن بیلیر** ستر ایدر لکن سنی ایتمز او رسوای جهان
کوزلری مکتوبده در ایتمز قرائت لبلری** او بیلور فردا بو حاملدن نه صورتدر طوغان
و مثنوی معنویده بیان بیوررلر:

این طیبیبان بدن دانشورند** بر سقام توز تو واقف ترند
همزنبضت هم زچشمت زهم زرنك** صدسقم بیند درتو بی درنك
این طیبیبان نو آموزند خود** که بدین آیانشان حاجت بود
کاملان ازدور نامت بشنوند** تا بقعر تار وپودت در روند
بلکه پیش از زادن توسالها** دیده باشندت ترا باحالها

ترجمه

بو طیبیبان بدندر دانا** مطلع سقمکه سندن اعلا
نبض و چشمانك ایله رنككندن** سنده کشف ایلر او امراض بدن
بونو آموز طیبیبانه همان** دائما لازم اولور بویله نشان
آدیکی طویسه اوزاقدن کامل** او اولور قلبکه البت داخل
طوغمه دن اول او بلکه نیجه سال** سنی کورمشدر او هپ با احوال
بو قسمده ذات حضرتلرندن مشاهده اولنان کراماتی بیان ایتمک ایستردم. ولکن محل مخصوصنده ذکر
ایدیله جکندن تکرارندن صرف اولندی. والله اعلم

اقتابه حاصل اولان توحید و مقام اتحاد صفاتی و هر ایکسینک آره سنده کی فرق

بیان اولنور

جناب حق سنی حقایق یقینیهنك غایه سنه و معارف الهیهنك نهایتنه واصل ایلسون. معلومك اولسونکه
ذکری کچن بو مقامات رجال الله ایچون شدید و مخوف اولهرق بیوک مقام و پک سرکش ومشکل بر منزلدر و
حقیقت توحیده اهل ظاهر دن هیچ بر کیمسهنك اطلاعی یوقدر. نته کم مثنوی شریفده بیوررلر قدس سره العزیز:
تالس دریا نشان پا یهاسب** پس نشان پادرون بحرلاست

ترجمه

آیاقلرک ایزی لب دریایه قدردر. بناءعلیه دریانك ایچنده آیاق ایزی یوقدر.

-ایضاح- لب دریادن مراد عالم خلق درون بگردن مرادده عالم امردر. یعنی بحر ذاته واصل اولوب سیرفی الله کلندکده اوراده نه نشان و نه ده بو سیره پایان واردر-

توحیدک معناسی بر بیلمک و بر دیمکدر. نته کم حق جل و علا حضرتلری بیورر [ولاتجعل مع الله الها آخر] یعنی الله ذوالجلال حضرتلریله برابر دیگر بر اله اتخاذ ایتمیکز- و اتحادک معناسی بر اولمقدر. بو مقام، مقام توحیددن دها عالیدر. ولكن بر اولمقدن مقصد قاصر نظر اولان بر طائفه نك توهم ایتدکلی حلول دکدر. تعالی الله عن ذلك علو أكبراً و بو معناده حضرت عطار بیوررلر: رضی الله عنه
اینجا حلول کفر بود و اتحاد هم** این و حدتی است لیک بتکرار آمده

ترجمه

کفر اولدی بو یرده اتحاد ایله حلول** بر وحدتدر بو کلدی لکن تکرار لکن اتحاددن مقصود اولان اودر که وقتا که سالک جمیع مقاماتی کچمش اولور. و مجاهداتی و ریاضات قوتیله نفسنک باقرینی اکسیر اعظم یاپوپ و بالجمله اعمالنی هیچه صایوب قابل صفات احدیت اولمش بولنور. آندن سوکره جمیع ارادات روحانی و جسمانی صوری و معنوی قالقوب حقا اراده سنه متصل و عاقبت آنک صفتیله متصف اولور.

نته کم شیخ ربانی اوحدالدین کرمانی رحمة الله علیه بیوررلر.

بیت

چندان برو این ره که روئی بر خیزد** ورهست دوئی بره روی بر خیزد
تواو نشوی ولیک اگر جهد کنی** جائی برسی کز توتوئی بر خیزد

ترجمه

او قدر کیت که بو یولده ایکیکلر قالقسون** سالک اول که ایکیکلر وار ایسه کر قالقسون سن او اولمازسک اگر غیرت ایدرسه ک اما** ایریشیرسک او یره سنلکک اولماز اصلا و بو مقامدندر که خواجه کائنات وسر دفتر موجودات صلوات الله علیه حضرتلری - فی بسمع و بی بیصر- مرتبه سنه واصل اولوب صفات پاک احدیته اتصال بولدقده حضرت حق جل و علا حضرتلری انلرک حقنده - ومار میت اذر میت ولكن الله رمی یعنی ای حبیب ذیشانم آتدیغک وقتده سن آتمادک ولكن الله ذوالجلال حضرتلری آندی - و [ان الذین یبایعونک اما بیايعون الله ید الله فوق ایدیهم] یعنی ای رسول ذیشانم، حدیبیه ده تحت شجره ده سکا بیعت ایدنلر کأنه الله تعالی حضرتلرینه بیعت ایتمشلدردر. الله ذوالجلال حضرتلرینک ید تصرفی آنلرک ید طاعاتی فوقندهدر- آیتلریله خطاب بیورمشلدردر که بو معنایه اشارت عظیمه در و سلطان العارفین بایزید بسطامی قدس سره العزیز بیورمشلدردر: اوتوز بیل واردر که حق بیوردی بن آنی یاپدم شمدی اوتوز بیل وار که بن سویلمر حق آنی یاپار. - زیرا مبادی سلوکه هنوز آنک اراده سی اراده حقه مستهلک دکل اید.

اوتوز بیل کندی نفسنی حقک اوامر و نواهیسنه مطاوعته سوق ایلهدی و اوتوز یلدن صکره آنک ارادهسی اراده حقه فانی اولدی و آنده حقک ارادهسندن غیری اراده قالمدی. و آندن انجق حقک دیلیدیکی صادر اولور و آنک دیلیدیکی انجق حقک بیوردیغیدر. مثلا بر کیمسه دکره دوشسه آنک حرکتی موجود اولدقجه الی و ایاغی دریانک حرکتی خلافنده چیرینیر. تمامیله غرق اولوب هیچ بر حرکت قالمینجه آندن صوکره آنک حرکتنک حکمی دریانک حرکتیدر. و حضرت خداوندکار بو معناده بیوررلر رضوان الله علیه:

آب دریا مرده را بر سر نهد**
ور بود زنده زدیرا که رهد
چون بمردی توز اوصاف بشر**
بجر اسرار نهد بر فرق سر

ترجمه

آب دریا اولوی یوزده طوتار**
دیری دوشسه دکره قعره باتار
قلماسه وصف بشردن آثار**
باشنه قور سنی بحر اسرار

بنائاً علیه اکر بر کاملدن بو حالده بو معنایه دائر بر سوز صادر اولورسه حقدن صادر اولمش اولور زیرا شجردن بویله معنا ظاهر اولمشدر: حق تعالی حضرتلری بیورر [فلما اینها نودی من شاطی اولوادی اولایمن فیالبقعة المبارکة من الشجرة ان یا موسی انی انا الله رب العالمین] یعنی موسی علیه السلام او آتسه کیتدیکی وقت وادی ایمن طرفندن بقعه مبارکهده عناب ویا عوسج اغاجندن آکا ندا اولندی که یا موسی بن عالمک ربی اولان الله ذوالجلالم.

و خداوندکارمز دخی بو معناده بیوررلر:

بیت

درخت آتشین دیدم ندا آمدکه جانانم**
مرامی خواند آن آتش مکر موسی عمرانم
دخلت التیه بالبلوی وذقت المن بالسلوی**
چهل سال ست چون موسی بگر داین بیابانم

ترجمه

درخت تشین کوردم دیدی بن ایشته جانانم**
بنی چاغردی آتش غالباً موسای عمرانم
دوشوب تییه بولا چکدم و طاتدم من وسلوایی**
تمام قرق بیل که موسی مثلی دوار بیابانم
و دیگر محله بیوررلر قدس سره العزیز:

بیت

نوآن نوری که با موسی همی کفت**
خدایم من خدایم من خدایم

ترجمه

سن اول بر نورسک موسایه دیردک**
خدایم بن خدایم بن خدایم

بو خطاب اغاچدن صادر اولنجه اشرف موجودات و مظاهرک اعلاسی اولان آنلردن ظهوری بطریق اولیدر. نته کم بیوررلر

حق زشجر کفت منم وان شدمقبول همه **کرز بشر کوید این دور مدار شزعمی

ترجمه

حق شجردن-بن-دیددی مقبول عالم اولدی بو **کر بشردن سویلهسه کورلکدن انکار ایلمه و سلطان العارفین بایزید بسطامی قدس الله روحه العزیز حضرتلردن منقولدر که حالت استغراقده- سبحانی ماعظم شانی- بیوررلر ایدی. وقطب وقت شیخ جنید بغدادی قدس سره العزیز -لیس فی جبتی سوالله- و ریحان رجال الله وقتیل فی سبیل الله حسین ابن منصور حلاج رحمة الله علیه انا الحق بیوررلر ایدی. و نته کم بونک امثالی عزیزلردن منقولدر. و حضرت خداوندکارمزمک قدسناالله بسره المقدس منزلی بو مقامک نهایتنده اولوب اعلاسی درجاته واصل اولمش بولندقلرندن بو صفات ایله متحلی اولدقلری هر بر وقتده لاجرم بو سیاق اوزرینه سوز سویلهمشلردر. شویله که:

از شربت الهی و زجام انالحقی **هریک بقدح خوردند من باخم وقتینه

ترجمه

الله شرابندن، هم جام انالحقندن **ساغرله جهان ایچدی بن کویلر ایله ایچدم و دیگر بر محله بیوررلر:

نه از خاکم نه از بادم نه از آتش نه از آیم

ترجمه

نه حاکنم نه باددم نه ناردنم نه آبدنم

و دیگر بر مقامده بیوررلر:

من عیسی آن چرخم کزماه کذر کردم **من موسی آن طورم کالله درین ژندااست

ترجمه

مسیحیم بن او چرخک که ماهدن کذر ایتدم **کلیمیم بن او طورک که حق بو کهنه قباده و دیگر بر یرده بیوررلر:

آن چیز شدم کلی کو **بر همه سو کندست

ترجمه

بن تمامیه اول شی الودم که **جمله نک اول یمینی اولمشدر

و دیگر بر مقامده بیوررلر:

این هیکل آدم است روپوش **ماقبله جمله سجد هائیم

ترجمه

بو هیکل آدم اولدی پرده ** بز قبله سبیز بتون سجودك

و ینه بیوررلر:

خانه جسمم چرا سجده گه خلق شد ** زانکه بروز و بشب بردر و دیوار اوست

ترجمه

خانه جسمم نیچون سجده گه خلق اولور ** چونکه آنک روز و شب هر طرفنده یاز

و دیگر بر یرده بیوررلر قدس سره العزیز

منصور اشارت گو از خلق بدار آمد ** از تندئ اسرارم حلاج زند دارم

ترجمه

اشارت گو الان منصورى طوتدی داره چکدی خلق ** بنی تندئ اسرارم ایچون حلاج چکر داره

و کذا بیوررلر:

همه دعاشدهام من زبس دعا کردن ** که هر که بیند رویم زمن دعا خواهد

ترجمه

دعایی جمله یه ایتدم بکا دعا یتیشیر ** کورن بنم یوز می ایسته یور دعا بندن

و بو حالدہ بوکا مماثل بر چوق کلام بیورمشلردر. و آنلرک بیوردقلری سر حقایقک مثالی هیچ بر کاملدن منقول دکلدر. ولکن بیلملیدر که اهل توحید دایما بو حال اتحاد ایله موصوف اوله مازلر. زیرا حضرت رسالت صلی الله علیه وسلم افندمز — لی مع الله وقت — بیوررلر ایدی. وقوت بشریه بو بار ثقیله نصل طاقت کتیره بیلیر و حسین ابن منصور حلاج رحمة الله علیه بو بارقه نك بغایت مشتاقی اولدیغندن دایما بو حالدہ قالمق ایستردی. حالبوکه قوای بشریه تحمل ایتمز ایدی. لاجرم وقت مناجاتده حق تعالی حضرتلرندن خرابی ظاهری و هدم وجودی طلب ایلر ایدی. نته کم بیورر — الهی افنیت ناسوتیتی فی لاهوتیتک فحقوق ناسوتیتی فل لاهوتیتک ان ترحم علی من سعی فی قتلی — یعنی یاربی ناسوتیتمی سنک لاهوتیتکده افنا ایلدم. امدی لاهوتیتکده اولان ناسوتیتیم حقی ایچون بنم قتلمه سعی ایدنلره رحمت ایله — و خاقانی دخی بو معناده اولان حقایقی ایکی بیتده بغایت کوزل بیورمشدر:

خار یای من منم خودرا زخود فارغ کنم ** این دوئی یکسو شودهم من توکردم هم تومن

باتو بنشینم بکام خویشتن بی خویشتن ** تامرا سودای تو خالی نکرد اندیر زمن

ترجمه

پایمک خاری بنم بن چیقهم کندمدن ** ایکیلک بر اوله بن سن اولهیم هم سن بن

کندم اولمقسزین آرزومه سنکله اولهیم ** تاکه سوداک ایله مالی اوله دایم دل و تن

جناب مولانا افندمرك سماع بيورملرينك سببي بيانندهدر

ای عاشق صادق و انیس موافق الله سنی دارینده موفق ایلسون معلومك اولسون که حضرت خداوندکارمز -افاض الله نوره علینا-ابتدای حاللرنده پدر عالیلری حضرت مولانا بهاءالدین الولد رضی الله انه افندمرك طریق و سیرتلی اوزره درس اوقوتمق و وعظ ایتمک و مجاهده و ریاضت ایلمک کبی احوال ایله مشغول اولورلر. و حضرت رسالت صلوات الله علیه افندمزدن منقول اولان هر درلو عبادت و ریاضته متابعت ایلرلر ایدی. و هیچ بر کامله میسر اولمیان تجلیات و مقاماتی آنلر صورت صلاة و صوم و ریاضته مشاهده بیورمش ایدیله. ولکن اصلا سماع ایمامشله ایدی. حضرت مولانا سلطان المحبوبین مولانا شمس الحق والدین التبریزی عظم الله ذکره حضرتلرینک معشوق و سلطان الاولیا اولدیغنی و مقامات محبوبانک اعلاسنده مقامه صاحب بولندیغنی نظر بصیرتله کورونجه آنک عاشقی اولدی. و او نه امر ایدرسه آنی غنیمت بیلور ایدی. بناءً علیه آنلر بیوردیلر که سماعه کیرکه آرادییغک سماعده زیاده اوله جقدر.

سماعک خلقه حرام اولیشی آنلرک هوای نفس ایله مشغول اوللرندن ناشیدر. آنلر سماع ایدنجه او حالت مذمومه و مکروهه زیاده اولور. و حرکتلی لهو و بطر سببیلهدر. لاجرم سماع بویله طائفه اوزرینه حرام اولور. او طائفه نك خلافتنه اوله رق طالب و عاشق حق اولان زمهره نك ایسه سماعده او حالت عشق و طلبی زیاده اولور و او وقتده آنلرک نظرینه اللهک غیرسیسی کورونمز. بناءً علیه بویله بر زمهره اوزرینه سماع مباح اولور.

حضرت شمس الدین تبریزی افندمرك اشارتلیرینه امثالاً جناب مولانا افندمز حضرتلری سماعه کیردیله اشار بیورمش اولدقلرینی حالتی سماعده مشاهده ایدوب معاینه ایله کوردیلر و آخر عمرلرینه قدر بو سیاق اوزره عمل ایدوب آنی طریق و آئین اتخاذا ایلدیله و اکثر مشایخ و عرفاء صاحب و جدک سماه ایلدکلری مرویدر. و اثنای سماعده کلمات عالیله بیان بیورمشلردر. منقولدر که بر کون اعرایینک بری نچده خوش و دلکش آواز ایله بو بیتلری اوقور ایدی.

ابیات

كل صبح وكل اشراقی ** تبك عینی بدمع مشتاقی
لسعت حیه الهوی کبدی ** لا طیب لها ولا راقی
الالحیب الدی شغفت به ** عنده رقیتی و تریاقی

ترجمه

هر صباح هر زمان اشراقده ** چشممی اشتیاق ایدر ابکا
سینه می حیه هوا صوقدی ** حاذق خوان و طیب یوقدر آکا
بنی مشغوف ایدن جییمده ** بولنور یالکز بو درده دوا

حضرت سیدالاولین والاخرین علیه الصلاة افضلها و من الطحیات اکملها بو بیتلری ایشیتدکده قلب منورلرنده کی معرفت و محبت و شوق دریالری جوشه کلوب بو بیتلری تکرار ایتمسنی اعرابی یه اشارت بیوردیلر. و ذات حضرت رسالتپناهیلری غایت شوقدن دست مبارکلرینی آنچه رق حرکت عنیف ایلدیلر. او وجهله که ردای مبارکلری اوزلرندن دوشدی.

اباحت سماعتک بیاننه دائر اهل الله پک چوق رساله لر تصنیف ایتمشلر و اهل تحقیق آنی مسلم و جائز طومتشلردر. آواز غنا عاشقلره آندن طولایی خوش کلیر که بزم السنده روحانی اولان خوش صدالر ایله انسیت ایتمش و آنک صفای استماعیله پرورده اولمش ایلدیلر. بو کون که عالم نفس و کدورت وجودده کرفتار و او عالم روحانیدن دور اولمشلردر. او لطیف و خوش صدالردن بر شمه کوش هوشنه واصل اولنجه دل محزون غایت شوقدن اضطراب و جوشه کلیر و تنی بالمتابعه حرکتیه کتیرر. سماعده محقلردن صادر اولان حرکاتک کافه سی بر نکته و حقیقته اشارتدر. نته کم چرخ اورمق یعنی دونمک توحیده اشارتدر. بوده عارفان موحدک مقامیدر که او حالده محبوب و مطلوب حقیقی بی جمله جهتدره کورورلر و دوندکلری هر طرفده آنک فیضندن بهره بولورلر. صیچرامق و آیاق اورمق ایکی وجهه اشارتدر. اولکیسی غایت شوقدن ناشی عالم علوی یه اتصالدن و آیاق اورمق سالکک او حالده نفسنی کندوسنه مسخر ایلوب ماسوایی پای همتنده پست ایتمسنه اشارتدر. و ال آچمق بر قاچ وجهه اشارتدر. اولکیسی حصول شرف وصال مسرتندن و درجه کمال توجهدندر. ایکنجسی نفس اماره اوزرینه ظفردر که جهاد اکبر آندن عبارتدر. سماع ایچنده بر عزیزی قوجاقلا یوب سماع ایتمک بر وقتده واقع اولورکه کندیسی بالکلیه کندیلکنندن مستهلک اولوب وقت افاقده او جمعیتک آره سنده هر کیمک آیینه دروننده کندیسنی صفای تمام ایله مشاهده ایلر. و یاخود کندی جمالنک خیالی هانکی عزیز ایله عشقبازلر ایدرسه او عزیزی قوجاقلار و هرکسی سماعه چکمک و حرکتیه تشویق ایتمک اهل صحو مقامیدرکه فیضی بالجمله حضارک قلبونه صاچارلر و رحمتی کافیه عام قیلارلر نمازده اولدیغی کبی محبوبه قیام و رکوع و سجود ایله عبادت اولنمق ایچون سماعده تواضع و سجده ایتمک مقام عبودیتدن عبارتدر. و بوندن بشقه هر کیمک دروننده صفات حقدن بر صفتی کندیلرینک سیری نسبتیله مشاهده ایدرلرسه او صفته سجده ایدرلر. بو معنا اوزوندر طالب بو مقامه واصل اولمدقجه او حالک کیفیت و لطافتنی کلام ایله تصویر ایتمک ممکن دکلدنر. -من لم یذت لم یعرف- طاتمیان بیلمز.

بیت

پر سیدیکی که عاشقی چیست ** کفتم که چومن شوی بدانی

ترجمه

بری صورتی که نه در عاشقلق ** بن دیدم بن کبی اول که بیله سک

و حضرت خداوندکارمز رضوانالله علیه حقایق سماع آره‌سندہ کلمات عالیہ انشا بیورمشلردر. هر کیم آنک مطالعه‌سنه مداومت ایلر ایسه البته آنک آیینہ ضمیری منور اولور و آنک سر حقیقتنه وقوف پیدا ایدر. و سماع حقنده بیوررلر:

بیت

بس غدای عاشقان آمد سماع** که در او باشد خیال اجتماع

ترجمه

عاشقانه بر غذا اولدی سماع** چونکه آنده وار خیال اجتماع طراوت و تطفک ازدیادی ایچون اصحابمزه سماع ایچنده معدنهک بوش اولمسی شرطدر. نته کم حضرت خداوندکارمز بیوررلر:

بیت

ای مرد سماع معدره خالی دار** زیرا چوتھیست نی کندناله وزار چون پر کردی شکم زلوت بسیار** خالی مالی مانی زدلیر و بوس وکنار

ترجمه

ای اهل سماع معدہ کی خالی طوت** زیرا بوش اولنجه نی ایدر ناله و زار بر اولسه اگر طعام ایله معدہک چوق** آغوشکه هیچ کلیر می دلدار نکار حرکت و سکون اهل سماع بطر و هزله دکل جده مینیدر. نته کم بیوررلر: یار در آخر زمان کرد طرب سازی** باطن اوجد حد ظاهر اوبازی

ترجمه

یار سوکنده بزه ایتدی طرب سازلق** باطنی جدی فقت ملعبه در ظاهری اگر بر شخص تقلید یوزندن انوار سماع منکر اولورسه عیب صایمه-کم دینکم ولی دین-آیت کریمه سنی اوکو ولکه آنده بو وقایعی تمیزه او مذاق صحیح موجود اولمامش اولور زیرا [المؤمن کیس ممیز فطن] یعنی مؤمن ذکی و تمیز صاحبی و فطین اولور. و حضرت خداوندکارمز بیوررلر: سماع آرام جان زندکانست** کسی داندکه اوراجان جانست

ترجمه

حی اولان کیمسه لره راحت جاندر بو سماع** جاننک جانی اولان کیمسه بیلیر بو حالی

خداوندکارمز قدس الله سره افندمز حضرتلرینک نیچون شعر ایله مشغول اولدقلری و کلاملری باشندن باشه سر توحید و تحقیق اولدیغی حالده نه سبیدن شعر ایله تکلم بیوردقلری بیان اولنور

الله تعالی حضرتلری سکا دارینده اکرام ایلسون. معلومک اولسون که حضرت خداوندکار - فیه مافیہ -
نامنده کی کتاب عالیلرنده کندی زبان مبارکلریله تمهید عذر خصوصنده بو مقدماتی بیان بیورمشلردر که :
- بنم بر خویم واردکه بدن هیچ بر کیمسه نک کوکلی قیرلدیغنی ایسته مم بر طاقم کیمسه لر سماع
اثناسنده کندیلرینی بکا چارپارلر. ویا آنک بعضیلریده آنلری منع ایدرلر. او بکا خوش کلمز و یوز دفعه
دیمشدر که بنم ایچون کیمسه یه بر شی سویله میکز بن آندن راضیم او بدن راضی. بو حده قدر کوزه دیرم که
بنم حضورمه کلن دوستلرک ملول اولملرندن قورقه رق آنکله مشغول اولسونلر دیه شعر سویلم. او قدر ترک
ایلدیکم حالده ینه شعر سویلمک ایجاب ایدر. نته کم بیورلر:

من کجا شعر از کجا لیکن بمن درمیدم ** آن یکی ترکی که آید کویدم هی! کیمسن
ترک کی تاجیک کی رومی کی زکی کی ** مالک الملکی که داند مومو سرو علن

ترجمه

زدهیم بن زده شعر اما کلوب ترک بری ** شیوه ترکانه سیله دیر بکا هی کیمسن!
ترک کیم، تاجیک کیم، رومی کیم، زکی کیم ** مالک الملکه نمایاندر بتون سر و علن
یوقسه شعر زده بن زده والله که بن شعردن بیزارم بنم عندمده شعردن بدتر بر ایش یوقدر. بنم شعر
سویلمم آکا بکزر که بر کیمسه مسافرک آرزوسنه تبعاً النی اشکمه یه صوقوب یبقار مادام که مسافر اشکمه
اشتها ایله مشدر. لازمدر. نته کم بیورلر:

بیت

ازکاسه استار کان وزخوان کردون فارغم ** بھر کدا رویان بسی من کاسها لیسیده ام

ترجمه

بن کاسه نجمله کردون سفره سندن فارغم ** لکن کدارولر ایچون پک چوق صییردم کاسه لر
حد ذاتنده بر آدم فلان شهرده خلقه هانکی متاع لازم اولدیغنه و نه کبی متاع صاتون آلدیغنه باقوب
او دخی ولو اک اشاغی متاعلردن اولسه بیله همان اشتراک ایدرک آنی صاتار. بن، زدمه فاضلر، محققلر، عاقلر
و دور اندیشلر کلسونلر دیه تحصیلر ایتدم. و علومده زخمتلر چکدم، حق تعالی حضرتلری ایسه بویله مراد
ایله دی. بتون او علمایی بوراده جمع ایتدی. و او مشقتلری بو ایشله مشغول اولمه مه منحصر قیلدی.

نه یاپه بیلیرم بزم ولایتمز ده قومنز عندنده شاعرلکدن ده عیب بر ایش یوق ایدی. اگر بز دخی کندی
مملکتمزده قالمش اولسه ایدک آنلرک طبیعتلرینه موافق اوله رق یاشار ایدک. و درس اوقومتق و کتابلر تألیف ایلمک و

وعظ و تذکیر ایتمک کبی آنلرک ایسته دکلیینه سعی ایلر ایدک. مثلاً طیب خسته نك باشی اوجنه کیدوب خسته بی اشربه تناولندن متنفر و فقاع یعنی آریه دن معمول شربت آرزو ایدر بر حالده بولدقده خسته نك ایچوب شفایاب اولمسی ایچون طیب او بهانه ایله ادویه بی بو نوع شرابی محتوی بر قدحه ترتیب ایلر.

حضرت خداوندکارمک کلامی اگرچه ظاهرده شعردر ولکن باشند باشه توحید و تفسیر قرآن و احادیث و اخبارک سری و حقایق و معانی و آثارک ایچیدر. و راه طریقه سالک اولانلرک مرشدی و حرم حقیقت سالکلرینک مونسی اولوب سالکلرک مجموع سلوکلی آنک ضمیرنده مندرجدر. نته کم خداوندکارمز لسان مبارکلرله بیوردیلر که بزدر صوکره مثنوی شیخک ایدر. و طالبلره مرشد و آنلرک سائق و سابق اولور. حقیقه بیورمش اولدقلی اشرت بو وقتده ظهوره کلمده در ولکن بر آدمک جانی جمله دن مجرد و موحد اولدقجه مولانا عظم الله ذکره حضرتلرینک مثنوی شریفندن بر قوقو آنلرک صفتندن بر شمع آلاماز و آنی کندی عقلیله قیاس ایدن کیمسه مثنوی دکل مثنوی (یعنی دیکلنمز) ایدر. حالبوکه حضرت خداوندکارمز قدس سره جمیع مشایخک حقایقی و جمله عاملرک مقصودینی مثنوی شریفک هر بر بیتنده بیان بیورمق مراد ایلمشدر. نته کم بیوردیلر قدس سره:

خواهم که کفک خونین ازدیک جان بر آرم ** کفتار دو جهانرا ازیک دهان بر آدم

ترجمه

چیقارمق ایستم قانلی کوپوکلر ظرف جانمندن ** ایکی عالم کلامن بر دهندن ایله یم اظهار و حضرت سلطان المحبوبین سلطان ولد بیض الله وجهه اولیا ایله متکلمین سائره نك شعرلی آره سنده کی فرقک بیاننده بیوردیلر که شعر اولیاء الله بالجمله تفسیر و اسرار قرآندر. زیرا آنلر کندیلرندن یوق اولوب خدا ایله قائم اولمشدر. آنلرک حرکت و سکونی حقدندر. چونکه -قلب المؤمن بین الاصبغین من اصابع الرحمن یقلبها کیف یشاء- یعنی مؤمنک قلبی اصابع رحماندن ایکی اصبع آره سنده در. آنی دیلدیکی کبی تقلیب ایلر. شعرآنک شعری ایسه آنک خلافنه اوله رق فکر و خیالاندن سویلنمشدر و آنلرک غرضلی اظهار فضل و خودنمالقدر. بو طائفه شعرلینی دجی کندی شعرلی کبی ظن ایدرلر. بیلمز لکه حقیقته آنلرک فعل و قوللی خالقنددر. و مخلوقتک آنده مدخلی یوقدر. زیرا آنلرک شعری خودنمالق دکل خدانمالقدر. بو ایکی نوع شعرك مثالی اویله درکه روزکار کلشن طرفندن کلدکده کلشن قوقوسی و کلخندن کلنجه فنا بر قوقو کتیرر. مع هذا روزکار بر و فقت کدرکاه مختلفدر. هر کیمک مشامی صحیح ایسه بو ایکی نوع شعری تفریق ایده بیلور. مثلاً صارمساق یمیش اولان بر کیمسه مشک لفظنی سویلسده مشامه صارمساق قوقوسی کتیرر و دماغلره بو قوقو عکس ایدر. آنک خلافنه اوله رق اگر آغزنده مثک وار ایسه صارمساق دیمش اولسه ده دماغلر بتون مشک قوقوسندن معطر اولور. نته کم حضرت سلطان المعشوقین والمحبوبین سلطان ولد قدس سره بیورلر:

بیت

شعر عاشق بود همه تفسیر ** شعر شاعر بود همه تفاسیر
شعر عاشق زحیرت و مستی ست ** شعر شاعر نتیجه هستی ست
کفت در همچو شان بیچون ** شاعرا یتبعهم الغاؤون

ترجمه

عاشقك شعریدر بتون تفسیر ** شاعرك شعریدر بتون تفاسیر
عاشقك شعری حیرت اظهاری ** شاعرك شعری وارلق آثاری
دیدى آنلر ایچون حق بیچون ** شعرا یتبعهم الغاؤون
و حضرت خداوندکارمزنك قدس سره کلام عالیلری بویله جه سر توحید و باشند باشه لب تحقیق
اولدیغی حالده ذات حضرتلری دائما او خالدن بری اولمق ایستزلر و سکوتی تمنی ایلرلر ایدی. نته کم بیوردیلر:
رضی الله عنه

کی باشد ای کفت زبان من ازتو مستغنی شده ** با آفتاب معرفت درسایه شاه آمده
یارب مرا بیش ازاجل فارغ کن ازعلم و عمل ** خاصه که علم منطقی در جمله افواه آمده

ترجمه

ای سوز عجب هانکی زمان بن سندن استغنا بولوب ** آسوده قالسه م معرفت شمسندة ظل شاهده
یارب بنی قبل الاجل علم و عملدن فارغ ایت ** بالخاصه منطقدن که هپ دوران ایدر افواهده
و دیگر موضعه کلامدر یا مثاللرینک حال شریفلرینه نسبة حجاب اولدیغنک بیاننده بویله جه تقریر
بیوررلر: رضی الله عنه

بیت

پرده است بر احوال من این کفتن و این قال من ** ای تنک کلزار ضمیراز فکرت چون خارمن
یارب بغیر این زبان جانی زبانی ده روان ** در قطع ووصل و حدتن تا بکسلد زنازمن
روزی برون آرم زخود فارغ شوم از نیک و پد ** کویم صفات آن صمد بی نطق در انبار من

ترجمه

بر پرده در احواله بو سویلمک بو سوزلم ** بر خاره بکزر فکرتک ای عیب کلزار ضمیر
یارب دیلدن بشقه بر قوتلی دیل و یر جانمه ** تا قطع و وصل و حدتکده اوله زناز کسیر
بر کون کندمدن چیقوب نیک و بدی ترک ایلم ** حقک صفاتن سویلهیم بو تنده بی نطق جهیر
و ینه بیوررلر رضی الله عنه

بشتن دست از کفتن طهارت کردم از منطق ** حوادث چون پیایی شد و ضوی توبه بشکستم

ترجمه

کلامدن دست شو اولمله منطقدن تمیزلندم** حدثلر کلدی پی در پی وضوی توبه‌یی بوزدم

نهایت سلوک هانکیسیدر و سلووک نهایتی اولمامقله برابر طریق حقیقتک سالک جاهدی ایچون کمال هانکی مقامده‌در. بو خصوصلر تقریر و بیان اولنور

ای طالب تحقیق کمال، عین کمال ملاظه ذاتکدن کلیلاً زائل اولمسون. معلومک اولسونکه جناب رب العزة سالکه عنایتنی رفیق ایلدکده انتهای سلوک اولان سیر فی اللهدن صوکره ابتدای مقامات انبیا اولان عالم محو و اتحاددن عالم صحو و اثباته ایریشدیروب جمیع عبادک زمام و عقدینی آکا تفویض ایلر. و یر یوزنده آنی کندی نیابتیه قائم قیلار و تدریج ایله نقطه قطبه واصل ایدر. عرش اعلاادن نازل اولان ایلک فیض آنک قلبنه نزول ایلر. و آندن صوکره آنک صاغ و صولنده که وزرایه و آندن صوکره الاقرب فالاقرب قاعده‌سی اوزره جمله اهل عالم آنک وجودندن فیض و بهره بولورلر. و آنک درون مبارکندن اکتساب کمالات ایلرلر و عالم اصلا قطبک وجودندن خالی قالیه‌جقدر. نصل قالسون که عالمک عماد و رکنی آنک وجودیدر و عالم آنک ایله قائمدر وقتاکه بریسی عالم فانیدن عالم باقی یه رحلت بیورر الی یوم القیامه آنک نقطه وجودینک قریبنده اولان دیکر برینی او مقامه قائم قیلارلر. ولکن آنلردن بعضیسی کندی اهل تحقیقدن اوله‌رق اظهار ایدر و بعضیسی اولورکه هیچ بر کیمسه‌نک آکا اطلاع و وقوفی اولماز. وقتاکه حضرت خداوندکارمز قدس سره بو مقامده متجلی اولوب کندی وقتنک قطبی اولمش ایدی. لاجرم او عصرده بالجمله مشایخ و علماء و حکما و امرانک مداری ذات مبارکلی ایدی. بو تقریری تصدیقاً بیوررلر بیض الله وجهه‌العزیز

بیت

ستاره ایست خداراکه بر زمین کردد** که در هوای ویست آفتاب وچرخ کبود
بسا سحرکه در آید بصبو معه مؤمن** که من ستاره سعدم بجوز من مقصود
ستاره ام که من اندر زمین ویر چرخم** بصد مقامم یابند چون خیال خدود

ترجمه

حَقِّک ستاره‌سی واردرکه یرده دور ایلر** آنلر هواسنه دوشمش کونشله جرخ کبود
نیجه سحر که کلیر مومنین صو معیه** بن ایم ستاره سعد ایسته بنده‌در مقصود
ستاره‌یم که زمینده و آسمانده بنی** نیجه مقامده بولورلر خیال کبی موجود

و دیکر بر غزلده بیوررلر رضی الله عنه

وی بر سرم تاج زری بنهاده است آن دلبرم** چندانکه سیلی میزند آن می نیفتدازسرم
شاه کله دوز ابد فرق من از فرق خود** شب پوش عشق خود نهد پابنده باشم لا جرم

ترجمه

دلبرم باشمه کیدیدی بر آلتوندن تاج** او قدر سله اورور دوشمز او باشند اصلا
ابدك شاه كله دوزی باشندن چیقاروب** کیدیر عشقی کلاھك بولورم بنده بقا
کامل بو درجه شریفه واصل اولوب بالجمله وجودی کندی ذاتنک طفیلی بولدقده مقام و شانندن اهل
علمی خبردار ایتمک و عظمتنی جمله به آشکار ایلمک آکا واجب اولور. نته کم حضرت رسالتپناه صلی الله علیه
وسلم افندمزدن منقولدرکه - کنت نبياً و آدم بين الماء والطين- یعنی نبی ایدم حالبوکه آدم ما ایله طین بیننده
ایدی. و شاه نبوتک شکوفه سی اولان جعفر صادق رضی الله انهدن بویله جه مرویدرکه آره صره نفس مبارکلرینی
تزکیه بیوررلر و خلق نزدنده مقاملرینک وقارینی ازهار ایدرلرو خلفا و ملوکک هیچ بریسنه التفات بیورمز لر ایدی.
عاقبت بر کیمسه آنلردن سؤال ایتدی که: -ای امام المؤمنین زهد و تقوی و علم و عملدن بتون هنرلره
مالکسک و سندن بر خصلت فوت اولمامشدر. آنجق متکبرسک بیوردی که- بن متکبر دکلم لکن بنده کبریا لک
واردر وقتاکه بن کبرمدن تجرد ایتدم. آنک کبریا سی کلوب کبرمک برینه اوطوردی و شمدی کبر دمنی او سورر و
بن آراده یوقم-

و سلطان العارفين بايزيد بسطامي قدس الله روحه العزيزدن منقولدرکه بیورمشدر. بنی کورن رقم شقاوتدن
امین اولدی و حضرت خداوندکارمز بیوررلر:

بیت

بمن نکر که بجز من بھر که درنکری** یقین بود که ز نور خدای بی خبری

ترجمه

بمن غیرم اولان هر کیمسه یه عطف نظر ایتسهک** محققدر که انوار خدادن بی خبرسک سن
و دیگر بر غزلده بیوررلر:

بمن نکر بدو رخسار زغفرانی من** بگونه گونه علامات آن جهانی من

ترجمه

نکاه قیل ایکی رخسار زغفرانیمه** بنم او عالمه منسوب بلغم نشانه سنه
و دیگر بر محلهه بیوررلر:

آنچه می آرد زوصف این زبان اندر دهن** بر مرید مرده خواتم اندر اندازد کفن
خود مرید من نمیرد کاب حیوان خورده است** و انکھان ازدست که ازساقیان ذوالمنن
کریر اندادد زرویت باد دولت پرده** از حیاگل آب کردد نه چمن ماند نه من
صورت صنعی توآمد ساعتی در بتکده** که شمن بت می شد آن دم کاه بت می شد شمن

ترجمه

بو لسانك وصفدن آغزمنده ایراد ایتدیکن ** سوپلسهم اولمش مریده ایلر او رفع کفن
 لکن ایچمشدر مریدم حیوان اولمز او ** کیم ایچیرمشدر او آبی؟ ساقیان ذوالمنن
 کر یوزکدن قالدیردسه باد دولت پردهیی ** صو اولور طوپراق حیادن نه چمن قالیر نه بن
 کلدیکی دم صورتی بر صنعکک تخانهیه ** گاه بت اولدی بت پرست بعضانده بت الودی شمن
 و دیگر غزله بو حاله و مریدان و معتقدان حقنده که عنایت و تعلقه دائر بیوررلر:

بیت

نیم زکار توفارغ همیشه درکارم ** که لحظه لحظه ترامن عزیز تدرام
 بذات پاک من و آفتاب سلطنتم ** که من ترانه گذارم بلطف بردارم
 رخ تراز شعاعات خویش نوردهم ** سر تراپده انگشت مغفرت خارم

ترجمه

سنگ ایشکدن اوشنم همیشه مشغولم ** که رفع شانک ایچون لحظه لحظه اوغراشیرم
 او مهر سلطنتمله و ذات پاکم ایله ** براقم اوله سنی لطف ایله طوتوب طاشیرم
 شعاع ذاتم ایله ایلرم یوزک پر نور ** اونیه مغفرت انگشتنک باشک قاشیرم
 و دیگر بر غزله کندی عصرلرنده مجموع وجودک او حضرتدن بهره و کمال بولدقلرینک و عنایات
 ذوالجلال ایله آنلره دنیا و اهل دنیادن هیچ بر شیئه احتیاج اولمدیغنک بیاننده بیوررلر:

بیت

کاری ندارد این جهان تاچند گل کاری کنم ** حاجت ندارد یارمن تاکی منش یاری کنم
 چون سر شکسته نیستم سررا چرا بندم بگو ** چون من طیب عالم بخرجه بیماری کنم

ترجمه

یوق بو جهانک بر ایشی لازمیدر گل کارلق ** یوق احتیاجی یارمک که ایلهیم بن یارلق
 باشده یوقدر علتیم نیچون آنی بن باغلام ** چونکه طیب عالم لایقمیدر بیمارلق

اولیای کاملدن کراماتک نیچون صادر اولدیغی و آنک شرح و تفصیلی و معجزات ایله کرامات آرهسنده نه فرق بولندیغی بیان اولنور

معلوم اولسون که معجزات افعال و سنن انبیا علیهم السلامندر و کرامات ایسه اولیا رضوان الله علیهم
 اجمعین حضراتنک آثارندندر. هر ایکسی آرهسنده کی فرق اودر که کرامات انوار بواطن اولیانک صفاتیدر. و
 معجزات ایسه بر شیئک عدمدن اخراجی و اعیانک تقلیبیدر. نته کم اهل معرفتدن بعضیلری بیورمشلردر [کرامه
 الولی هو قووة فعل و کصایة مؤنة یقوم لهم الحق بماهی ماخرق من العادات و معجزه النبی اخراج الشی من

العدم الى الوجود تقليب الاعيان] يعنى -ولينك كرامتى آنلر ايچون حق جل و علا حضرتلرينك خوارق عاداتدن قائم قيلديغى قوه فعل و كفايت مؤنتدن عبارتدر و نيينك معجزهسى ايسه تقليب اعيان صورتيله بر شيك عدمدن ساحه وجوده اخراجيدر. و اهل كلام ديمشردر -للاولياء كرامات وللاانبيا معجزات فالمعجزات بالدعوى لانها حجة والكرامات بغير دعوى لانها اجابة دعوة-يعنى كرامات اوليايه و معجزات انبيايه مخصوصدر. معجزات دعوايه مقارن اولور زيرا حجتدر و كرامات دعوايه مقارن اولماز. زيرا اجابة دعوتدر. شمدى حقه توجهه ملكه حصول بولدقده كاملردن كراماتك نه سببدين ناشى صادر اولديغى تفصيل اولنور.

معلوم اوله كه جنس كرامات افعال مبتدياننددر. ولكن كاملان سبيل حقيقت و شاربان سلسيل طريقت كراماتدن احتراز و اجتنابى واجب بيليرلر و بلکه آنكله مشغوليتى عين حجابدن عد ايدرلر. نته كم منقولدر كه بر كيمسه شيخ الطوائف جنيد رضى الله انه حضرتلرينك حضورنده نقل ايلدى كه فلان عزيز شط نهرى اوزرينه سجاده سنى يايوب نماز قيلار و هواده اوچار وبوكا مائل سوزلر سويلدى. شيخ بيوردى تاسف اولنور كه او اويونجاقله مشغول اولمش و بو مقدار ايله اكتفا ايله مش و كندى حالنه قناعت ايتمشدر. و آنى چاغروب ارشاد ايلدى و بو حالدين كچيردى

و لكن خدا جويان دكل خرده جويان اولان اهل ظاهردين بر طائفه كامللى كندى فعللرينه قياساً وزن ايدرلر و آنلرك جمله خارق العاده وقياساتدن خراج اولان افعال واقو اللرينه سوء ظن ايله انكار ايدرلر. نته كم حضرت خداوندكارمز بيوررلر:

بيت

همسرى با انبيا بر داشتند **كاوليآرا همجو خود پند اشتند
 گفته اينك مابشر ايشان بشر ** ما و ايشان بستة خوا بيم و خور
 اين ندانستند ايشان از عما ** هست فرقى درميان بى منتها
 اين خورد گردهمه بخل و حسد ** وان خورد گردهمه نور احد
 كارپا كانرا فياس از خود مكير ** كچه ماندر نيشتن شير و شير

ترجمه

بر كوروندى آنلره هپ انبيا ** صانديلر آنلر كبيدر اوليا
 ايشته ديرلر بز بشر آنلر بشر ** بز كبى آنلر اويور هم بير ايچر
 كورلكندن بيلمى آنلر بونى ** اورته ده فرق عظيم اولديغنى
 بير برى اما اولور بخل و حسد ** ديكرى بيرده اولور نور احد
 اوليايى كنديكه طومه نظير ** كچه بر املاده واقع شير و شير

لاجرم اهل شقاوتدن اولوب عذاب و عقابه مستحق اولورلر و حضرت حق عز اسمه كندی خاصلرینه اولان كمال تعلق و محبتدن طائفه منكرانی اولياسنك احوال و ذكرينه مشغول ايدوب مجرد بو مقدار ايله آنلری اهل سعادتدن قيلمق ایستر. او طائفه نك بو مقدماتله تزايد اعتقادی و اهل نجاتدن اولملری ایچون لاجرم افعال كاملانندن بلا قصد كرامت صادر ایلر. بناءً علیه اكر بر مؤمن اعتقاد تام ايله یوزینی كامللره توجیه ايدوب بتون عمرینی بو طائفه نك محبت و ملازمتنه صرف ایدرك درجات اهل ذلك اعلاسنه واصل اولورسه موجب استغراب اولماز. نته كم حضرت خداوندكارمز قدس سره العزیز بیوررلر:

زخاص خاص خودم لطف کی دریغ آبد ** چو از کمال کرم دست گیر اغیارم

ترجمه

نصل دریغ ایدرم لطفی خاص خاصمدن ** کمال لطف و کرمدن معین اغیارم
خداوندكار بیض الله غرته حضرتلرینك اقوال و افعال و حرکات و سکناتی باشند باشه کرامات و ظاهر و باطنلری كافةً پسندیده عالم و عالمیان و انس و جنك مسجود ارواحی ایدی. نته كم بیان بیوررلر:

بیت

خانه جسمم چرا سجده که خلق شد ** زانکه بروز و بشب بر درود یوار اوست

ترجمه

خانه جسمم نیچون سجده که خلقدر ** چونکه شب و روز آنک هر طرفنده یاز

بوندن صوکره ذات حضرتلرندن صادر اولوب معروف و مشهور اولان کراماتی بیان

ایدهلم والله ولی التوفیق و صی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم

منقولدر که بر وقتده حضرت خداوندکارمز حلبده کائن حلاویه مدرسه سنده فقه و تفاسیر و اصولده بی نظیر و علامه عالم بولنان مولانا کمال الدین بن عدیم نزدنده تحصیل مشغول ایدی. مدرس آنلرک ناصیه مبارکلرنده آثار رشد و هدایت مشاهده ایلدیکندن اعزاز و اکرام عظیم و بذل شفقت و محبت بیورر و دیگر اقرانلرندن ممتاز طوتوب وقت تدریسه دائما آنلره متوجه اولور ایدی.

جماعت طلبه و شاکردان و شرکانک خشونت طبعلری غلیانه کلدی. هر وقت مدرس نزدنده زبان خشونتی آنلرک حقنده اطاله ایدوب تشنیع ایدرلرده دیرلر ایدی که — بر غریب و اجنبی یه بو قدر اکرام و شفقت ایدیورسک ده بزه هیچ التفات ایتمیورسک — مدرس مشارلیه تمهید عذر ايله دیر ایدی که — زیرا بن او عزیزده قابلیت کوریورم و تقریر ایتدیکم مسائلی او آکلایور و آنک حرکات و سکناتی تمامیله نهج شریعت اوزره کوریورم و دائما آنی عبادت و ریاضتله مشغول حس ایدیورم آنک حقنده نصل دریغ شفقت ایدرم —

نهایت بر دفعه معترضلردن بر طائفه مدرسك حضورینه کلوب دیدیلرکه — بز علم و تقوایه منسوب عد ایلدیكك فلانك هر کیجه مدرسه قاپوسنك کلیدینی آچوب طیشاری یه چیقدیغنی و کوندوزه قدر ایستدیکی محله طولاشوب صباحلین ینه مدرسه یه کلدیکنی حس ایدیورز — مدرسك آنلرک حقنده کی اعتقادی راسخ بولندیغندن بو سوزلر آکا صوك درجه مستحیل کوروندی و کندی کندینه دیدی که — بو کیجه بر کوشه یه کیزلنیم بونك نصل اولدیغنی تحقیق ایدیم — و بو قرار اوزرینه حجره سنده ساکن اولدی. کیجه اولدقده هرکس کندی حجره لرینه کیتدیله و بوابلر مدرسه نك قاپولرینی قپادیلر. کیجه نك آخری اولدقده حضرت خداوندکارمز کندی حجره لرندن چیقوب مدرسه قاپوسنه کلدی و پارماغنی کلید اوزرینه وضع ایتمکله قاپو قدرت خدا ایله آچیلدی آندن صوکره طیشاری یه چیقوب روان اولدی.

مدرس بو حالی حس ایدوب آنلرک آرقه لرندن کیتدی نهایت شهرک انطاکیه جهتنده اولان قلعه قاپوسنه واصل اولدیله قاپو آچیلدی طیشاری یه چیقدیله. مدرس آرقه لرندن کیدر ایدی. آز بر وقتده اوزاقدن توصیفی غیر قابل بر قبه نورانی ظاهر اولدی. حالبوکه او حوالیده بشقه دفعه او بنا کورولماش ایدی. حضرت خداوندکار کلوب اوراده بولنان روحانیلردن بر جماعته سلام ویردی. بر زمان مراقب اوتوردیلر و آندن صوکره تسبیح و تهلیل مشغول اولدیله صباح اولنجه ده قالقوب اقامت ایدرک نمازک فرضنی ادایه مباشرت ایلدیله. او جماعتک الله اکبر دیمه لرینک هیبتندن مدرسك عقلی زائل اولدی. قوشلق وقتنده عقلی باشنه کلنجه کندیسنی بر صحراده کوردی او قبه دن و سکنه سندن بر اثر قالماش ایدی. حیرتندن کوزلرینی سیلیدی. کوکلی حیران و دیده سی کریان اوله رق قیام ایتدی و دوشه قالفه شهر جانبنه متوجه اولدی.

و جماعت طلبه کوندوز اولنجه مدرس سی حجره ده کورمدکلرندن آنی تحری یه کیتدیله و هیچ بر یرده اثرینی بوله مدیله. حضرت خداوندکارمز مدرسك ضعفیتنی و مسافه نك بعدیتنی بیلیدیکندن پیاده اوله رق کله میه جکنی ملاحظه ایدوب بر کوشه یه چکلدی و کندولرینه اعتقاد عظیمی اولان و روم ولایتندن بولنان مدرسك سایشنی چاغردی. و آکا تعریف ایدوب دیدی که — شهرک فلان قاپوسندن طیشاری یه چیق و مسجد ابراهیم علیه السلام طریقنده آنی آرا — سایش دوه یه بینوب او طرفه روان اولدی. کون اورته سنده مدرسك حضورینه ایرشوب کوردی که مدرس یول یوریمه دن خسته اولمش ایدی. دوه دن اینوب آنی بیندیردی. مدرس سایشه صوردی که — سکا یولی تعریف ایدن کیم ایدی و سن بنم بوراده اولدیغمی نصل بیلدک — سایش، — بکا فلان عزیز اخبار ایتدی — دیدی. مدرس بو حالدن متأثر اولدی ولکن بر شی سویلمدی وقتاکه مدرسه یه کلدیله حضرت خداوندکار هر کسدن اول کیدوب بو سرک افشا اولنمامسنی استدعا بیوردیلر. مدرس قبول بیوردی جماعت طلبه هر نه قدر مدرس دن استفسار حال ایتدیله ایشه ده مدرس اعتذار ایلدی. بو حالدن صوکره مدرس خداوندکارک حضورنده ادب ایله ایکی دیزی اوستنه اوطورور ایدی. و خداوندکارمز دخی سرک فاش اوله جغنی کوردیکندن جزئی بر مدت صوکره کندی خدامیله دمشق شام جهتنه عزیمت بیوردیلر.

بر وقتده اصحابمزدن اون سکز نفرک مسهله احتیاجی اولدی. و فن طبه زمانک بی نزیری و بتون اطباء رومک استادی اولان مولانا اکمل الدین طیب اوراده حاضر ایدی. اون سکز ترتیب شربت طبخ ایلدی. حضرت خداوندکار صباحلین اصحابک یاننه کلوب آنلرک شرتی ایچمکدن نفرت ایتدکلرینی کوردی درحال شرتلرک هپسنی بر کاسه یه طولدیروب جمله سنی بر حمله ده ایچدی. و بر زمان صوکره ذاکرلر بر شی او قوسونلر بیوردی. او ائنده سماعه قیام ایدوب اقشامه قدر سماع و حرکت بیوردی. سماعدن صوکره حمامه کیدوب بر چوق زمان اوتوردی. آندن صوکره امر ایتدی بوز کتیروب قیردیلر آنلریده بییدی. وقوع حالی مولانا اکمل الدینه خبر بیردیله همان حمامه کلوب - ای خداوندکارم نفس مبارککزه روا کوردیککز بو قصد نه در؟- دیو فریاد ایلدی. مع مافیله بو قدر حرکت و سماع و حمام ذات شریفلرینه قطعاً بر ضرر ایراث ایتدی. و مزاج شریفی اولدیغی کبی بر قرار ایدی. طیبیلرک جمله سی بردن بللرندن زنار انکاری کسوب ذات حضرتنه مرید اولدیله.

مولانا اکمل الدیندن منقولدرکه مشارالیه دیدی: بر وقت سلطان سعید رکن الدین تریاق فاروقی ترتیبی امر ایتیدی. بر موجب امر آنک کافه اجزا و مصالحی هر طرفدن احضار اولندی. یوم ترکیبده خانهک بر کوشه سنه کیدوب تریاقک تعجینیه مشغول اولدم. و اوک قاپولرینک کافه سی و مخارج و مداخلی قپالی ایدی. تریاقی تمام ایتدیکم وقت حضرت خداوندکار قدس الله روحه العزیز بغته اوطنهک بر کوشه سندن ظاهر اولدی. حضورینه کیدوب دست شریفنی اوپدکدن صوکره بلکه مبارک پارماغیله مشرف قیلار ملاحظه سیله تریاقک حمیرینی حضور شریفلرینه قویدم. اصلا التفات بیورمیوب - ای مولانا اکمل الدین بزم ایچیمزی بر اژدرها صومقمشدر که اگر بحر محیط تریاق اولسه آکا علاج ایتمک ممکن دکلدلر- دیدی. و درحال ینه غائب اولدی.

بر وقت حضرت خداوندکارم قدس الله سره العزیز قونیه حمامنه عزیمت بیوردی. اصحاب اولجه کیدوب بخورلر یاقه رق استقبال ایچون عودت ایلدیله و او ائنده همام تنها قالدی. جذام علتیه معلول اولان بر طاقم کیمسه لر حمامده احضار ایدیلن موضعی تنها بولوب صویه کیردیله. وقتاکه خداوندکار تشریف بیوردیلر اصحاب معلولینی اینجیدوب صودن چیقاردیلر. خداوندکار اصحابه سسلنه رک درحال صویونوب آنلرک یاننه کیتدیله. و صویو معلوللرک زیر اعضالرندن آلوب کندی مبارک باشلرینه دوکرلر و او جماعتی تطیب بیورلر ایدی. حاضرונک کافه سی او حضرتک حسن خلق و کمال نفسنی پسند ایلوب بو بیتنی انشاد ایلدیله.

از خدا آده آیت رحمت بر خلق ** و ان کدام آیت حسن است که در شان تونیست

ترجمه

خلقه بر آیت رحمتسک افندم حقندن ** هانکی بر آیت حسن اولمدی شانکده سنک

بر وقتده حضرت خداوندکار بر کول کنارنده اوتوربو تقریر معارف و حقایقه مشغول ایدی. صو ایچنده قوریغله فریاد ایدیورلر ایدی. اول صورتده که آنلرک فریادندن استماع معارف ممکن اولمور ایدی. حضرت خداوندکار قدس الله سره العزیز قوریغله ره هیبت تمام ایله باغروب بیوردیلر که-اگر سز دها ایی سویلیور ایسه کز سویلیکز بز صوصهلم و الا مستمع اولکز- قوریغله درحال صوصدیلر و بر خیلی مدت او حوالیده کیسه قوریغه صداسی ایشیتمدی.

بر کون حضرت خداوندکار قونیه قالدیرمی اوزرنده کیدیور ایدی. کوپکک بیریده یول اوزرنده اویومش ایدی. خداوندکار توقف ایلدی اصحابک کافه سیده طوردیلر. شخصکک بریسی اوکدن کلیوردی. یول اوزرنده کوپکک اویودیغنی کوروب ادباً کوپکی یولدن قوغدی. حضرت خداوندکار او کیسه یه طاریلوب بیوردی که- نیچون آنک راحتتی بوزدک- او حضرتک محلوقات سائره یه اولان کمال لطف و خلقنی بورادن قیاس ایتلمی.

بر کون امیر معین الدین پروانه رحمة الله علیه جمعیت عظیم ترتیب بیورمش و اکابر و عزیزانی چاغروب حضرت جداوندکاری دخی دعوت ایله مش ایدی. سماعدن فارغ اولدقدن صوکره خداوندکار قدیمخانه یه کیتمک ایچون محمد خدمدن ابریکی طلب ایلدی. امیر پروانه شکرانه اوله رق خادمه اوچبیک درهم ویروب ابریکی آله رق حضرت خداوندکاره کتیردی. و ذات حضرتلری امیره چوق دعا بیوروب قدیمخانه یه کیردیلر. امیر پروانه خلا قاپوسنده خروجلرینه انظار آطوردی. بر زمان صوکره امیرک خدمتکارلرندن بر طائفه کیتدکلری محلدن عودت ایلدیلر. النی اوپدکدن صوکره امیرک سبب توقفنی حاضرئندن استفسار ایلدیلر. اوراده بولنانلر وقوع حالی اعلام ایتدیلر. آنلر دیدیلر که بز شمدی خداوندکارک (توروت) جهتنده کزدکلرینی کوردک. امیر بو معنایی ایشیتدکده شیخ محمد خادمه امر ایتدی که قدیمخانه یه کروب تحقیق ایلیه. خادم خلا یه کیردکده خالی اولدیغنی و آنلردن اثر بولنمدیغنی کوردی. حاضرئونک جمله سی سجده ایدوب حضرت خداوندکاره اولان حسن اعتقادلرینی تضعیف ایتدیلر.

سلطان سعید رکن الدین نور الله قبره حضرت خداوندکارمزمک اوغلم دیه چاغردیغنی بر مریدی ایدی. بنده لرندن بر طائفه آنک حضورنده -شهره [بزاغو] نامنده بر پیر کلوب پک عزیز بر آدم اولدیغنی و جنیلر هر کیجه آنی زیارته کلدکلرینی تقریر ایتمش ایدیلر. بونک اوزرینه سلطان خواصندن بر قاچ کیسه ایله مومی الیهک نزدینه کیتدی. وقت مکالمده سلطانه بر قاچ دفعه اوغل! دیه خطاب ایتدی. سلطان آنک افعالینی تجسس ایدوب آنی عامی و تقریر اولنان حالدن خلای بر شخص کوردیکندن زیارتنه کلدیکنه پشیمان اولدی.

بر کون بعض کیمسه لر بو حالی حضرت خداوندکاره عرض ایتدیلر. اولیاده اولان غیرت سببیله بو وقعه درون شریفلرینه گران کلدی. و بیوردی که - پک اعلا اکر آکا بر پدر و بر شیخ دیگر ظاهر اولدی ایسه بزده بشقه اوغل اختیار ایده لم- بو حالی سلطانه خبر ویردیلر امیر پروانه بی چاغروب تمهید عذر ایچون تدبیره مراجعت ایلدی. امیر پروانه بیوردی که حضرت مولانا ناک سماعدن غیری هیچ بر شیئه التفات ایتدیکی یوقدر. تدبیر اودر که جمعیت سماع ترتیب ایدوب ذات شریفلرینی دعوت ایلیم. بو تدبیری منسب کوره رک حضرت خداوندکاری قونیه ناک بالجمله اکابر و مشایخیه او مجلسه دعوت ایتدیلر. بوندن صوکره پروانه کلمات طیبه ایله تمهید عذر ایلدی. بر زماندن صوکره کاسه لری سیم و زردن بر مطمئن و مکلف سفره قوردیلر. مغنیلر عادت سلطان وجه ایله تغنی یه باشلادیلر، حضرت خداوندکار سماعه قیام بیوردیلر. بالضروره خدام سفره بی تکرار طولیادیلر. سلطانه بو معنانک خوش کلمدیکی حضرت خداوندکاره معلوم اولمغله اثنای سماعده بو غزلی انشاد بیوردیلر:

بخدا میل ندارم نه بچرب و نه بشیرین ** نه بدان کیسه پر زر نه بدین کاسه زرین

ترجمه

آلهماز کوکلمی بالله نه یاغلی نه ده طاتلی ** نه او آلتون طولو کیسه نه ده بو کاسه زرین

بو غزلی اتمام بیوردقدن صوکره مبارک یوزلرینی چلبی روحانیان حسام الدین حضرتلرینه چویروب کوریورمیسک بیوردیلر. آنلرده کوریورم دیدیلر و اورادن طیشاری یه چیقوب سماع ایدرک کندی مدرسه لرینه کیتدیلر. بو حالدن صوکره سماع اثناسنده کوریورمیسک بیورملرینک نه یه اشارت اولدیغنی حضرت چلبیدن استفسار ایتدیلر. حضرت چلبی بیوردیلر که سلطانی کوستریورلر ایدی. نظر ایتدیکم وقت باشسز اوله رق تحت اوزرنده اوتوردق لرینی کوردم. و او کوندنبری امور سلطانتده و حین و خلل ظاهر اولدی. بو تاریخده ده امرای مغولدن بر طائفه قیصری یه کلمش ایدیلر. امرای روم متفقاً سلطانی دعوت ایلدیلر. سلطان حضرت خداوندکاره کلوب اجازت طلب ایتدی. حضرت خداوندکار عزیمتنی مناسب کورمندی و قاچ دفعه اجازت طلب ایتمش ایسه منع بیوردیلر. عاقبت ضرورت سببیله عزیمت ایتدی. بر قاچ کون صوکره حضرت خداوندکار آنسزین قالقوب جماعت اصحابه اشارت بیوردیلر که عزیزک بری راه آخرته سفر ایتمشدر. آنک ایچون غائبانه نماز قیلم و بو مقتضا اوزرینه نماز قیلدیلر. بر قاچ کیمسه بو تاریخی قید ایتدیلر. او اثناده سماعه قیام ایدوب بو غزلی انشا بیوردیلر قدس سره العزیز:

نکفتمت مرو آنجا که مبتلات کنند ** که سخت دست درازند بسته پای کنند

نکفتمت که ازان سوی دردانه است ** چو در فتادی دردام کی رهات کنند

ترجمه

دیمدمی کیمته واز کچ سنی مبتلا ایدرلر ** که اوزوندر اللری پک سنی بسته پا ایدرلر

دېدمی او جهته سکا دام و دانه واردر *** طوزاغه دوشونجه بيلمم که نصل رها ايدرلر
بر قاچ کون صوکره بو اشارت ظهور ایدوب سلطانک خبر شهادتنی کتیردیلر. (رحمة الله عليه)

بر دفعه سلطان سعید رکن الدین سراینده بر مکمل ضیافت ترتیب بیوروب او عصرک بالجمله اکابر و
مشایخنی دعوت ایتمش ایدی. قاضی سراج الدین ارموی بر مقامده و شیخ صدرالدین قنوی دیگر مقامده و
سید شرف الدین تختک اوکنده باقی اکابر یکدیگریله تنکاتنک اوتورمشلر ایدی. ناکاه حضرت خداوندکار
اصحابیله تشریف ایدوب سلام ویره رک سرایک اورته سنده بولنان بر حوضک کنارینه اوطوردی. امیر پروانه او قدر
اصرار ایتدیکی حالدده تصدیر ایلمدی. شیخ صدرالدین یوزینی حضرت خداوندکاره چویروب (و من الماء کل
شیء حی) یعنی هر شیء حیاتی صودندر دیدی. حضرت خداوندکار جواباً (لا بل من الله کل شیء حی) یعنی
خیر بلکه هر شیء حیاتی اللهنددر بیوروب صدر صفیه کیتمدی. کافه مشایخ و اکابر آنلره موافقتله صحن
صفیه کلدیلر. و طعامدن صوکره همان اوراده سماع ایتدیلر و اوراده کلام ایله افاده سی غیر ممکن ذوق و شوق
حصوله کلدی. رضوان الله علیهم اجمعین.

بر کون امیر پروانه حضرت خداوندکار ایله قونیه نك اعظمی دعوت ایتمش ایدی. طعامدن صوکره
حضرت خداوندکار سماعه قیام بیوروب بر شورش و حالت عظیم کوستردی. سید شرف بر کوشده حضرت
خداوندکار حقنده انکار آمیز برقچ سوز سویلدی. پروانه دخی الجای حال و موقع حسبیله آنی دیکله دی.
ناکاه حضرت خداوندکار کمال حلم و لطف ایله سماع اثناسنده توقف بیوروب بو غزلی انشا بیوردی:

هذیان که کفت دشمن بدرون دل شنیدم *** پی من تصوری راکه بکرد هم بدیدم
سک او کزید پام بنمود مش جفایم *** نکزم چو سک من اورالب خویش را کزیدم
چو براز های فردان بر سیده ام چو مردان *** چه بدین تفاخر آرم که برازتو رسیدم

ترجمه

هذیاننی عدونک ایشیدوب درون دلدن *** بکا ایتدیکی تصوره کوروندی شمدی روشن
کوپکی ایصیردی پام آکاز خم ایتدم اظهار *** آنی کلب کبی ایصیرمام لجی ایصیرمق احسن
بکا راز قلب فردان کورینور مثال مردان *** بوکا وار تفاخرم سریکه چونکه واقفم بن

بر کیجه شیخ صدرالدین رحمة الله علیه رؤیاسنده حضرت خداوندکاری فصل و مذمت ایدر ایدی.
حضرت خداوندکار علی الصباح شیخک خانقاهی قاپوسنه کلدی. شیخه خبر ویردیلر شیخ قاپویه کلوب
یکدیگریله سلام ویردیلر. اوتورملری ایچون او قدر رجا ایلدیکی حالدده ممکن اولمدی. بیوردی که دون کیجه کی

تشویشاتك عذرى ایچون سؤال ایدرم که شیخ دون کیجه کی زحمت والطفادن نصلدر. شیخ آنلرک ضمیر پاکلرینک روشنلکندن متأثر اولوب یکدیگرینه تواضع کثیر ایلدیلر و حضرت خداوندکار عودت بیوردی.

حضرت خداوندکارمیزک ریاضاتندندرکه دایما دهان مبارکلرنده صاری هلیله طوتارلر و مریداندن هر بریسی بونی بر صورتله تاویل ایدرلر ایدی. سببنی تحقیق ایچون حضرت چلبی یه مراجعت ایتدیلر. بیوردی که حضرت خداوندکارک ریاضتی بر مرتبه‌دهدر که صویک آغزلرنده دکل بوغازلرندن دخی لذید اوله‌رق کچمه‌سنی استه‌مزلر. بلکه بوروق و آجی اولسنی آرزو ایدرلر. بو حال ذات شریفلرینک قوت ریاضت‌لرینه بر دلیدلر.

بر کون حضرت خداوندکار چلبی حسام الدین حضرتلرینک (رضوان الله علیهما) عیادت‌لرینه کلدی. اصحاب و یاران اوکدن و آرقه‌دن محله‌بی طولدردی. بر طار محلجکده بر کوپک کلدی. اصحابدن بریسی او کوپکه اوروب اوکدن قوغدی. حضرت خداوندکار او کیمسه یه باغروب بیوردی که ای بی خبر چلبینک محله‌سنه منسوب اولان کوپکی می دوکیورسک بو معنا آنلرک کمال حلم و ادب‌لرینه و بندکاننه اولان رعایت‌لرینه و آنلرک حقنده کی عنایت‌لرینه دلیدلر.

حضرت خداوندکار اکثر ایامده چلبینک اوینه کیدرلر ایدی. بر قیش کیجه‌سی وقتسز چلبینک خانه‌سنه کیتدی. قاپو مسدود، اصحابی جملهً اوپومش و پک چوقده قار یاغمقده ایدی. حضرت خداوندکار عودت بیورمیوب اصحابه زحمت اولسون دیه قاپویی ده چالمادیلر. کوندوزه قدر آیاق اوزرنده طوردیلر. مبارق باشلرینه قارلر یاغدی. کوندوز اولنجه بواب قاپویی آچوب حضرت خداوندکارک طوردیغنی و سر مبارکلرینه قارلر یاغدیغنی کوره‌رک ایچری یه قوشدی. و چلبی یه خبر ویردی. حضرت چلبی طیشاری یه چیقوب خداوندکار حضرتلرینک آیاغنه قپانه‌رق و آغلایه‌رق عذر دیله‌دی. حضرت خداوندکار نوازشلر بیوروب آنلرک آنلرنندن اوپدی و حقیقتنده بو معنا تعلیمدر.

مریدانه بیوردیلر که شیخ مریدلردن مستغنی اولمغله برابر ینه آنلره بو سیاق اوزره عزت و حرمت ایدر. مرید ایچون شیخ حقنده بطریق اولادر (رضی الله عنهما)

خانن آخرت کرا خاتون رحمهاالله نقل ایلدی که خیلی وقتدن بری بر کره حضرت خداوندکارک آرقه‌سنده نماز قیلیمق و او سعادتتی ذخیره اعماله ضم ایلمک ایستردم. فقط بر تصادف واقع اولمادی. بر کون حضرت خداوندکاره اول صبحدن حدسز بر شوق و بیخودلق و بی قیاس استغراق و مستلک طاری اولمش ایدی. او وجهله که کونک ابتداسندن تا وقت عشایه قدر سقف خانه اوزرنده آمد و شد بیوررلر و اصلا هیچ بر آفریده‌یه نظر ایتمزلر ایدی. ناکاه اثنای سیرده طامک کنارینه کیدوب مبارک آیاقلرینی هواپه وضع ایدرک غائب

اولدیله. بو ضعفه او حالک پرتوندن کندندن کچدی و تا وقت صبحه قدر بیحود قالمش ایدی. ناکاه صباح وقتنده حضرت خداوندکار بو ضعیفه نك باشی اوجنه کلهرك قالقوب نماز قیلمه مه اشارت بیوردی. بونک اوزرینه صارقلزندن ایکی دوکومی چوزوب سجاده اتخا ایدرک فرضه نیت بیوردی. بو ضعیفه دخی درعقب متابعت ایلدی. نماز بیتدکدن صوکره پاپوشلرینی چویرمک ایچون قالدیغمدنه حجاز قومی ایله طولو کوردم. او حاله واقف اولدیغم حضرت خداوندکاره معلوم اولدقده - اولمیه که بو معنایی هیچ بر کمیسه یه نقل ایده سک- دیو امر بیوردیلر. حضرت خداوندکار قید حیاته بولندقجه بو سری هیچ بر کمیسه یه سویلمدم ولکن او قومدن مستفید اولدم. و کیمک کوزینه چکدم و هانکی خسته نك علاجنه قاریشدیرم ایسه شفا بولورلر ایدی.

حضرت خداوندکارک جمله مریدانندن بولنان خواننده عثمان بویله نقل ایلدی که:

بر کره عظیم بر مضایقه و ضرورته کرفتار اولدم. حال بوکه یکی تأهل ایتمش و نفقه تدارکی خصوصنده شدید بر ضرورت چکمکده بولنمش ایدیم. بو حالم حضرت خداوندکاره معلوم اولمغله قالقوب حرمه کیتدی. و اهل خانه دن آلتی دینار سرخ بالتدارک ینه طیشاری یه چیقهرق اوطوردیلر. بر زمان صوکره سوز اثناسنده بو ضعیفه بیوردی که ای عثمان بوندن اول سنک بر عادتک وار ایدی که آره صره بزم ایله مصافحه ایلر ایدک. بر مدت بونی ترک ایتک، سبب نه در؟ النی اویمک ایچون قالدیم کیزلیجه آلتونلری الیمه صیقیشدی. و بو سنتی محافظه ایت بیوردی. مسرور اولدم و بر مدت آنکله انعاش ایلدم.

و ینه مومی الیه نقل ایلدی که بر کره ینه مضایقه یه کرفتار اولدم. هیچ بر وجه ایله الیمه خرچلق کچمز ایدی. ال اویمک سنتنی ایفا زمانی کلدی دیوب ینه حضرت خداوندکاره کیتدم. - پک اعلا خاطرکی خوش طوت که بوکون سکا یاغلی بر لقمه کله جکدر- بیوردیلر. او کون اقشامه قدر ملازم آستانه اولدیغم حالده بر شی ظهور ایتمدی. اشارت علیه لرینک خلافی نصل واقع اوله بیلور دیو بو ضعیفه بر حیرت مستولی اولدی. صولر قارارمغه باشلادقده براز یاغمور یاغیور ایدی. اورتهلق قارارمه دن و چامور اولمه دن اول اوه کیده ایم دیوب قاپودن طیشاری یه چیقدم. صو آقینتسی خارو خاشاق سببیه اوک باغچه سنده بریکوب قالمش ایدی بو ضعیف ایاغیله تحریک ایتدی. نهایت آقوب کیتدی ناکاه بر کوشه ده ایاغمه بر ایپ ایلشوب طولاشدی. ایاغمی چکدیکمده درونده کموش اقچه بولنان بر کمر اولدیغنی کوردم. و قولتوغمه صیقیشدروب اوه کیتدم، صایدیم یدی یوز غروش ایدی. آندن بر قسمنی عیالمه ویردم و بر قسمنی ده لوازمه و کندی معیثتمه صرف ایتدم. ایرتسی کون ینه اوله جه یوزیمی اکشیده رک یعنی فتوح حاصل اولدیغنی ایما مقصدیله حضرت خداوندکاره کیتدم. درحال اشارت بیوردیلر که - عثمان اوتانمازمیسک که اقچه بی کمر ایله اوه کوتوردک و شمدی افلاصدن دم اوریبورسک- مبارک ایقلرینه قیانوب توبه ایتدم.

سلطان رکن الدین زوجہ سی بولنان ملکہ سعیدہ کوماچ خاتون نقل ایلدی کہ؛ سلاتین قدیمہ سراپلرینک برزده بر طاقم قادینلر ایله اوطورمش ایدک. ناکاه حضرت خداوندکار عظم الله ذکره قپودن ایچرویه کیردی- چابوق! خانهدن طیشاری چیقیکز- بیوردی. درحال یالین ایاق خانهدن طیشاری فیرادق. جمله مز طیشاری یه چیقدیغمزده صفه نك طاوانی چوکدی. مبارک ایاقلرینه کپاندق و شکر حقی ایفا ایلدک. و ارباب حاجاته صدقه لر ویردک.

بر کون حضرت خداوندکارک اهل دنیادن بولنان مریدلرندن بریسی حال احتضارنده حضرت خداوندکارک اوچ کون قبرمک باشنده بولنملرینی ارزو ایدرم دیو وصیت ایتدی. مومی الیهک وفاتندن صوکره بر کون کاملاً آنک قبری اوزرنده اوطوردیلر. کیجه متوفاتک اوغللرندن بر قاچی رؤیالرنده پدرلرینک تمیز البسه لر کیوب صالنه صالنه کلدیکنی کوردیلر و حالک ندر دیو صوردیلر. جواب ویردی که قبره وضعمی متعاقب بکا عذاب ایتمک ایچون زبانیلردن بر قاچی حاضر اولدیلر ولکن حضرت مولانایه رعایه یقینه کلمدیلر. ناکاه رحمت ملکی بر کوشهدن ظهور ایدوب ملائکه عذابه دیدی که هایدی سز کیدیکز که حق جل و علا حضرتلری بو شخصی درکاه مولانایه قویوب عفو و مغفرت ایلدی.

زان بیا ورد اولیارا بر زمین ** تا کندشان رحمة للعالمین

ترجمه

کتیردی اولیایی حق زمینه ** که رحمت اولسون آنلر عالمینه

بر کون حضرت خداوندکار پازاردن کچدیکی صرهده ترکک بریسی ترکجه (دلکو! دلکو!) دیه باغیارق تیلکی صاتار ایدی. حضرت خداوندکار ایشیدنجه نعره آتوب چرخ اوره رق روان اولدیلر و بو غزلی بیان بیوردیلر:

دل کو دل کی ازکجا عاشق و دل ** زر کوزرکی زر ازکجا مفلس وزر

ترجمه

هانی دل؟ هانکی دلی صورمده سک ** هانی زر؟ هانکی زری ایسترسک

هانی زر؟ هانکی زری ایسترسک ** نرده زر؟ مفلس ایله زر نه کزر!

شیخ صدرالدین رحمة الله علیه بر کیجه رؤیاسنده رسول صلی الله علیه و سلم افندمزی کندی خانقاهنی تشریف بیورمش و صدر صفه اوزرنده اوطورمش و احباب ایله اولیا صاغنده و صولنده صف باغلامش کوردی. حضرت خداوندکار قدس سره دخی اوراده حاضر اولدی. حضرت رسالتپناه صلی الله علیه و سلم

افندمز جناب خداوندکار حقنده عنایت بیوروب روی سعادتلرینی ابی بکر صدیق رضوان الله علیه حضرتلرینه چوپیرهرك - فرزند مقبلک وارد و آنکله کوزمز آیدین اولدی - بیوردی و بر موضعه اشارتله حضرت خداوندکاره اوطورملرینی امر ایتدیلر. صباحلین حضرت خداوندکار شیخک خانقاهنه کیتدی. شیخ استقبالنه قوشوب صدره اوطورتمق ایچون اکرام ایلدی. ممکن اولدی. و - حضرت رسالتپناه صلوات الله علیه افندمزک اشارت بیوردقلری محله اوطورهلم - دیوب اورایه اوطوردیلر. شیخ او حضرتک ضمیر پاکنک روشنلکنی تحسین ایدوب صورت رویایی شرح ایلدی، حضرون دخی دیکله دیلر. حضرت خداوندکار طیشاری یه چیقنجه شیخ اصحابنه وصیت ایلدی که؛ صاقین آنلرک حضورنده کوکلرکزی جمع ایدیکز زیرا او جمله کوکلرک احوالنه مطلعدر.

اوائل وقتلرنده بر وقتده حضرت خداوندکارمز - عظم الله ذکره - وعظ ایدرلر و موعظه لرنده حضرت موسی و حضرت حضر علیها السلام حکایه سنی تقریر بیوررلر ایدی. مریدلردن مولانا شمس الدین نامنده بریسی ده مسجدک بر گوشه سنده بر شخصی کوردی دایما باشنی صالار و - طوغری سویلبورسک و ایو نقل ایدیورسک، کویا بز اولمشسک - دیر ایدی. بو شخصدن بو سوزی ایشیدنجه آنک حضر علیه السلام اولدیغنی بیلدی و استعانه ایچون ایله اتکنی طوتدی او ذات شریف دخی اتکنی چکوب غائب اولدی.

بر دفعه حضرت خداوندکار بالجمله اصحاب ایله جلال الدین فریدونک باغنه کیتمشلر و اوراده تصادفاً جمعیت واقع اولغله چوق حرکت بیورمشلر ایدی. سماعدن صوکره اصحابک هر بریسی بر اغاجک آلتنده استراحت ایلدیلر. حضرت خداوندکار دخی اصحابک استراحتلری ایچون بر لحظه مراقب اوطوردیلر. اصحابک جمله سی اویقویه واردقده کندیلری قالقوب استغراق تام سببيله باغ ایچونده کزینورلر ایدی.

جمله اصحابدن اولوب علوم کیمیا و سیمیاده ماهر بولنان مولانا بدرالدین تبریزی او صرهده بیدار اولوب کندی کندینه - موسی علیه السلام و جعفر صادق رضی الله عنه و آنلرک امثالی انبیا و اولیای صاحب کشف علم کیمیایه مطلع ایدیلر. عجباً حضرت خداوندکارک دخی اطلاعی وارمیدر یوقمیدر - دیو تفکر ایدر ایدی. او ائاده ناکاه حضرت خداوندکار آنک باشی اوچنه کلوب - بدرالدین! نه ایشده سک و نه دوشونبورسک؟ - بیوردی. مومی ایله یرندن فرلایوب قالدی. حضرت خداوندکار - شو طوغله پارچه سنی بکا ویر - بیوردیلر. او ده صیچرایوب اوراده بولنان طوغله پارچه سنی آلهرق مبارک اللرینه ویردی. آنک الندن آلوب جبهلرینک ایچنه چکدیلر. و دیگر اللرندن طیشاری یه چیقاروب بدرالدینه آل! دیوب ویردیلر. آی آیدیلغنده باقدقده ممسوخ و شفاف بر لعل کوردی که رنک و شعاعی کوز قماشدیر ایدی. بوندن صوکره بیوردیلر که (مردان طاشی لعل و کوهر یاپه بیلرلر. فقط آنلرک بوندن دها عظیم بر مشغولیتلری واردر) بدرالدین غایت دهشتدن بر نعره اوردی که اصحابک جمله سی اویقودن اویاندیلر. و بر چوق اویقوسزلقلردن صوکره استراحت بیوره جقلری زمان نعره بی فائده ایله حضرت خداوندکاری اویاندردک دیو آکا طارلدیلر و مومی ایله دخی (ای

عزیزان! خداوندکار خیلی وقتدن بری او یانق اولوب باغک اطرافنده جولان بیوررلر) دیدی. و احوالی اولدیغی کبی شرح ایتدی؛ اصحاب او لعلی آرادیلر فطت ینه طوغله پارچه سی اولمش ایدی. بو نوع کرامات اولیاءاللهن کثیر المنقولدر. و حضرت خداوندکار بیض الله غرته بو تقریری غزلنده تصدیق و بیان بیوررلر:

ای عاشقان ای عاشقان من خاکرا کوهر کنم** ای مطربان ای مطربان دوشا برزر کنم

ترجمه

عاشقان! طویراغی کوهر یاپارم** مطربان! دفلری پرزر یاپارم

و ینه بیوررلر:

خاک چون در کف من زرشودو نقره خام** چون مرا راه زند فتنه گرزوردم

ترجمه

خاک مادام که دستمده اولور هپ زر و سیم** باکا رهزمنی اولور فتنه جی آلتون، آقچه

و ینه بیوررلر:

زکیمیا عجب آیدکه زرکند مس را** مسی نکر که بهر لحظه کیمیا سازد

ترجمه

تخاسی آلتون ایدر کیمیا عجیبدر بو** نخاسه باق که بهر لحظه کیمیا چبقارر

و ینه بیوررلر:

عیسی مسترا زر کند ور زربود کوهر کند** کوهر بود بهتر کند هم بگزر داز بهتری

ترجمه

عیسی نخاسک زر یاپار آلتون ایسه کوهر یاپار** کوهر ایسه بهتر یاپار هم آرتیرر بهترلکی کامل باقر کبی اولان وجود ناقصی تام عیارلی آلتون و بلکه ده اکسیر اعظم یانجه باقری آلتون و یا طاشی کوهر یاپه بیلمسنه نهدن تعجب ایدیورسک.

بر دفعه سلطان رکن الدین و امیر پروانه جمعه کونی وعظ بیورملرینی حضرت خداوندکاردن نیاز و استرهام ایدوب آنلره قبول بیوردیلر. تصادفاً جمعه کونی اول صبحدن بری بی حد استغراقلری وار ایدی. خلقک مراجعت و کورلتیلرندن قاچوب میخانه نک بر کوشه خرابنده مستغرق جمال بیچون اولمش ایدیلر. بر غزلرنده او حالک صفتندن بیان بیورمشلدر. قدس الله سره العزیز:

بیت

درخانه خمار و خرابات که دیدست** معراج و تجلی و مقامات افندی

ترجمه

میخانه‌ده کیم ایتدی عجب سیر و تماشا** معراجی، تجلی بی، مقاماتی جدالده
وقت استغراقده میخانه‌لره کیتمه‌لری خلقک مراجعت و ازدخامی سببیله وقتلرندن کبرو قالماق ایچون
ایدی. نته کم بیوررلر:

بیت

در کوی خرابات مرا عشق کشان کرد** وان دلبر عیار مرادید و تشان رد

ترجمه

سمت میخانه‌ده قوردی بکا عشق خیمه‌سنی** کلدی او دلبر عیار بکا ویردی نصیب
قدم نهاده اولدقلری هر میخانه بی امرا و معتقدان عاقبت مسجد یاپارلر ایدی. والحاصل بالجمله اکابر
جمعه کونی نمازدن مجلس وعظده بولنمق اوزره مسجده کیتدیلر. جماعت اصحاب او حضرتی بوله‌مدیلر. چلبی
روحانیان حسام الحق والدین حضرتلرنک امری اوزرینه جناب خداوندکاری آرامق ایچون هرکس بر طرفه کیتدی؛
آرایانلردن بریسی ذات شریفلرینی بر میخانه‌ده بولدی. علی العجله عودت ایدوب حضرت چلبی یه اعلام
ایتدی. حضرت چلبی کمال تقواسیله برابر جمعه کونی بالضروره میخانه‌لر جانبه متوجه اولدی. یاقلاشنجه
بیوردی که - کوزلریمی قاپادم ذات حضرتلرینه قریب اولنجه بکا خبر ویرکز که کوزلریمی روی مبارکلرینه آچه‌یم-
وقتاکه حضرت خداوندکاری کوردی، دیدی- خداوندکارم میخانه‌یه می چادر قوردک- بیوردیلر- حاشا که چلبی
حاشا که- آندن صوکره حضرت چلبی ذات شریفلرینک قبول موعظه بیوردقلرینی و انتظار اکابر کیفیتنی عرض
ایدی. اورادن قالقوب مسجده کلدیلر. فرض و سنت ادا اولنقدن صوکره جناب خداوندکار کرسی یه چیقوب
کندیلرنده اولان حالدن ناشی شوق و سوز عظیم ایله جکردن و کوکلدن چیقان بی حد آتش انکیز آهله ایله
بو ایکی بیتی اوقودیلر:

شعر

ای خوشاشب کز و صال یار مارا دوش بود** مشتری در طالع و خورشید در آغوش بود
هر قدح کز می بمن دادی بکفتی هوش دار** ای مسلمانان درین حالت چه جای هوش بود

ترجمه

ای نه خوش بر لیلدر که وصل یاره دوش ایدی** مشتری طالعه هم خورشید در آغوش ایدی
هر قدح صوندقجه دیدی عقلکی باشنده طوت** مسلمانلر عقل اولورمی آنده که سرخوش ایدی
بو بیتی اوقور اوقوماز آنلرک معامله‌لرینک عکس و انوارندن بالجمله خلائق آغلامغه باشلادیلر و ضیع و
شریفدن بر اوغوردن فریاد و فغان ظاهر اولوب خیلی دم آغلادیلر.

مصراع

سخن کز جان برون آید نشیند لاجرم دردل

ترجمه

اگر جانندن چیقارسه سوز کوکلده یر طوتار البت

جماعت کریه دن صوکره کندیلرینه کلدکلری وقت کوردیلر که حضرت خداوندکار کرسیدن اینوب کیتمش ایدیلر.

حضرت خداوندکار دائما اصحابنه وصیت بیورلر ایدی که هر نه حالده اولورسه اوله یم اکر فتوالر کتیرلر ایسه منع ایتمیوب بکا کتیریکز تا که مرسوم فتاوی بزه حلال اوله و حالت استغراق و سماعده اصحاب دوات و قلم احضار ایدوب دست مبارکلرینه ویرلر و آنلر دخی جواب شافی یازارلر ایدی.

بر کون تصادفاً فرقه مخالفه آره سنده موجب اختلاف اولان بر مسئلهیه دائر جواب یازدیلر. او قنوی فقه و تفاسیرده و امام اعظم رحمة الله علیه حضرتلرینک اقولنده عصرک علماسندن بولنان مولانا شمس الدین ماردینی نك انه کچدی و مشارالیه حضرت خداوندکارک رباب دیکلهملرینه معترض ایدی. او فتوایی جمله علمانک استاد و پیشواسی اولان قاضی سراج الدین ارموی رحمة الله علیهک حضورینه کوتوروب او جوابک بطلاندن بحث ایتدی.

مقربان حضرت خداوندکاردن بولنان مولانا اختیارالدین او مجلسده حاضر ایدی. بو حالدن جانی صیقیلهرق قالقوب حضرت خداوندکاره کلدی و ماجرابی عرض ایلدی. حضرت خداوندکار تبسم بیوردقدن صوکره دیدیلرکه - کیت موالی یه بندن سلام سویله و دی که بلا تحقیق درویشلر حقنده طعنه ایتمک موافق دکلدلر. مولانا شمس الدین حلبده ایکن شرح فتاوی یه دائر ایکی جلددن عبارت بر کتاب صاتون آلمش و بر مدتدن بری مطالعه سیله مشغول اولماشدر. کتبخانه لرنده تحری بیورسونلر بولدقلرنده آنک فلان بابنده و فلان صحیفه و سطرنده بو مسئلهنک حقیقتی بیان اولنمشدر. مطالعه ایتسونلر - همان شیخ اختیارالدین کیدوب حضرت خداوندکارک سلامنی آنلره تبلیغ ایدرک احوالی اولدیغی کبی تقریر ایتدی. جمله سی قیام ایتدیلر. آندن صوکره مولانا شمس الدین حاضرده دیدی که - حلبده کتاب مبایعه ایتدیکم و خیلی مدت مطالعه ایتدیکم طوغریدر. لکن اخبارات سائره بی تحقیق لازمدر - مولانا سراج الدین کتابک اورایه کتیریلوب تحقیق اولنمسنی رجا ایلدی. مولانا شمس الدینک مخدومی کیدوب کتابی کتیردی. حضرت خداوندکارک اشارت علیه لری وجهله باب و صحیفه و سطر صایدیلر. تمامیه او مسئلهی اولدیغی کبی اوراده یازلمش کوردیلر. حضارک جمله سی او حضرتک نور ولایتندن متأثر اولوب قوت مکاشفه و حسن کرامت لرینه متعجب اولدیلر.

استطراد

معلوم اولدیغی اوزره او وقتده هنوز اصول طباعت ایجاد ایدلماش اولدیغندن کتابلر ال یازیلرله استنساخ اولنور و بر کتابک نسخه سی متعدد اولسه ده صحیفه و سطرلری تحلف ایدر ایدی. بناءً علیه مولانا شمس الدینک حلبده کتاب مبایعه ایدرک خیلی زمان مطالعه ایتدیکنی بیان ایتمک نصل نور مکاشفهیه محتاج ایسه مشار

البهك كتبخانه سنده بولنان بر يازمه كتابده كي فتوانك هانكي صحيفه و سطرده مندرج اولديغناك اخبار بيورلمسى ده اويله جه بر كرامت باهردر.

مشاراليه مولانا جلال الدين نقل ايلدى كه بر كيجه عالم منامده حضرت رسول الله صلى الله عليه وسلم افندمزي كوردم. او طور مشلر ايدى. حضور رسالتپناهيلرينه كيدوب سلام ويرر ايدم. مبارك يوزلرينى چويرلر ايدى. چويردكلرى جانبه كيدر ايديم. آنلر ديكر جانبه چويرلر ايدى. عاقبت سوزه آغاز ايدوب ديدم كه -يا رسول الله صلى الله عليه وسلم بو قدر سنه اميد عاطفت و عنایتكز ايله زخمتلر چكدم. و احاديت و احكام شرعيه نك تحقيقه جهد و غيرت ايدوب بالجمله اهل اسلامك حل مشكللرينى مساعى سائره مه تقديم ايلدم. شمدى بو ضعيفك محروميتمه هيچ بر سبب كوره ميورم- حضرت رسالتپناه صلوات الله عليه بيورديلر كه [اوت، بونلرک هپسى طوغريدلر فقط سن بزم اخوانزه نظر انكار ايله باقيورسك. بو ايسه جمله كناهلرک فوقنده در] او كوندن برى سلسله محبتى يوز قات ايدوب احوان ماضييه نك استغفاريله مشغول اولدم، لكن الامور مرهونه باو قاتما حكمنجه هنوز شرف ارادت ايله مشرف اولمامش ايدم. عاقبت آتى الذكر كرامتى دخى مشاهده ايلدم.

مولانا شمس الدين ماردینى دن منقولدر كه بيوردى؛ بر كون حضرت خداوندكارك مدرسه سنده اجتماع عزيز وار ايدى. بالجمله امرا و اكابر اوراده حاضر اولوب سماع كرم اولدى. بزم مدرسه مز دخى اوراده اولديغندن اصحابك ايتدكلرى او ذوقلر استماع و مشاهده اولنيوردى. قالقوب تبديل جامه ايدرك آشنالر و خدام غلبه لغى آره سندن كنديمى او طه ايچنه آتوب بر كوشه ده آدملك آرقه سنده سوره سجده تلاوتيله مشغول اولدم. محل سجده يه كلير كلمز حضرت خداوندكار سجده يه وارديلر. بو سجده احتمالكه تسادفاً واقع اولدى ديدم. ديكر بر سوره شريفه او قودم ينه سجده محلنده سجده ايلديلر. بلکه سماع سجده سى قبيلندندر ديدم. ديكر بر سوره شريفه قرائت ايتدم. ينه سجده محلنده سجده ايلديلر. بكا يقين حاصل اولدى كه آنلرک نظر مباركلرى لوح محفوظه مقابلدر. كندى كنيمه ديدم كه -اى محبوب بو قدر حجت و برهان كورديكك حالده نه زمانه قدر بويله بر كونشدن پرده حجابده قاله جقسك- بعده طيشارى يه چيقوب اوه كيدرك نه قدر اوغللم و شاگردلرم و اهل بيتم وار ايسه جمله سنى آلم. بيت السعوده متوجه اولدم. قريب اولديغمده وصولدن اول شيخ محمد خدام كلوب قاپويى آچدى - نه خبر! ديدم- شمدى حضرت خداوندكار امر بيورديلر كه آشنالردن بر طائفه كليور چابوق طيشارى چيقوب قاپويى آچ- ديه جواب ويردى. معيتمله ايچرويه كيروپ صف نعالده طوره رق عذر و استغفار ايله مشغول اولدم. نهايت حضرت خداوندكار عنایت بيورديلر. ايلرويه كيتدم و يوز بيك استشفاع ايله اللرينى و آياقلىرى اوپهرك كوزمه سوردم و بتون اولادلرمله شرف ارادت مشرف اولدم.

حضرت خداوندكارك استغراقی و ظاهردهن فراغتی بر مثابهده ایدی که اکر ناکاه پاپوشلری چامورده قالسه ایدی ولکن طار اوله ایدی. اولدیغی محلهه ترك ایدوب یالین آیاق بیورورلر ایدی و اکر فقرادن بعضیلری ذات شریفلرینه کلوب بر شی ایستهسهلر ایدی مبارک آرقه لرندن جبهلرینی چیقاروب آنلره ویررلر ایدی و کوملکلرینی ده بویلهجه تصدق بیوررلردی. بو سببدن البسه چیقارمغه حاجت قالماق و وقت ایشارده تن مبارکلرندن چیقهبیلمک ایچون کوملکلرینک اوگی جبهلری کبی اچیق ایدی. هر کیمه که کوملکلرینی ایشار ایتسهلر ایدی امرا و اکابر شکرانه اوله رق بر چوق پاره ویروب آلیرلر و شبهه سز ایکی جهانده سرفراز اولورلر ایدی.

زمرهٔ اصحابدن بولنان مولانا مجدالدین اتابک دائما چلهیه کیرمک ایستر ایدی. بر کون حضرت خداوندکاردن رجا و التماس ایتدی. بعدالقبول آنی کندی رفیقی ایله مدرسهده یکدیگرینه متصل ایکی حجرهده چلهیه اوطورتدیلر؛ بر قاچ کون سوکره آکا آچلق تأثیر ایدوب طاقتی طاق اولدی. رفیقيله آچلق ضرورتندن بختله کیجه متفقاً حجره لرندن چیقوب احبابلرندن برینک خانه سنه کیتدیلر و آچلقلرینک درجه سنی سویلدیلر. او عزیز آنلر ایچون بر قاز طولمه سی ترتیب ایتدی. آنی بیدکدن سوکره کلوب حجره لرنده اوطوردیلر. صباح اولدقده حضرت خداوندکار عادت سنیهلری وجهله حجره نك قاپوسنه کلدیلر و مبارک پارمقلرینی حجره نك قاپوسنه سوروب قوقلادیلر و آندن سوکره بیوردیلر که (اصحابنا بو حجره دن ریاضت قوقوسی دکل قاز طولمه سی قوقوسی کلیور) هر ایکیسیده مبارک آیاقلرینه قاپاندیلر و توبه استغفار ایدوب -بویله بر بحر رحمت طوررکن انسانک کندیسنی خلوت کوشه لرنده حبس ایتمه سی سعادتسزلکدر- دیدیلر.

باروی تو کفرست بمعنی نکیردن *** یا باغ صفارا بیکی تره خریدن

ترجمه

کفر اولدی یوزک ترك ایله معناره طالمق *** یا بر ورقی باغ صفایه صاتون آلمق

بر کون حضرت خداوندکار محله دن کچیور ایدی. چوجقلر کلوب مبارک اللرینی اوپوپ تعظیماً اکیلدیلر. حضرت خداوندکار دخی بالمقابله آنلره اکیلدی. آنلردن کوچوک چوجغک بری اوپونله مشغول ایدی- خداوندکار! بر آز طور بنده کلوب ال اوپهیم- دیدی. ذات حضرتلری چوجق اوپوننی بیتروب شرف دستبوس ایله مشرف اولنجهیه قدر صبر بیوردیلر. او حضرتک خاص و عام حقنده که تواضع و خلق کریملرینی بوندن قیاس ایتملی.

اصحابك اكا برندن بولنان مولانا فخرالدين سيواسى رحمة الله حماى محرقه يه طوتيلوب بر مدت اسير فراش اولدى و اطبا انى تداويدن عاجز قالديلر حضرت خداوندكار عيادتنى تشریف ايدوب امر بيوردى؛ صويولمش صارمساق كتيرديلر، دوکوب قاشيقله آکا ويرديلر اطبا خسته يه صارمساق يديرديکنى ايشيدنجه آنک صحتندن نوميد اولديلر. لطف خدا ايله او کيجه ترله دى صحت بلمغه باشلادى. اطبا بونى مشاهده ايدنجه بو حال قاعده طبه و قانون حکمته مستند دکل بلکه حکمت الهيدر ديديلر. نته کم بيوررلر قدس سره العزيز:

بيت

هکيميم طبييم زيغداد رسيديم ** بسى علتان را زغم باز خريدیم
حکيمان الهيم زکس مزد نخواهيم ** که مادر تن رخبور چوانديشه دويديم

ترجمه

حکيمز بر طبييز کلک ايشته سمت بغداددن ** نيجه مرضايى قورتاردق غمندن ايتدک آسوده
حکيمان الهى بز دکل مقصودمز اجرت ** شتاب ايتدک وجود خسته يه مانند اندیشه

جلال الدين فريدون رحمة الله اليه حضرت خداوندکاره کثرت خوابدن شکايت ايتدى. خشخاشک ايچنى چيقاروب يمه سنى امر ايتديلر. آنى بيدکدن صوکره عاقبت چوق اويقوسزلقدن دماغنه خلل کلدى. نهايت ينه حضرت خداوندکاره مراجعت ايدوب شفا استدعا ايلدى. مزاجنده اعتدال ظاهر اولد. هر نه سبب رنج و عنا اولورسه رجال اللهده آنى مبدل صحت و شفا و آنک عکسنى اجرا ايدجه قدر قوت اولديغى آشکاردر. کرولى زهرى خورد نوشى شود ** ورخورد طالب سيه هوشى شود

ترجمه

کر ولى زهر ايچسه او شرب اولورکک ** طالب ايچسه عقلنه ظلمت اولور

بر کون حضرت خداوندکار سقف خانه اوزرنده ايدى. اصحابدن بر طائفه خانه دروننده حقايق و معانى بختيله مشغول ايديلر. آنلردن بريسى شدت شوق و ذوق سبيله حرارتلى جکرندن بر آه سرد چکدى. بر شخص معروف سوقاقدن کچمکده ايدى. بو آه صداسنى ايشيدوب طام اوزرنده حضرت خداوندکارک علتنى ايشيدیکر ديدى. ذات حضرتلرى دخى سائقه غيرت ايله اکیلوب -بقالم علت کيمه واقع اولور- بيورديلر. تقدير ربانى ايله او شخص بر علت کرفتار اولدى و علت مذکوره تمادى ايدوب تداويسندن عاجز قادی بر مدت صوکره حضرت خداوندکارک انفعالى خاطرينه کلوب بو خسته لغک سببى آنلرک خاطر شريفلرينک انفعالنندن ايلرو کلديکنى بيله رک قالقوب ذات حضرتلرينه کيتدى؛ توبه و استغفار ايله مشغول اولدى. توبه سى مقرون اجابت اولمقله او مرض آندن زائل اولدى.

امیر محمد سکورجی نقل ایلدی که حضرت خداوندکارک ارتحاللردن سوکره شهزاده (کیغاتو) اقسرایه کلوب امرا و اتراکی دعوت ایچون قونیه یه ایلچی کوندردی. آرناوودلردن بر قاچ کیمسه کستاخلاق ایدوب ایلچی بی قتل ایتدیله. بو حال پادشاهک سمعنه واصل اولدقده عظیم غضب ایدوب بالجمله عساکرک قونیه یه کیده رک شهری محاصره ایتملرینی و فتح ایتدکلرنده اهالیسنی قتل ایدوب نهب و غارتله مشغول اولملرینی فرمان ایلدی. او ائاده امرادن هیچ بریسی او غضبک دفعنه موفق اوله میوب بالضروره ایشی جریان طبیعیسنه براقدیله. قونیه اهالیسنک وضع و شریف جمله سی او فتنه نك وقوعندن مشوش اولدیله. حضرت خداوندکاره صیغنمقدن بشقه جاره استخلاص کوره میوب کافه سی تربه شریفه کیدوب کرپه و زاری و تضری ایلدیله. کیغاتو او حوالی یه مواصلت ایلدکده کیجه حضرت خداوندکاری رؤیاسنده کوردی. او صورتده که هیبت عظیم ایله قبه شریفلردن طیشاری یه چیقوب شهرک کنارینه کله رک دستارلرینی چوزدیله و شهرک اطرافنه طولایوب دوکومله دیله. بعده کیغاتونک نزدینه کلوب پارمقلریله بوغازینی صیقه رق - ای ترک! ای ترک! بو فکر و حرکتدن واز کچ یوقسه جانکی قورتاره مزسک - بیوردیله. کیغاتو او یانوب امراسنی و مقبرلرینی جاغیردی. حضورینه کیتدکلری وقتده آنی لرزان و خائف بولدیله. سببنی صوردفلرنده رؤیاسنی سویلدی. مقربان هپ بر آغزدن دیدیله که - بز بو معنایی دوشنیور ولکن خوفمز سببیله عرض ایده میور ایدیک - آندن سوکره عساکرک رجعتلرینه فرمان اولندی. کوندوز اولنجه کیغاتو بالذات تربه مطهره نك زیارتنه کیدوب بر چوق قربانلر کسدی. تربه شریفه مرتباتنه صدقات بی حد ایثار ایلدی.

حضرت خداوندکار تراش اولق ایچون حمامه کیتدکلرنده اکثر اصحاب حاضر اوله رق کسین صاچ و صاللرینی تبرکاً تقسیم ایدرله ایدی. بر فقر ضعیف حمامک بر کوشه سنده اوطورمش، حرکتیه مجالی یوق ایدی. خاطرندن کچدی که - اصحاب بکا دخی تبرکاً آندن ویرمش اولسه لر نه اولور ایدی - درحال حضرت خداوندکار بر مقدارینی طویلا یوب او شخصه یوللادی. و او عزیز بو کرامت لطیفدن دولایی عرض تعظیم ایدوب او حضرتک مریدانندن اولدی.

حضرت خداوندکار خلقک کثرت مراجعتدن ملول اولنجه حمامه کیدر و حمامده دخی راحتسز ایتدکلرنده صو مخزنه کیرر ایدی. بر دفعه ینه صو مخزنه کیروب اوچ کون اوچ کیجه اوراده توالی تجلیات و تتالی بارقاته مستغرق اولمشلر ایدی. اوچ کوندن سوکره چلبی حسام الدین حضرتلری تضرع کثیر ایله طیشاری یه چیقمه لرینی ضستضدعا ایلدیله. چلبی حضرتلری جناب خداوندکارک مزاج شریفلرینی غایت ضعیف کوردکده کوز یاشنک طامالاری یناقلری اوزرندن آقدی. آندن سوکره - خداوندکارم مزاج شیرفکز بغایت ضعیفدر اکر بو بیچاره لرک استفاده سی ایچون تقویه بیورسه کز نه اولور - دیدی. حضرت خداوندکار بیوردیله که - ای چلبی!

طاغ، بو قدر جسماتی ایله تجلی جلالی یه تحمل ایدهمدی بنم مسکین وضعیف اولان تنم اوچ کون اوچ کیجه اون یدی کره شعشعه آفتاب جلال و بارقات انوار جماله نصل تحمل ایدر.

شیخ صلاح الدین زرکوب قنوی قدس الله سره العزیز حضرتلرینک مریدلرندن بریسی حکایه ایتدی که: بر وقتده تجارت مقصدیله استانبول طرفنه کیتدم. وقت عزیمتده حضرت خداوندکار قدس الله سره العزیز افندمزک دست شریفلرینی تقبیله کیتدم. تنهاده بکا امر ایتدیلر که - استانبوله کیتدیگک وقتده شهرک جوارنده بر قریه وارد او قریهده موجود کلیسارک اک بیوکی اولوب قریه نك صول جهتنده بولنان کلیسایه کیت و اورتالق تنها اولنجه قپویی چال. راهبرک رئیسنه سلامی تبلیغ ایله- وقتا که طی منازل ایدوب او جانبه واصل اولدم. او قریه یی آرایه رق مذکور کلیسایه کیدوب بلده نك اکابر و رهبانلری طاغلدقن صوکره او راهبک حضورینه چیقهرق حضرت خداوندکار سلامی تبلیغ ایتدم. ایاغه قالقوب بالمقابله سجده تعظیم و پرستش فراوان ایلدی. بنده تعجب و تحیره قالدیم. زیرا حضرت خداوندکار اصلا بو طرفی تشریف بیورمامشیر و عندالتفحص آکلاشلدیغنه کوره بو شخص دخی اصلا او طرفه کیتمامش ایدی. عجباً بونک ضمننده نه کرامت ظهور ایده جکدر دیدم.

والحاصل شخص مزبور بنم حقمده ابداک اکرام ایدرک آلوب حجره سنه کوتوردی و حجره نك قاپوسنی آرقه سندن محکم کلیدله دی. آندن صوکره انواع طعام کتیردی. بیدک و او اثناده بر رحله اوزرینه موضوع بر مصحف کوردیم. بونک اوزرینه راهب بکا دیدی: - معلومک اولسون که بن مسلمانم و بو حجرهده تلاوت قرآن مجید واداء صلاة ایله مشغول اولورم. و بو ولایتده هیچ کیمسه نك بو حاله وقوفی یوقدر. و بنم بو ولایتده کی شهرت و عزتم حددن افزوندر. شمدی بنم بو سریمی بو ولایتده فاش ایتیمه جککه یمین ایتملیسک- وثوق عهددن صوکره نماز قیلدق. وقت عصر ایریشدکده قالقوب طیشاری یه چیقدی و قاپویی ینه طیشاریدن کلیدله یوب عبادتگاهه کیتدی. بن بر زمان اوطوردم جانم صیقلدی، و او حجره لرک ایچنده هر طرفه نظر ایدردم اوطه نك بر کوشه سنده بر پرده اصلمش کوردیم. پرده یی آچدم حضرت خداندکاری کوردیم که بر کوشهده سر مبارکلرینی دیزلری اوزرینه قویوب مراقب اوطورمشیر ایدی. بی حد حیرت و دهشت عظیمه دوچار اولدم. کوزلریمی سیلوب تکرار نظر ایتدم. ینه آنلرک جمال مبارکلرینی کوردیم. طاقتم طاق اولدی. نعره اوروب کندمدن کچدم بر زماندن صوکره عقلم باشمه کلدی. راهبی کوردیم که کلمش الیمی ایاغمی اوغیور بونک اوزرینه دیدی؛ بی وقت اوله رق اوردیغک نعره نه ایدی، بنی رسوایمی ایتمک ایستیورسک. بو قدر مدت اولیاءاللهه ملازمت ایتدک. سنده قوت نفس بوندن زیاده اولق لازم ایدی. معلومک اولسون که ذات حضرتلری هر وقت بر کره بورایی تشریف ایدوب بنی مشرف قیلارلر، ذات حضرتلرندن او قدر تغییر صورته اجازت ایستدیگم حالده اجازت ویرمدیلر. بلکه بو لباسده اسلامیتی محافظه ایتمه می امر بیوردیلر -

ایرتسی کونی سحر وقتنده بکا یول ویردی و بر مقدار اقچه اعطا ایلدی. و تکفورہ خطاباً برده توصیه نامه یازدی. تکفورک سراینه کیدوب مکتوبی کوستردیکمده درحال بنی اعزاز تمام ایله تکفورک نزدینه کوتوروب اوطورتدیلر. و راهب ایله اولان معارفه سابقه‌مزی صورتدیلر. مومی ایله معارفه‌مز قدیمدر دیدم. طیشاری یه چیقدیغمده بکا بر خادم تعیین ایتدیلر. اوراده قالدیغم مدتجه اسباب و لوازمی مهیا ایلدیلر. و بنم ویرمکلکم ایجاب ایدن بالجمله رسومی عفو ایتدیلر. و مملکتلرندن چیقدیغم وقت بکا رهبر ترفیق ایلدیلر.

بر کون حضرت خداوندکار کزینیورلر ایدی. جلال الدین فریدون رحمة‌الله علیه اصحابدن بر طائفه ایله بر چارداقده سلطان ولد قدس الله روحه العزیز حضرتلرینک حضورنده اوطوروب اوزاقدن ذات حضرتلرینک کزمله‌رینه باقیورلر ایدی. بر ایش ایچون او حضرته نذر ایتمش اولان ییانجی بر بک مرادی حاصل اولدقدن صوکره بر کیسه آلتون آلوب حضور شریفلرینه کلدی و آنک قبولی ایچون او حضرته آند ویروب آلتونلری آستین مبارکلرینه دوکدی. او شخص غائب اولدقده حضرت خداوندکار درحال آنلرک جمله‌سنی دوکوب کیتدی. جماعت اصحاب آرقه‌لرندن کیدوب مبلغ مزبوری طویلایه‌رق بر مدت وجه معیشتلرینه صرف ایتدیلر.

بر کون حضرت خداوندکار سماعده کرم اولوب بر حالت عجیبه ایله حرکت بیورر ایدی. بر طرفدن سرخوشک بری چیقوب سماع مستانه‌یه باشلادی. مرقوم کندینی حضرت خداوندکاره چارپدقجه او حالت شریفه‌دن رجوع ایدرلر ایدی. اصحابدن بر قاچ کیمسه آنی طوتوب تبعید ایتدیلر. عربده ظهور ایتدی. آنی اینجیتدیلر، حضرت خداوندکار او ذاته طاریلوب بیوردیلر که -شرابی او ایچمشدر، سرخوشلغنی سز ایدیورسکز- آنلرک کمال حاللرینی بوندن قیاس ایتلمی.

بر کون حضرت خداوندکار هممه کیتمش ایدی. اصحابده برابر ایدیلر او اثناده حضرت خداوندکار بر خلوته کیروب بر چوق زمان طوردیلر. مدت مکتلری حددن کچدی. نه حالده اولدقلرینی آکلامق ایچون جلا الدین فریدون خلوت قاپوسنه کلدی. خلوتک کاملاً آنلرک وجود مبارکلرندن مالا مال اولدیغنی کوروب، او حالک دهشتندن اعضاسنه لرزه دوشه‌رک بیهوش اولدی.

جلال الدین فریدونک قدیملاً آشنالرندن بولنان تجاردن بر طائفه الفت طریقله آنک حضورینه کلدکجه حقنده اظهار محبت ایدرلر ایدی. بر مدت آنک راه فقرده عشق و اخلاصنی مشاهده ایتدیلر. حضرت خداوندکارک محبتی آنلرک کوکلرینه‌ده سرایت ایدوب بو حال آنلرک آزادقلرینه سبب اولدی. جلال الدین فریدونه تقریر ایتدیلر که -بز کثرت طلب دنیادن و مال چوقلغندن بیقدق. دنیایه متعلق اولان آرزودن کوکلمز صوغودی. ایسته‌یورزکه بزم ایچون حضرت خداوندکاره رهبرلک ایده‌سک. تا که بزده او حضرتک مریدی

اوله‌لم- و حضرت خداوندکاره کوستره‌رك نه امر بیوررلرسه آنك موجبنجه صرف ایتملری ایچون مالرینك كافه‌سنی بر پوصله‌یه یازوب مشار الیهه ویردیلهر. بو معنا آنك رأینه موافق كلمامكله برابر فی الحال قالقوب حضرت خداوندکاره كلهرك صورت حالی تماميله عرض ايله‌دی. حضرت خداوندکار عدم خشنودی ايله قالقوب ابریغی آلهرق قدیخانیه کیتدی. و بر چوق زمان مكث بیوردیلر. جماعت تجارک انتظاری حدددن کچدیکندن حضرت خداوندکارک مقربلرندن بولنان مولانا سراج الدین حضرتلرندن قدیخانیه کیدوب جماعتك کیفیت انتظارینی عرض ایلمسنى استدعا ایتدیلهر. وقتاکه مشار الیه قدیخانیه قاپوسنه کلدی. آنلرک بر گوشه‌ده طوردقلمنی کوردی. طائفه مذکوره‌نك انتظار ایتمکه اولدیغنی اخبار ایتدی. خداوندکار بیوردی که:

-ای سراج الدین! بز نره‌ده، دنیا نره‌ده بو نجاساتك، قوقوسی بتون دنیا و اهل دنیاك قوقوسندن بورغه دها آیی کلیر. ایجاب ایدرکه بو جماعته اعتذار ایدوب دیه‌سك که: اگر مطلوبکزه، راه حق ایسه مالکزی کندی الکر ايله صرف ایدیکر. والله اعلم.

حضرت خداوندکارک جواری رحمت پروردکاره انتقالی بیانده‌در

مجموع وجود حکمت ربانی ايله درت عنصر متضاددن ترکب ایتمش و بو درت عنصردن هر بر جوهرک طبع خاصیتی دایما کندی اصل و مرکزلینه متوجه بولنمش اولدیغندن یکدیکريله متنز ایدرلر. بعضاً بو درت عنصردن صوبک رطوبتی غلبه ایدوب چراغ حرارتی منطقی قیلارو بعضاً حرارت طبیعت او عیه رطوبتی احراق ایدر. و بعضاً هوا ترکیب خاکي تعجین اصلیدن پراکنده ایلر و بعضاً مزاج خاکي اوزره بولنان بیوستك کترتی مجموع ترکیبی متحلی قیلار. ولکن نور قدسك فیضی اولان روح کندیسنده بولنان لطافت و اعتدال اصلی حسبيله بولنرک جمله‌سنی حد اعتدالده طوتار. فقط او دخی عالم علویدن بو سرای سفلی یه نزول ایدرک امر پروردکار بیچون ايله قید تنده قالمش اولدیغندن دایما عالم اصلینك آرزوسنده‌در.

بو وجودده اراده حق حاصل اولدیغی وقت اگر اهل رشد و سعادتدن اولور و مدت حیاته شرف نفس و کمالات قدس حاصل ایدوب قابل تجلیات اولورسه -ارجعی الی ربك راضیه مرضیه- نداسی کوش هوشنه واصل اولدقده عاجلاً بو مهیط خاکدن قبه افلا که پرواز ایدوب -فی قانديل العرش عند مليك مقتدر- یعنی ملیك مقتدر عننده عرشك قندیللری ایچنده متمکن اولور و اگر اهل شقاوتدن اولور و زمان حیاته طبیعت کوله‌سی و شهوت اسیر اوله‌رق ایاغنی جاده شریعتدن رحمن اوزرینه -نعوذ بالله من ذلك- اختیار ایدر ایسه روز اجل و وقت موعود ایریشدیکی کون فرادیس عرشه اوچمق ایستر ایسه‌ده عوارض طبیعتك احاطه‌سی و جسم کثیفه اولان مصاحبتی سببيله عالم اصلی یه پرواز ایده‌میوب آنی عین بر زخده مقید قیلارلر.

بناءً‌علیه ارباب عقله یقیناً معلومدر که بر آدم اصلاً تأثیرات و هواجسی فلکی و نفسانیدن محروس و مصون اوله‌ماز و دایما قوای بشری بو ترکیبندن تجرد اقتضا ایدر. حتی اگر بو وجودك بقاسی ممکن اولسه ایدی عادل مزاج ايله متصف اولان افضل موجودات و اکمل کائنات علیه افضل الصلوات افندمز حضرتلری طول

عمر ایله كافة ناسدن ممتاز اولورلر و کندیلریده دائما حقدن بقای نف طلب بیوررلر ایدی. لکن نور معرفت و علم نبوتله تیقن بیوردیلر که لقاء جمال و جلالک سبحانی عز شانه و عظم برهانه بو وجوده ممکن اولماز وه بو هیئت کثیف محیط ترکیبی لقاء لطیف لطیفک مشاهده سنی محیط اوله ماز بلکه بو خلعت نفع و ضررک ظهوری خیر و شرک تفریقی ایچون پیدا اولدیغنی و بو عالم فانی او عالم باقینک ترلاسی بولندیغنی بیلمشدر. زیرا —الدنیا مزرعة الاخره— یعنی دنیا آخرتک ترلاسیدر. تاکه شب جهالتده زمین دنیا به هر نه اکمش ایسه ک آخرت کوننک صباحنده بو نهالک ثمره سنی همان مشاهده ایدرسک. نته کم حضرت خداوندکار بیوررلر:

درخت وبرک بر آید زخاک و عین کوید** که خواجه هرچه بکاری تراهمان روید

ترجمه

درخت و برک زمیندن چیقوب بونی سویلر** افندی هر نه اکرسه ک آنی بیچرسک سن هرکیمه دولت ابدی قاعد و سعادت سرمندی زائد اولورسه سفر آخرتی ملاحظه ایجاب ایتدیکنی بیلیر. و شبهه سز او طریقک زاد و لوازمی تدارک ایدرک دائما جمع زخائر حسناتده قاصر اولماز و بو وجود عاریتدن چیقدیغی و بو سرای فنادن دار بقایه رحلت ایلدیکی وقت کام و مرادینه کوره بر منزل و متکین علی سرر متقابلین ترتیبیله مرتب بر درگاه کورور و اکر نعو زباله بو سرای سرورک غروریله مغرور اولوب حیوانلر کبی مرعای دنیا ده بیخبرانه آنک مشتیهاتیه مشغول بولنمش ایسه یارین عرصه هاویئه جحیمک اودونی اولوب ابدالابدین پای املی حبس خذلانده باغلانهرق —فوا اسفاه واحجلتاه— دیو فریاد ایدر. ایشته بو سبیدن طولایی انبیا و اولیا علیهم السلام بو زرین طاق و ایوانه و سرا پرده رنگینه اصلا التفات ایتما مشلدر. تاکه آنک غبار شهوتی و عار عیبی آنلرک دامن معامله لرینه متشبث اولیه و دائما حضرت عزتدن فنای وجود و سفر دارالخلودی طلب ایتمشلر و عالم و عالمیانیده آکا ترغیب و تحریض ایله مشلدر. نته کم حضرت خداوندکارمز قدس الله سره العزیز اسرار موتی بیان خصوصنده بیورمشلر و طاتلی برهانلر و رنگین مثاللر ایله آنک آجیلغنی بتون عاشقلرک دماغنه طاتلی کوسترمشلر و موت قورقوسندن امین ایتمشلدر. بویله بیوررلر:

شعر

ای که ازین تن قفص می پری** رخت ببلائی فلک می بری
زندکی تازه به بین بعدازین** چند ازین زندکی سبیری
مرک حیاتسن و حیاتست مرک** عکس نماید نظر کافری
خانه تن کرشکندهین منال** خواجه یقین دان که بزندان دری

ترجمه

ای قفس تندن اوچان یار جان** رختکی افلاکه ایدرسک رسان
نازه حیات کورده یاشا بعدازین** سرسریانه یاشامقدن اوصان

موت حیاتدر و حیاتدر اولوم ** کافر آنک عکسنی ایلر کمان
کر بیقیلورسه تن اوی آغلامه ** محبسکی بیقداک افندی اینان
و دیگر بر غزلده بیوررلر.

بیت

در پردهٔ خاک ای جان عیشی ست به پنهانی ** واندر تتق غیبی صد یوسف کنعانی

ترجمه

بو پردهٔ خاکیده بر کیزی معیشت وار ** وار پردهٔ غیبی ده یوز یوسف کنعان
و دیگر بر محله بیوررلر:

چگونه بر نپرد جان چواز جناب جلال ** خطاب لطف چوشکر بجان رسدکه تعال

ترجمه

نصل که اوچماز او جانہ کلنجه قند کبی ** او دم جناب جلالدن خطاب لطف تعال
و دیگر بر مقامده بیوررلر:

بیت تو مثال ذوالفقاری تن توغلاف چوپین ** اکر آن غلاف بشکسته دل چرائی

ترجمه

قلیجه شبیهسک سن بو تنک ده تحته قیندر ** او قینک قیرلمه سندن نیه دلشکسته سک سن
وینه بیوررلر:

کر بشکنداین جامم من غصه نیاشامم ** جامی دیگر آن ساقی در زیر بغل دارد

ترجمه

بو جامی کر قیرسه بن غم بیمم آندن هیچ ** قویننده او ساقینک بر بشقه قدح وارد
کندی یقین و وثوقلرینک بیانی حصوصنده دیگر بر غزلده بیوررلر:

شعر

دشمن خویشم و یار آنکه مارامی کشد ** غرق دریائیم مارا موج دریامی کشد

ترجمه

کندیمه خصمم بزی قتل ایلیندر دوستمز ** غرق دریایز بزی امواج دریا اولدورر
و دیگر بر غزلده عاشقکلرک موتنی بیان خصوصنده بیوررلر:

بیت

عاشقانی که با خبر میزند ** پیش معشوق چون شکر میزند

ازالست آب زندگی خوردند ** لا جرم شیوهٔ دیگر میزند

توکمان می بری که شیران نیز** چون سکان از بروندر میرند

ترجمه

خبر کلدیکده سن عشاقی کورکه** شکر وش پیش دلبرده اولورلر

ایچوب بزم السنده آب حیدن** آنکچون طرز دیکرده اولورلر

صانیرسک سن که ارسلانلرده اوپله** سک آسا خارج درده اولورلر

و ینه دیکر بر غزلرنده بیان بیوررلر:

هر که بمیر دشود دشمن او دوست کام** دشمنم ازمرک من کورشود والسلام

ترجمه

هپ اولن آدملرک دشمنی مسرور اولور** اولدیکم آنده عدولر کور اولور والسلام

و ینه بیوررلر قدس الله سره:

شعر

چون نعره الصلا بر آید** مارقص کنان زدر در آئیم

ترجمه

الصلا نعره سی کلدکده همان** کیررز بز قاپودن رقص کنان

حضرت خداوندکارمزمک عظم الله ذکره اسرار موتک بیاننه دائر بیورمش اولدقلری بو نوع کلاملرینه تعجب ایلم. عجا امثالی آنلردن اول و یا صوکره هیچ بر کیمسه طرفندن سویلنه بیلشمیدر. آفتاب پر تاب ولایتلی-کل شیء یر جمع الی اصله-موجبجه مغرب اخرته غروب و شهباز روح مطهرلی عالم قدسه پروازه قریب اولدقده قونیه شهرنده قرق کون قدر زلزله واقع اولدی و ضیغ و شریف بالجمله اهالی بو حادنه نک وقوعندن و او قضانک نزولندن شاشیروب پریشان اوله رق متفقاً حضرت خداوندکارمزمه کلدیلر و سببئی استفسار ایدوب او مصیبتک دفعنه درون مهاییونلردن همت نیاز ایتدیلر و حضرت خداوندکار زبان شکر بارلرینی آچوب بیوردیلر که -کوکللی جمعه ایدیکز زمین آجیقمشدر و یاغلی بر لقمه ایستر، قریباً آرزوسنه نائل اولور و بلیهده سزدن قالقار- و بو ایامده بو غزلی بیان بیوردیلر رضی الله عنه:

ابیات

با این همه مهر و همربانی** دل مید هدت که خشم رانی

وین جمله شیشهای جانرا** در هم شکنی بهلن ترانی

در زلزله است دار دنیا** کز خانه تورخت می کشانی

نالان زتو صد هزار رنجور** بی تو نزنند هین تو دانی

ترجمه

بتون بو مهر ايله ای یار مقبل** ویرلر خشم رانلقچون سکا دل
 قاریشدیردک بتون جان شیشه لرینی** شکست ایتدک بحکم لن ترانی
 یزندن اوینادی بو دار دنیا** که نقل ایتمهک ایچون سن اودن اشیا
 اولور نالنده یوزبیک خسته سندن** یاشارلرمی بیلیرسک اولسه سن
 و او ائنده دخی بر قاچ کون قرمزی فراجه کیدیلر و بو غزلی بیان بیوردیلر رضی الله عنه:

ابیات

روسر بنه بیالین تنهامرا رهاکن** ترک من خرابی شب کرد مبتلاکن
 مائیم موخ سودا شب تابروز تنها** خواهی بیا بخشا خواهی بروجفاکن
 بر شاه خوبرویان واجب وفا نباشد** ای زرد روی عاشق تو صبر کن وفاکن
 دردیست غیرمردن کانرا دوا نباشد** پش من چکونه کویم آن دردرا دواکن
 درخواب دوش پیری درکوی عشق دیدم** باسر اشارتم کردکه عزم سوی ماکن
 کراژ دهاست درره عشقی ست چون زمرد** ازبرق آن زمرد هین دفعاژ دهاکن
 پس کن که بی خودم من گرتو هنر فزائی** تاریخ بو علی کو تنبیه بو علاکن

ترجمه

کیت یاصدیغه باشک قوی یالکز براق بنی سن** بن مستی حال سهرنده ترک ابتلا ایت
 بز موج عشقز ای یار شبیدن نهاره تنها** ایستر کلوب کرم قیل ایستر کیدوب جفا ایت
 سلطان خوبرویان مجبور دکل وفایه** ای زرد روی عاشق سن صبر ایدوب وفا ایت
 موتک سواسی درددر یوقدر او درده درمان** امدی نه سویلهیم بن او درده سن دوا ایت
 دون کیجه کوی عشقده بر پیری خوابده کوردم** باشیله رمز ایدرکه نزدمه اخذجا ایت
 کر وارسه یولده اژدر عشق اولدی زمرد آسا** او زمردک شعاعندن دفع اژدرها ایت
 الویردی بی خودم بن کرسن هنر فزاسهک** بحث ايله بو علیدن تذکیر بو علا ایت
 بو حالدن صوکره مزاج شریفلرینه بر قیرغینلق عارض اولدی. بالجمله اکابر کیجه، کوندوز عیادتلرینه
 کلدیله. وقتلرینک جالینوسی اولان مولانا اکمل الدین و غضنفری معالجه ايله مشغول اولدیله. هر دفعه سنده
 متفقاً آنلرک نبض مبارکلرینه باقوب تشخیص مرض ایچون خانه خلقیله طیشاری یه چیقهرق کتب طبه مراجعت
 ایدرله و ینه فی الحال تدقیق ایچون ذات حضرتلرینک تکرار نبضلرینی معاینه ایلرله و بشقه بر خسته لک مشاهده
 ایدرله ایدی. بر قاچ کون بویله واقع اولوب عاقبت خسته لکلرینک تشخیصندن عاجز قالدیلر و نهایت کندی
 حاللرندن خبر ویرملرینی حضرت خداوندکاردن استرحام ایتدیله. طلبلی اسعاف و قبول بیورلمینجه سر رشته نک
 جناب آخره اولدیغنی و ذات حضرتلرینک مطلوبلری عالم دیکره عزیمت ایدجکنی بیلدیله. تأسف و تلهف

تمام ایله زمان اختیار الدن براقوب خوناب حسرتی رخسارلرندن متحیرانه آقیتدیلر. نهایت آلتی یوز یتمش ایکنجی سنه هجریه سی جمادی الاخره سنک بشنجی بازار کوننه مصادف شتا فصلنک ابتداسنده تقریر حقایق و معارف بیوردقلری ائنده غروب شمس وقتنده آنلرک آفتاب جلالری مغرب عالم قدسه غروب ایلدی. بردنبره و صیغ و شریف عزیز و فقیر، بیکانه و اشنا، مؤمن و ترسادن بر فریاد قویدی؛ البسهلر چاک و کوزلر نمناک اولدی و باشلره طوپراقلر صاچلدی. غلغله و فریاددن هر طرف تتره دی. خونین کوز یاشلرندن روی زمین رنگین اولدی. هر نرهده کولکی یانمش بر مجروح وار ایسه دل کباب و دیده پر آب ایله مضطرباً بو بیتلری اوقودی:

ایبات

فرورفته بخاک آن مهر افلاک ** چرا بر سر نریزم هر زمان خاک
پریده چمن کبک بهاری ** چرا چون ابر نخروشم بزاری
فرورمده چراغ عالم افروز ** چرا روزم نکردد شب بدین روز

ترجمه

غروب ایتدی زمینه مهر افلاق ** نصل که صاچهیم بن باشمه خاک
بهارک ککلکی اوچدی چمندن ** سحاب آسا نیچون یاش دوکمهیم بن
یازیق سوندی چراغ عالم افروز ** نیچون شب اولسون شمدی بکا روز

او کیجه ذات حضرتلرینک تجهیز و تکفین ایشلری احضار قلندی. ایرتسی کون صباحلین نعش مبارکلرینی قالدیردیلر. عاشقلم و غملم اولان یانیقلم، صف و طاقم، طاقم عریان اولهرق و یوز بیکلرجه نوحه و زاری ایدرک اوکدن و آرقه دن کچدیلر بیوک و کوچک و قونیه ده حاضر بولنان مملکتک بالجمله خلقی او جنازه ده اثبات وجود ایدوب او مصیبت و غمه اشترا ایلدیلر. هر محله و بازارده تابوتی نوبتله نقل ایچون عامه خلایقه تقسیم ایدرلر و نواب سلطنت و امرا نعشی قالدیروب قلیچ و صوپالر ایله اهالی بی تبعید ایلرلر ایدی. بویک بر غلبه لک ایله اقشام نمازینه یقین مصلایه ایریشدیردیلر. عادت اولدیغی اوزره معرف اوکه کچوب شیخ صدرالدین کنوی قدس سره ایچون -بیور ملک المشایخ- دیدی. مولانا اکمل الدین طیب دخی -معرف ادبی محافظه ایت زیرا ملک المشایخ حقیقی حضرت مولانا ایدی و رحلت بیوردی- دیدی. وقتاکه شیخ صدرالدین جنازه نمازینی ادا ایچون اوکه کچدی ناکاه بر شهقه اوروب بیهوش اولدی. قاضی سراج الدین رحمة الله علیه اوکه کچوب امامت یوردی. شیخ صدرالدیندن کیفیت شهقه بی سؤال ایتدکلرنده دیدی که اوکه کچدیکم ائنده صورت ملائکه ده بر طائفه کوردم که صف باغلابوب نماز و زیارت ایله مشغول اولورلر. او حالک هیبتندن عقلم زائل اولدی. قرق کون قدر بالجمله اکابر و اصاغر تربه مقدسک زیارتنه حاضر اولدیلر. نته کم سلطان ولد قدس الله روحه العزیز کندی نامه سنک ابتداسنده بیوررلر:

پنخم ماه در جماد آخر ** بود نقلان آنشه فاخر

سال هفتاد ودوبده بعدد ** ششصد ازعهد هجرت احمد
 چشم زخمی چنین رسید آندم ** کشت نالان فلك دران ماتم
 مردم شهر از صغیر وکبیر ** همه اندر فغان و آه نفیر
 دیهیان هم زرومی واتراک ** کرده ازدرد او کریبان چاک
 بجازه همه شده حاضر ** ازسر مهر عشق نهاز پی بر
 اهل هر نزهتی بر وصادق ** قوم هر ملتی برو عاشق
 کرده اورا مسیحیان معبود ** دیده اوراجهود خوب چوهود
 عیسوی گفته اوست عیسی ما ** موسوی گفته او ست موسی ما
 مؤملشخوانده نورو سرر سول ** گفته است او عظیم سر نغول
 همه کرده زغم کریبان چاک ** همه از سوز کرده برسر خاک
 همچنان این کشید تاچل روز ** یچ ساکن نشدد می تف و سوز
 بعد چل روز سوی خانه شدند ** همه مشغول این فسانه نشدند
 روز و شب بود کفت شان همه این ** که شد آن کنج زیر خاک بز مین

ترجمه

بش ایدی شهر جماد آخر ** انتقال ایتدی او شاه فاخر
 آلتی یوز یتمش ایکنجی سه‌نسی ** هجرتک اولدی بو بر دمدمه‌سی
 بویله بر چشم زخمه اول دم ** فلکی ایلدی کریبان ماتم
 بیوکی کوچکی شهرک جمله ** ایلدی آه و فغانلر غمله
 کویلیلر هم دخی روم و اتراک ** ایتدیلر دردله کریبانلر چاک
 نعشنه جمله‌سی ایتمشدی شتاب ** عشقدندی دکل امید ثواب
 اهل هر نزهت آکا هپ صادق ** جمله ملتدی او نوره عاشق
 عیسویلر آنی ایتمش معبود ** هپ جهودلر آنی بیلمش ایدی هود
 عیسوی دیردی اودر عیسامز ** موسوی دیردی اودر موسامز
 مؤمنین دیردی اودر سر رسول ** سویله‌مشدر او عزیم سر نغول
 ایتدیلر غمله کریبانلر چاک ** صاچدیلر باشلرینه جمله‌سی خاک
 بیوله‌جه کچدی تماماً قرق روز ** ساکن اولمازدی بر آن هیچ تف و سوز
 قرق کون اولدقده طاغلدی هرکس ** هپ بو افسانه‌یه اولدی معکس
 کیچه کوندوز بو ایدی هپ سوزلر ** خاکه کیتدی اسف اول کنز کهر

و ملك الادبا بدرالدين يحيى او حضرتته مرثيه اولمق اوزره بو ايكي بيتى انشاد بيوردى:

بيت

كوديده كه در غم تو نمناك نشد** يا جيب كه در ماتم تو چاك نشد
سو كند بروى تو كه از پشت زمين** بهتر ز توئى در شكم خاك نشد

ترجمه

هانكى كوزكه غم هجر ك ايله نمناك دكل** هانكى بر جيب كه ماتمه عجب چاك دكل
وجهكه آند ايچرم كه بو زمين اوستندن** سندن اعلاسى دفين شكم خاك دكل
عاشق لردن بر عزيز او دمه بو ايكي بيتى ورد جان ايدوب اوقودى:
كاش آن روز كه درپاي توشد خار اجل** دست كيتى بزدى تيغ هلاكم بر سر
تادرين روز جهان بى تونديدى چشمم** اين منم بر سر خاك تو كه خاكم بر سر

ترجمه

كاشكى اول كونده كه اينجيتدى سنى خار اجل** فللك دستى اورهيدى باشمه تيغ هلاك
كورمه سيدى بو كوزم عالمى سنسزجه بو كون** صاچمسه يدم سر خاك كده سنك باشما خاك

قسم ثالث

اصحاب و خلفاى خداوندكار رضى الله انهم حضراتنك ذكرى بياننده در

ذكر اول

اوليا و محققينك تاجى و اذكيا و عارفينك زبدهسى و اسرار ناسوتيه نك ترجمانى و رموزى لاهوتيه نك
سراجى فخرالجدوين عارف، كامل، مدقق، سيد برهان الدين ترمذى عليه رضوان الله الابدى حضرتلى جمله
اولياء كباردن و صاحب كشف و اسرار ك عرفاسندن اولوب توكل و تجرده ثابت قدم و معرفنده بحر عظيم زاخر
ايدى. بتون عمرى مجاهده و مشاهده و عنایت ايچنده ايدى. و دائما توحيد دائر كلام سويلرلر و عزلت و
انقطاعه عظيم رغبت ايلرلر و دنيا و خلقدن اعراض ايدرلر ايدى. كافه بدلای بلاد و اوتاد ارضك مدارى او
عصرده وجود شريفلى ايدى. و آنلك ارادت وصحبتهلى سلطان العلماء بماءلدين ولود كبير رضوان الله عليه
حضرتلرينه اولوب حضرت خداوندكارمزه لالاق ايدرلر ايدى. و تحصيل علوم رسمى ايلدكدن صوكره بر كون
حضرت خداوندكارمزه خطباً بيورديلر كه [اى جانم نور دیده كرچه تحصيل علومده زخمتلر چكوب مشار بالبنان
اولدك ولكن معلومك اولسون كه بو علومك وراسنده ديكر بر علم واردر كه بو آنك قشريد. و او علومك
كلدينى پدرك بكا احسان ايله مشدر. سنك آنى تحصيل ايمهك مطلوبدر] آندن صوكره حضرت خداوندكاره
علوم يقينيه نك تحقيقنى احسان بيوروب طريق سلوكى و آداب مشايخى تلقين و پدزلردن تحقيق ايلديكى

حقایقی آنلره تقریر ایلدی. و تمام طقوز ییل صحبت بیوردیلر و سلطان العلمای رضی الله عنه حضرتلرینک معارفنی بیک دفعه خداوندکاره اعاده ایلدیلر و سر توحید و معرفتی کماينبغی تحقیقه ایریشدیرنجیه قدر عمله کتیردیلر بلکه آنک اضعافیه کوز کورمدک مقاماته منزل قوردیلر. حضرت مولانا بهاءالدین الولد رضی الله عنه رحلت بیوردقلمی وقت سید برهان الدین رضی الله عنه اوراده حاضر دکل ایدی. شیخنک خبر هائل وفاتنی ایشیدنجیه خاکستر ماتم باشنه اوتوروب تمام بر سنه مدت او حضرتک فراقيله موم کبی اریدیلر. نهایت بر کیجه واقعهده بهاءالدین ولد رضی الله عنه حضرتلرینی کوردیلر که حدت تمام ایله -برهان الدین! محمدیمی نیچون یالکز براقدک و آنک محافظه سنده قصور اییدیورسک- بیوردیلر. او حالک هیبتندن او یاندقده اورادن قونیه یه کلوب خداوندکاره ملاقی اولدیلر.

زمرهٔ وزرادن و فضلاء رومدن و آنلرک مریدلرندن بولنان صاحب اصفهانیدن منقولدرکه البسه لرینی ییقامق ایچون ذات حضرتلرندن مساعده طلب اولنمش ایدی. قطعاً ممکن اولمادی و بیوردیلر که اگر ینه کیرلنیرسه نه یاپیم ینه ییقلر دیو جواب ویرلدی. برقاچ دفعه بویله جه تکرار بیوردیلر. نهایت الامر جانلری صیقیلوب -هی فضول! بز عالمه چتاشیرجیلق ایچونمی کلدک دیدیلر و آخر وقته قدر بو وجه اوزره کیتدیلر. منقولدر که شیخ الاسلام شیخ شهاب الملة والدین عمر سهروردی قدس الله سره العزیز دارالخلافه دن روم طرفنه کلمش ایدی. ذات شریفلرینی آکلامق ایستردی. صاحب اصفهانی ذات حضرتلرینه مشایخ کباردن بر بیوک ذات کلمش حضور شریفلرینه اجازت طلب ایدیور ایدی. اجازتدن صوکره وقتاکه شیخ حضور عالیلرینه کیردی. طوپراق اوزرینه اتکا ایتمش بر حالده ایدیلر. زبان حال ایله بی واسطه یکدیگرینه اسرار سویلدیلر شیخ شهاب الدینه رقت کلوب آغلایه رق طیشاری یه چیقدی بر قاچ کیمسه، شیخدن نیچون مکالمه بیورمدقلمی سؤال ایتدی. شیخ، آرامزده پک چوق کلاملر کچدی و وافر مشکلات حل اولدی دیدی. نصل کوردیکز دیو صوردیلر یوزی کیزلی بر حقائق و معارف دریاسیدیر بیوردی.

منقولدر که بر کون سید قدس الله سره سوز سویلر ایدی. بر شخص فلان کیمسه دن سنک مدحکی ایشیتدم دیدی. بیوردیلر: ابتدا کورهیم که او کیمسه نصل بر کیمسه در آنده او مرتبه وارمیدر که بنی آکلایوب مدح ایتسون. اگر او بنی سوز ایله طانیمش ایسه محققدر که طانیمامشدر. زیرا بو سوز و او حرف و صوت و او دوداق و آغز قالماز بو عرضدر و اگر فعل ایله طانیمش ایسه ینه بویله در و اگر بنم ذاتمی طانیمش ایسه صورت ذاته اویماز که مدح ایلیه.

منقولدرکه ترمذک شیخ الاسلامی دیمشدر که سید برهان الدین کتب مشایخی و آنلرک مقالات و اسرارینی مطالعه ایتمش اولدیغندن حقایقه متعلق کلامی کوزل ادا بیوررلر. بریسی دیدی: نهایت سنده مطالعه

ایدیورسک نیچون اویله سوز سویلیه میورسک شیخ السلام دیدی که او مجاهده و عمل آرقه سنده در. او کیمسه دیدی. نیچون سنده او قاپویی چالمیورسک.

منقولدرکه سید قدس سره حضرت خداوندکارمژک دائره ولایتده درجه کماله بالغ اولوب (الان اولیاءالله لآخوف علیهم و لا هم بجز نون) زمیره سنده ثابت اولدیغنی و عالم و عالمیانه هدایت بخش ایدرک کماله ایریشدیردیکنی مشاهده ایلدکده ذات حضرتلرینه کلوب قیصریه جانینه هجرت ایچون اجازت بیورملرینی التماس ایتدی. ممکن اولدی بر قاچ کوندن صوکره ینه اجازت طلب ایتدیلر ینه اذن ویرمدیلر. عاقبت اجازت آلمقسزین عزیمت ایلدیلر. بیوله سوار اولدقلری حیوان قایوب مبارق ایقلری اینجندی. بالضروره عودت بیوردی. حضرت خداوندکارک حضورینه کلوب دیدی که (ای نور دیده! نیچون عزیمتمه اجازت ویرمزسک) بیوردیلر که (نیچون بزدن تباعدی اختیار ایدیورسک) آنلر دخی (بحمد الله که سنک ایشک تمام اولمشدر. بلکه اهل عالم سندن نور و بهره بولورلر، بنم تعجیلکم سببی اودر که تندرو بر ارسلان بو ولایته متوجه اولمشدر. او ارسلان، بن ارسلان یکدیکریمزله اتحاد و اتفاق ممکن دکلدلر) بیوردیلر. وقتا که حضرت خداوندکار اذن ویردیلر فی الحال قیصریه ینه متوجه اولدیلر. و جزئی بر مدت صوکره حضرت مولانا شمس الحق والدين التبریزی عظم الله ذکره ایریشدیلر. سید حضرتلرینک مناقبی بی نهایتدر اولی الا بصر ایچون بو قدرله اکتفا اولندی. **والله ولی التوفیق والهادی الی الطریق.**

ذکر ثانی

اولیا و واصلینک سلطانی و محبوبنک تاجی، مؤمنین اوزرینه اللهک حجتی، انبیا و مرسلینک وارثی حضرت مولانا و سیدنا شمس الحق و الملة والدين التبریزی عزم الله جلال قدره کامل، مکمل، صاحب حال و قال، اهل کشف، بالجمله معشوقان جناب احدینک قطی، بارگاه صمدینک خاص الخاصی، حرم قدسک مستورلرندن و حظیره آنسک مقبوللرندن بر پادشاه اولوب اهل تحقیق، معارف و حقایقده آکا مراجعت ایدرلر و سالکان قدسه طریق کشف و وصلی آنلر کویسترلر ایدی. تکلم و تقربده موسی علیه السلامک مشربی و تجرد و عزلتده عیسی علیه السلامک سیرتی اوزرینه ایدی. دائما مشاهدهده سلوک بیوردیلر و مجاهدهده اوقات کذار اولدیلر. حضرت خداوندکار زمانه قدر هیچ کیمسه حاللرینه مطلع دکل ایدی. والحاله هذه هیچ کیمسه نکل آنلرک حقایق اسرارنه وقوفی اوله میه جقدر. دائما کرامتی کتم ایدر و خلقدن کندی شهرتنی کیزی طوتار ایدی. و تجار البسه و عادتنده اولوب کیتدیکی هر شهرده کروانسرایه نازل اوله رق قاپویی محکم کلیدلر و اوطه سنده حصردن غیری بر شی بولنماز ایدی. آره صره اوچقور اوروب او جهتدن تعیش بیورر ایدی. مسکنلری تبریزده ایدی. خداوندکارک بیوک مخدوملری حضرت سلطان الولد ذات حضرتلرینک مریدی ایدی.

منقولدرکه بر دفعه بر سنه محروسه دمشقده اقامت بیوردیلر. تقریباً هفته‌ده بر دفعه حجره‌دن طیشاری یه چیقوب بر باشجی دکانه کیدرلر و ایکی پول ویره‌ک یاغنی باش صوی صاتون آلوب تناول بیوررلر و بر هفته آنکله قناعت ایدرلر ایدی. بر سنه مدت بو وجه ایله معامله بیوردیلر آشجی مدت‌لرجه بو سیاق اوزره معامله‌لرینی کورونجه آنلرک اهل ریاضتدن اولوب بو مشقتی کندی اختیاریلریله نفسلری اوزرینه قبول ایتمش اولدق‌لرینی بیلدی و دیگر دفعه کلدکلری وقت آشجی بر کاسه‌یه ترید طولدیروب یاغنی وضع ایدرک ایکی عدد خاص اتمک ایله حضورلرینه قوبدی. آشجینک معامله‌لرینه وقوف پیدا ایتدیکی ذات حضرتلرینه معلوم اولغله ال ییقامق بهانه‌سیله فی الحال کاسه‌یی براقوب طیشاری چیقیدیلر. و اورادن شهری ترک ایلدیلر.

منقولدرکه بر دفعه یولده کیدیورلر ایدی. آتلیلر و خدمتکارلر ایله بر بک آنلره ملاقی اولدی. نظرلری یکدیگرینه تصادف ایتدکده او بک اوزاقدن آنک باشنی چکوب بر چوق زمان طوردی. آندن صوکره کوزلرندن یاش دوکه‌رک روان اولدی. مولانا شمس الدین عظم الله ذکره حضرتلرینک لسان مبارکلرندن **سبهان من بعذب عباده بالنعم** - یعنی قوللرینی نعمت‌لریله تعذیب بیوران حق جل و علا حضرتلرینی تنزیه ایدرم کلامی جاری اولدی. اصحاب آنک کیفیتندن ذات حضرتلرینه سؤال ایلدیلر. بیوردیلر که (بو بک کیزی اولان اولیا زمره‌سندن اولوب بو لباسده مستوردر. بنی کوروب تضرع ایتدی که عبادت و سلوک طریقی بو لباس ایچونده جمع ایده‌میورم. حق تعالیدن نیاز ایله تا که بالکلیه لباس فقر ایچنه کیره‌یم و او لباس ایچنده فراغته کندی پروردکارمک عبودیتنه مشغول اوله‌یم. وقتاکه مناجات ایلدم. اشارت اولندی که آکاده او لباس ایچنده عبودیت ایتمک و نور ولایتی کدورت امارت ایله جمع ایلمک لازمدر) حالی مشاهده ایدنجه اغلایه‌رق کیتدی و تنی مشقته ویردی.

حضرت سلطان‌المحبوبین سلطان ولد قدس سره‌العزيز کندی مثنوی‌لرنده حضرت شمس‌الدین تبریزی افندم‌زک ذکر مناقبنده بیوررلر که حقلک عاشق‌لریله معشوق‌لری اوچ مرتبه‌در. منصور حلاج رحمة الله علیه عاشق‌لق مقامنک برنجی مرتبه‌سنده ایدی. آنک مرتبه و سطاتی عظیم و آخر مرتبه‌سی اعظمدر. بو اوچ مرتبه‌نک احوال و اقوالی عالمده ظاهر اولدی و لکن معشوقان‌الهنیک اوچ مرتبه‌سی کیزیلدر. کمال و اصل عاشق‌لر برنجی مرتبه‌دن اولان معشوق‌لرک یالکز نامنی ایشیتدیلر و آنلرک دیدارینی کورمک تمیسنده بولندیلر. معشوق‌لرک مرتبه و سطاتسندن بولنانلرک نام و نشانته کیمسه ایریشمدی. آخیریندن اولانلری ایسه هیچ ایشیتمدیلر. مولانا شمس‌الدین تبریزی عظم الله ذکره افندم‌ز مرتبه آخیرینده سرور پادشاه معشوقان ایدی. حضرت خداوندکارمز قدسنا الله بسره‌العزيز بو سببدن بیوردیلر:

بیت

طیور الضحی لا تستطع شعاعه ** فکیف طیور اللیل تطمع ان تری

ترجمه

طایناماز ضحانك قوشلری شعاعنه ** نصل که طمع ایتسون طیور شب کورمکه

و مثنوی ولدیده دخی بیان اولنمشدر که بر کون حضرت خداوندکار قدسنا الله بسرہ عالم غیبده بر قطب مشاهده ایلدی که جمله سی ولی و حقه واصل اولمش درت بیك مریدی وار ایدی. چلهده حقدن ایریشلمدک بر حال و مقام نیاز ایدوب آنی تمنی ایدرکن -یا رب! یا رب!- دیر ایدی. بر حده قدر که اجزای زمین و آسمان و ارواح علوی و سفلی آکا موافقه یا رب دیدیلر و هم او وقتده نور حدا سیری مقدارنجہ مولانا شمس الدین تبریزی عزم الله ذکره حضرتلرینک کوشنه اورور و لییک! لییک! دیر ایدی. وقتا که اوچ دفعه تکرار ایلدی. مولانا شمس الدین بیوردی: (الهی او شیخ یا رب دیور آکا لییک دی) بو سوزی متعاقب در حال کوشنه نور متابع برق اورور و لییک! لییک! دیر ایدی.

منقولدرکه مولانا شمس الدین تبریزی عظم الله ذکره توالی تجلیات سببیلہ مستغرق اولدیغی وقتده قوای انسانی او مجاهدهیه تحمل ایده میه جکندن او حالک دفعی ایچون کندیلرینی بر ایشله مشغول ایدرلر و یابانجی کیمسه لک نزدیکه چفت سورمکه کیدوب کیجهیه قدر ایش کورورلر و اجرت ویردکلری وقت-بورجم واردر، جمله سنی بردن ادا ایتمک ایچون بریکمه سی مطلوبمدر- بیوروب بو بهانه ایله موقوف براقیرلر، بر مدت صوکرده غائب اولورلر ایدی.

منقولدر که مولانا شمس الدین تبریزی عز اسمه حضرتلرینک هجرت ایلملرینک و حضرت خداوندکاره ملاقی اولملرینک سببی او ایدی که بر وقتده مولانا شمس الدین وقت مناجاتده عجباً سنک حاصلرکدن بنم صحبتته تحمل ایده بیله جک بر کیمسه وارمیدر بیوردی. درحال عالم غیبدن اشارت ایریشدی که (اگر صحبتکه محرم ایستر ایسه ک روم جانبنه به سفر قیل) درحال اورادن روم ولایتنه متوجه اولدی. شهر بشر آرایه رق قونیهیه -حرسها الله تعالی- مواصلت ایلدی. کیجه وقتی ایدی پرنج تاجرلرینک خانه نازل اولدی. خانک قاپوسنده مرتب بر دکان وار ایدی که صباحلین او دکانک یاننده اوتوروب [انی لاجدرج بو سف لولان نغدون] مضمون منیفنجه یعقوب کبی یوسفک قوقوسنی مشام جان ایله اشتنشاق بیوررلر ایدی و قال قدس الله سره:

بیت

بوی آن خوب حتن می آیدم ** بوی یارسیم تن می آیدم

باز شعاع عقیق احمدی ** بوی رحمن از یمن می آیدم

ترجمه

کلیور بویی او خوب ختنک** کلیور بویی او سیمین تنک

منجلی نور عقیق نبوی** بوی رحمانی طویدم یمنک

او آفتاب فلك ولايتك بيت السعودده برج شرفه واصل اولديغى نور ولايتله حضرت خداوندكاره دخى معلوم اولدقده آنلرى تحرى ايچون خانه لرندن طيشارى يه چقوب او طرفه كيتديلر. يولده خلائق هر طرفدن او حضرتك يد شريفلرينى تقبيله شتاب ايتديلر. و ذات حضرتلرى دخى بالمقابله جمله سنه نوازشر ايدوب التفات بيورديلر ناكاه نظر عرش همای مولانا شمس الدين حضرت خداوندكار -رضوان الله عليهما- اوزرينه مصادف اولدى. عالم غيبدين واقع اولان اشارتدن مراد او حضرت اولديغى نور محبتله بيلدى ولكن هيچ بر شى ديمدى. حضرت خداوندكار كلوب آنك فارشوسنده بولنان ديكر بر محله اوطوردى. و بر خيلى مدت يكديكرينه نظر ايدوب زبان قدسى ايله بربرليه مباحثه و مكالمه بيورديلر. اصحابدن هيچ بر كيمسه احوال مولانا شمس الدينه و خداوندكارك آنلر ايچون كلديكنه مطلع اولدى. بر زمان صوكره مولانا شمس الدين باشلرينى قالدوروب خداوندكاردن سؤال بيورديلر كه مولانا رحمة الله، بايزيد قدس سره دن منقول اولان هر ايكى حال مختلفك بيانى نصل تاويل بيوررسكر كه بايزيدك حضرت رسالتپناه صلوات الله تعالى افندمزه متامعتى بر مثابه ايدى كه قارپوزى نه وجه ايله تناول بيوردقلى خبر تواتر ايله كنديلرينه معلوم اولديغى ايچون مدت عمرنده قارپوز بيمامش ايدى. حال بوكه كلامى بو سياقده در كه -سبحانى ما اعظم شانى- و بعضا ليس فى جبتى سوى الله بيورر و رسالتپناه صلى الله عليه و سلم افندمز حضرتلرى ايسه او قدر عظمت كمال ايله -انه ليغان على قلبى و انى لاستغفر الله فى كل بوم سبعين مرة- بيوررلر. جناب خداوندكار بيوردى كه بايايزيد، كرچه اولياى كامل و عرفاى واصلدن بر صاحب دلدر ولكن آنى دائره ولايتده كندى مقام معلومنده طوتوب اوراده ثابت قيلديلر و او مقامك عظمت و كمالنى آكا منكشف ايلديلر. كندى مقامك صفات علويسنى و حال اتحادى بيان ايچون بو كلامى سويلدى؛ حال بوكه حضرت رسول الله صلوات الله عليه و سلامه افندمزمى اولكينك ثانى يه هيچ بر نسبتى اولماق اوزره هر كون يتمش مقام عظيم اوزرينه عبور ايتديردكلرندن واصل اولدقلى مقامك علويتنه مبنى حمد ايدوب آنى سلوكك غايتى بيلديلر و درجه ثانى يه واصل اولدقلى بونك آندن اعلا و اشرف بر مقام اولديغى مشاهده ايلديلر و بو سبيله درجه اولدن و او مقامه قناعتلرندن استغفار بيورديلر.

درحال ايكيسى قالقوب يكديكريله معانقه و مصافحه ايليوب سود ايله شكر كى يكديكريله امتزاج ايتديلر. اول وجه ايله كه ايلك دفعه آلتى آى مدت فارغاً شيخ صلاح الدين زركوب رحمة الله عليهك حجره سنده برابرجه صحبت ايتديلر. اويله كه آره لرنده اصلا و قطعاً اكل و شرب و حاجات بشرى واقع اولدى. آنلك ياننه شيخ صلاح الدين حضرتلرندن ماعدا كيمسه نك دخوله مجالى يوق ايدى. آندن صوكره طيشارى يه چيقوب حضرت خداوندكار سماعه رغبت بيوردى و شرحى طويل و واسع اولان حقايقى سماعده آنلره بيان بيوردى.

سماعدن صوکره حضرت خداوندکارک صحبتلری مولانا شمس الدین حضرتلرینه مخصوص قالمش ایدی. بو سببله اکثر اصحاب ذات حضرتلرینک خدمتندن محروم قالدیلر و بلکه شب فرافمزه صبح و صال یوز کوسترر و جراحات بعده مرهم قرب اندمال بخش اولور دیو بر چوق مدت تحمل ایتدیلر. اصلاً ممکن اولمدی. بلکه کوندن کونه متضاعف اولورلر ایدی. شبهه سز بواعث حسد آنلرک نفوسنده مستمر اولدی. و آنلرک آتش عشق و شوقلری اشتعال ایدوب (یوسوس فی صدور النس) اورته یه دمدمه و سوسه و تعصبی القا ایلدی. نهایت غبار انکاری یوزه چیقاردیلر و فسقی عشق عد ایدوب فصول فضولی مرتب قیلدیلر و کندی اراده لرینی شیخک اراده سنه ترجیح ایلدیلر. و بلکه خاطر شریفلرینه مورث انفعال اولوب بو سببله بو مقامدن رحلت ایدرلر و حضرت خداوندکار بر منوال سابق کندیلر یله صحبت ایلر مطالعه سیله هر فرصت بولدقلری وقت ذات حضرتلرینه هذیان و استهزا ایله سوزلر سویلرلر ایدی. بر مدت ذات شریفلرینک درون دریا مثاللری او طائفه نك خارانکارندن اینجینمدی و آنلرک اقاویل بی وجهلرینه التفات بیورمدی کستاخقلرینی عشقلرینه حمل بیوردی. وقتاکه حددن تجاوز ایتدیلر بیلدی که بو یوزدن بیویک بر فتنه ظهور ایده جکدر. اصلاح حال ایچون بغته محروسه دمشقه هجرت بیوردیلر. آنلرک هجرتلرندن صوکره جناب خداوندکار اصحابک کافه سندن انقطاع و عزلتی اختیار ایلدیلر اول وجه ایله که اصحاب و عزیزانک باقیسی دخی او طائفه نك افعالی سببیله او حضرتک فراقنده قالدیلر و بر مدت او درد و الم ایچنده اوقات گذار اولدیلر. ناکاه حضرت مولانا شمس الدیندن جناب خداوندکاره شامدن مکتوب کلدی. آندن صوکره حضرت خداوندکار او حضرتک عشق و شوقی ایله بتکرار سماع ایدوب کلمات و غزلیات انشا بیوردیلر. و او فتنه دن معصوم اولان طائفه یه عنایتلر ایدوب او فتنه نك محرکلرینه و او حرکتک مشوقلرینه قطعاً عنایت ایلمدکلری کبی آنلرک حاللرینه کوز اوجی ایله بیله باقمدیلر. او طائفه دخی بالکلیه زمره مبعوضان و محجوبانندن اولدقلرینی کوردکلری جهته قلباً توبه و استغفار ایله مشغول اولدیلر. حضرت خداوندکار دخی او زمره نك توبه و استغفارینی قبول ایلدی. نته کم او حالک بیاننده سلطان ولد قدس سره بیوررلر:

همه کریان بتوبه کفته که وای ** عفو مان کن ازین کناه خدای
 قدر او از عمی ندا نستیم ** که بدو پیشوا ندا نستیم
 طفل ره بوده ایم خرده مگیر ** یا رب انداز دردل ثنپیر
 که کند عذر های مارا او ** عفو کلی ازین شدیم دوتو
 پیش شیخ آمدند لابه کنان ** گر دگر این کینم لعنت کن
 شیخشان چونکه دیدار ایشان این ** راه شان داد و رفت ازو آن کین

ترجمه

هپسی باگریه و توبه دیدی واه ** بزی عفو ایت بو کناهدن ای اله

بیلمدك قدرینی بز کورمه دن ** پيشوا بیلمدك اول ذاتی نه دن
 طفل رهرو ایدك ایتمه تعیب ** یارب ایت او دل پیری تطیب
 که قبوله ایلیه بز دن اعذار ** عفو مظهر اوله جرم تکرار
 کلدیلر یالواره رق شیخ اوکنه ** که باغشلا بزی رد ایتمه ینه
 توبه لر ایتدك امان رحمت ایت ** بر ده ایلر ایسهك لعنت ایت
 شیخلری بویله کورونجه حالی ** اولدی کیندن دل پاکی خالی

اصحابك كاهه سی مجتماً حضرت سلطان ولده كلبوب اصحابدن بر طائفه ایله برابر شامه كیدرك مولانا
 شمس الدین حضرتلرینی دعوت ایلملرینی استرحام ایتدیلر. و شکرانه و خرج راه اوله رق بر چوق آلتون و کموش
 ویردیلر. حضرت خداوندکار، مولانا شمس الدین رضی الله عنہك حضور شریفلرینی طلب حصوصنده بو غزلی
 انشا ایدوب سلطان ولد رضی الله عنه ایله ارسال بیوردیلر:

بخدا شیکه در ازل بو دند ** توراو شمع های عشق افروخت
 حی و دانا وقادر و قیوم ** تا بشد صد هزار سر معلوم
 ازیکه حکم او جهان بر شد ** عاشق و عشق و حاکم و محکوم
 در طلسمات شمس تبریزی ** کش کنجی عحاش مکتوم
 که ازان دم که تو سفر کردی ** از حلاوت جدا شدیم چوموم
 همه شب همچو شیمع میسوزیم ** زاتشی جفت و زارنکین محروم
 در فراق جمال و مارا ** جسم ویران و جان همحون بوم
 آن عنانر ابدین طرف بر تاب ** زفت کن پیل عیش را خر طوم
 بی حضورت سماع نیست حلال ** همچو شیطان طرب شده مرجوم
 يك غزل بی تو هیچ گفته نشد ** تار سید آن مثرفه مفهوم
 بس بذوق سماع نامه تو ** پزلی پنج وشش بشد منظوم
 شام از نور صبح روشن باد ** ای بته فخر شام وارمن وروم

ترجمه

بر خدا حقی که ازلده ایدی ** حی و دانا و قادر و قیوم
 نوری پارلاتدی ععشق شمه لرین ** اولدی تا صد هزار سر معلوم
 طولدی عالم آنک بر امرندن ** عاشق و عشق و حاکم و محکوم
 شمس تبریزینک طلسمنده ** کنز واردر عجائبی مکتوم
 که او دمدن که سن سفر ایتدك ** موم کبی طاتلیقدنر محروم

شمعه آسا بتون کیجه یاندق ** آتشی واردی طاتلیلق معدوم
 فرقت طلعتکله اولدی بزه ** جسم، ویرانه جانده کویا بوم
 چک عنانی چویر بو جانبه کل ** فیل عیشه سمیز اوله خرطوم
 بزه سنسز سماع حلال دکل ** اولدی شیطان کی طرب مرجوم
 بر غزل سویلنیلمدی سنسز ** تا که کلدی او پر شرف مفهوم
 خیلی ذوق سماع نامه ک ایله ** اولدی بش، آلتی بر غزل منظوم
 صبح نورکله اولدی روشن شام ** ای بتون فخر شام و ارمن و روم

حضرت سلطان ولد عنایهٔ صادر اولان امر شریفلری اوزرینه قیام ایدوب جان و دلدن حاضرلاندیلر و محروسهٔ شامه روان اولدیلر. طی منازلدن سوکره شامه واصل اولوب آنلرک آثارینی طلب و او کنزی هر گوشه ده تحری ایچون اصحابه امر بیوردیلر. بر قاچ کوندن سوکره او عالم حقائقی مستغرق جمال صمدی اولدیغی حالده بر گوشه ده بولدیلر. او بلده اهلندن هیچ بر کیمسه نك آنلرک معامله سنه وقوفلری یوق ایدی. سلطان ولد بالجمله یاران ایله آنلرک حضورینه کیروب باشلرینی سجدهٔ عبودیته وضع ایلدیلر. و تقبیل ید شرفیله ممتاز اولدیلر. و کتیردکلری سیم و زری حضورلرینه قویدیلر و حضرت خداوندکارک سلام و مکتوبنی ابلاغ ایلدیلر. مولانا شمس الدین تبسم ایدرک بیوردی - بزی آلتون و کموش آلداده بیلیر می؟ بزه مولانای محمدی سیرتک دعوتی کافیدر و آنک کلام و امرندن خارجه چیقماق نصل ممکن اولور - اوراده اولدقلری بر قاچ کون مدت طرفنده هر کون سماع ذوق ایله مشغول اولدیلر. ایشلر تمام اولدقده عنان عزیمتی قونیه طرفنه چویردیلر. اصحابک جمله سی آنلرک حضورنده حیوانه بیندیلر. حضرت سلطان ولد قدس سره اضطراردن دکل بلکه عشق و اختیار یله ذات شریفلرینک رکابنده ماشیا روان اولدی. [بهاء الدین فلان حیوانه بین] دیه او قدر امر بیوردقلری حالده آنلر خداوندکارم : شاه راکب، بنده راکب نصل اولور؟ دیو عشق و نیاز ایله محروسهٔ قونیه یه قدر آنلرک رکابنده کلدیلر. او سفر ده هیچ بر سالکه حاصل اولماش اولان یوز بیگ مشکلی بحر قدمده طی و بودای هائل قطع بیوروب کاملان و واصلانک اعلائی مقاماتنه ایریشدی. آنلرک خبر وصوللری قونیه یه ایریشدکده حضرت خداوندکار بالجمله اکابر و عاظم ایله استقبال ایچون طیشاری یه چیقدیلر. یکدیگرینه قران ایدن ایکی آفتاب حقیقت ابتدای تلاقیده مولانا شمس الدین حضرتلری جناب سلطان ولددن پک چوق بیان ممنونیت بیوروب بالاختر ماشیا کلدکلرینی و آنلرک عشقلرینی تفصیلا تقریر ایلدی. حضرت خداوندکار بغایت ممنون اولوب حضرت سلطان ولدک حسن ادبنی تحسین و تقدیر ایدرک آندن سوکره آنلرک حقنده اولکندن زیاده ازل عایت بیوردی.

والحاصل اصحاب آنلرک شکرانهٔ مقدمی اولمق اوزره جمعیتلر ترتیب ایدوب هر بریسی بر کون دعوت ایدرک بر طرفه کوتوردیلر. اول وجهله که بر چوق مدت بو سیاق اوزره نفاقسز وفاق ایله کیجه، کوندوز ذوق و جمعیتده اولدیلر. حضرت خداوندکار قدس الله سره و مولانا شمس الدین قدس سره حضرتلریله اولکندن زیاده

امتزاز ایدوب حد غایه دن زیاده اتحاد و احلاص بیوردی. و کیجه، کوندوز یکدیکرینک صحبتنده مستغرق اولدیلر. حضرت مولانا شمس الدین رضی الله عنه مدت مدیده دن صوکره حضرت خداوندکارن دائره حرمنده پرور شیاب اولان کیمیا نامنده بر دختری قید نکاحنه الملق التماسنده بولندی. حضرت خداوندکار دخی آنلرک ملتمسلرینی معالمنونیه تماماً ابدال بیوروب طلبلری وجه ایله تزویج ایلدیلر. قیش موسمی اولدیغندن خانه نك قیشلق محلنده کائن بر صفه ده حجله کاه ترتیب بیوردیلر که حضرت مولانا شمس الدین اوراده زفاهه کیروب او قیش اوراده متمکن اولدیلر. مولانا خداوندکارک اورتانجه مخدوملری اولوب حسن ولطافت و علم فضلده نازنین جهان بولنان حضرت چلبی علاءالدین پدر و والده لرینک مبارک اللرینی اوپمک ایچون هر کلدیکی وقت صحن صفه دن مرور ایدوب مذکور قیشلق محله کیدر ایدی. مولانا شمس الدینک غیرت ولایتی جوشه کلوب بر قاچ دفعه شفقت و نصیحت طریقیله آنلره بیوردی [ای نور دیده! کرچه ظاهر و باطنک آداب ایله آراسته در ولکن بوندن صوکره بو خانه ده حساب ایله حرکت بیورمک ایجاب ایدر] بو سوز آنلره کران کلدی. منفعل اولدی و ذاتاً سلطان ولد حضرتلری حقنده عنایت مزید بیورمه لری موجب کدورت خاطری اولدیغندن آکا بو حالده منضم اولدی.

طیشاری یه چیقوب کیفیت بر طائفه یه تقریر ایلدی. او طائفه فرصتی غنیمت بیلوب اظهار مافی الضمیر ایدرک دیدیلر [تحف شی! آفاقی کلوب خانه خداوندکاره کیرمش، صاحب خانه نك نور دیده سنی کندی اوینه قومپور] والحاصل او طائفه فرصت بولدقجه او حضرتی استخفاف ایله مشغول اولورلر و موجب انفعال اوله جق حرکاتی اجرا ایلرلر ایدی. بر زمان او طایفه نك حرکاتی لطف و احسانلری و کمال حلملری سببیه حضرت خداوندکاره آچمادیلر. بر مدت صوکره حدی تجاوز ایتدیکندن علی طریق الحکایه حضرت سلطان ولده بر شمه تقریر بیوروب دیدیلر: - معلوم اولسونکه بو دفعه بو طائفه نك حرکاتی سببیه او یله بر غیبوت ایده حکم که بنم ازیمی هیچ بر کیمسه بولاماز- و هم او مدتده بعتاً غیبوت بیوردیلر. حضرت خداوندکار علی الصباح مدرسسه یه کلوب خانه یی آنلردن خالی بولدقده بولوطلر کبی خروشه کلوب خلوت خانه سلطان ولده کیده رک باغیردیلر که - بهاء الدین! نه اویویورسک قالق شیخکی آرا زیرا ینه مشام جانی آنک فوائج لطفندن خالی بولورز- بر خیلی مدت آنلرک وجود شریفلرینی تحری و حاللرینی استفسار ایلدیلر و بو دفعه او طائفه دن کاملاً نظرلرینی رفع ایدوب کیجه، کوندوز او حضرتک فراقی ایله غزلیات انشاد بیوردیلر. عاقبت او قطب وقتک انزعاجنده مشوق اولان کیمسه لر سلۀ تادیبی مشاهده ایتدی و آنلرک عنایتندن کلیاً محروم اولدی. بر چوق تحریاتدن صوکره حضرت خداوندکار عظم الله ذکره بالجمله عزیزان و مقربان ایله حکمت و مصلحت یوزندن آنلری تحری ایچون شامه کیتدیلر. اوراده اولدقلمی مدتجه هر طرفه آنلرک حاللرینی استفسار بیوردیلر.

آخرا لمر قونیه یه روان اولوب ینه سماع و انشاء حقایقه و افشای رقائقه و ترغیب عباده و تصفیة قلوب اوناده مشغول اولدیلر. و مولانا شمس الدین رضی الله عنهنک خلفاسندن اولوب عهدک یکانه سی بولنان و انوار ولایتله آراسته اوله رق او طائفه ایچنده مشار بالبنان اولان شیخ صلاح الدین زرکوبی قدس الله سره حضرتلرینی،

جناب مولانا شمس الدین ایله صحبت بیورمش اولان باقی اصحابدن سچوب او حضرتک قائم مقامی طوتهرق صحبت بیوردی رضوان الله علیهم اجمعین.

ذکر ثالث

اولیا و محققینک سیدی و عارفینک زبدهسی و او نادک قطبی و عباد آراسنده اللهک امانی و وجنید ثانی و فقیر ربانی مختار القلوب شیخ صلاح الدین زرکوب قدس الله روحه العزیز حضرتلری جناب خداوندکارک مریدی و خلیفهسی و مولانا شمس الدین حضرتلرینک اهل صحبتندن ایدی. چلبی حسام الدین افندمزک حلافتلرندن مقدم بالجمله مریدان ذات حضرتلرینه مراجعت ایدرلر ایدی. زهد و ورعه بی بدل و مجاهده و تقواده بی مثل اولوب معرفت الهی و علوم یقینی آنلره طریق مجازدن دکل بلکه راه نیازدن حاصل اولمش و اهل صدقک مقامات اعلاسنه منزل قورمش بر بحر زاخر و فقیر کامل ایدی. هر کیمکه حبل متیندن عبارت اولان دامن کرمنی الی ایله صیقی طوتارسه صاحب دل کاملان زمره سندن اولور ایدی. دائما نفدسلرینه مراقب اولوب حاجت طریقله سوز سویلر ایدی. بدایت حاللرنده امانت و دیانتله مشهور و آلتون دوکمک یعنی آلتون وراقی یایمق ایله مشغول ایدی. سبب تجریدلری و حضرت خداوندکارک بنده لکنه منسوبیتلری او اولمش ایدی که بر کون عادتلری اوزره کندی حجره لرنده آلتون دوکمک ایله مشغول ایدی. او کون تصادفاً حضرت خداوندکارک بر شوریده لکی و عظیم بر حالتی وار ایدی. ناکاه شیخ صلاح الدینک حجره سندن ایچرویه کیردی و کندولرنده اولان حالت سببیله شیخک چکیجینک ضربه سندن حاصل اولان آهنک اوزرینه صیچرایوب سماع و حرکتک کیردی. و بر ذوق و شوق ایله تماماً مستغرق اولدی. شیخ صلاح الدین آنلرک سماع و حرکتی کندی چکیجینک آهنک ضربهسی اوزرینه واقع اولدیغنی کوردکده او آهنکدن قطعاً فارغ المیوب آلتونک اتلافنی دوشونمیه رک او حالی محافظه ایلدی. بر زمان صوکره حضرت خداوندکار شیخ صلاح الدینی آلوب طیشاری یه چیقدی. شیخ صلاح الدین -رحمة الله علیهما- بر مدت ذات حضرتلریله صحبت بیوروب آیینه دروننی مجلا ایدرک کمال نفسنی او حضرتک اراده سیله بیلدی. او مقتضا اوزرینه شرف ارادتله ممتاز اولوب نظر همایونلری سعادت ایله ملحوظ اوله رق عاقبت صاحب هدایت و عنایت اولان کاملان زمره سندن اولدی. نته کم حضرت خداوندکار بیوررلر -بیض الله و جهه-

کار زر کوبان چوزر کردی چوزرو** شه صلاح الدین که تو صد مرده

ترجمه

کار زر کوبلری آلتون کبی ایتدک آلتون! ** یوز رجل قوتی وار سنده صلاح الدین شاه

دیگر بر غزلده بیوررلر:

مطربا اسرار مارا باز کو ** قصه های جانفزارا بازکو

ماد هان بر بسته یم امروز ازو ** تو حدیث دلکشارا باز کو

مخزن انا فتحنا بر کشا** سر جان مصطفی را باز کو
چون صلاح الدین صلاح جان ماست** آن صلاح جانها را باز کو

ترجمه

مطربا! آج ینه اسرارمزی** جانفزا قصه لری سویله ینه
بز بو کون باغلا دق آندن دهنی** دلکشا بر خبرمی سویله ینه
-مخزن انا فتحنا بی آج- ** سر پیغام بری سویله ینه
جانلرک خیری صلاح الدیندر** او شه فیض اثری سویله ینه

و حضرت سلطان ولد کندی مثنویسنده بیورر قدس سره:

قطب هفت آسمان و هفت زمین** لقب شان بود شیخ صلاح الدین
در وصال خدا قوی کامل** نظرش کرده سنک راقابل
نور خورازر خش خجل کشتی** هر که دیدیش زاهل دل کشتی
چون و رادید شیخ صاحب حال** بر کزیدش زجمله ابدال
رو و کرد جمله را بکذاشت** غیر اورا خطا و سهو انکشت
کفت آن شمر دین که می کفیتیم** باز آمدیما چرا خفتیم
کفت از روی مهر بالیاران** نیست پروای کس مرا بجهان
من ندارم سرما بروید** از برم با صلاح دین گروید

ترجمه

قطب هفت آسمان و هفت زمین** آکا دیرلردی شه صلاح الدین
وصلت حقده بر قوی کامل** نظری سنکی ایله مش قابل
نور خورا خجلدی رویندن** اهل دل بر ولی اولوردی کورن
آنی کوردکده شیخ صاحب حال** آکا کوستردی جمله دن اقبال
ترک ایدوب جمله خلقی دوندی آکا** غیریلر نقش ایدردی سهو و خطا
دیددی او شمس دین که ذکر ایدرز** ینه کلدی نیچون او یوز کیدرز
دیددی یارانه مهر ایله انجام** کیمسه دن یوق جهانده هیچ پروام
سزی بن ایسته مم یانمده کیدک** انقیادی صلاح دینه ایدک

مولانا شمس الدین حضرتلرینک غیبوتندن صوکره ذات شریفلیله سکون و آرام بولدیلر. نته کم سلطان

ولد افندمز بیورر:

شورش شیخ گشت ازو ساکن** وان همه رنج کفت و کو ساکن

شیخ با او چنانکه با آن شاه ** شمس تبریز چنانکه خاص اله
خوش در آمیخت همچو شیر و شکر ** کار هر دو زهدگر شد زر

ترجمه

ساکن اولدی آنکله شورش پیر ** کفت و کو رنجی قالدی بی تأثیر
شیخ آنکله نصلسه حضرت شمس ** اویله صحبت ایدر ایدی غدوامس
امتزخ ایتدی صانکه سوده شکر ** ایشلری بربرندن اولدی کهر

جماعت حسودان آنک حددن زیاده قریبتنی مشاهده ایلدکلرنده ینه حقد و حسدله مشغول اولوب
عداوته باشلادیلر و غایت قساوت و نهایت شقاوتلرندن ذات حضرتلرینی جهله منسوب قیلدیلر. حال بوکه
آنک حقایق لدنیسندن بی خبر ایدیلر نته کم حضرت سلطان ولد بیورر:

باز در منکران غریبو افتاد ** باز در هم شدند اهل فساد
کفته باهم کزین یکی رستیم ** چون نکه می کینم در شستیم
این که آمد زاولین بترست ** اولین نور بودین شررست
کاش کان اولین بودی باز ** شیخ مارا رفیق وهم دمساز
همه این مردرا همین دا نیم ** همه هم شهریم هم خوانیم
نهورا خطو علم ونی کفتار ** بر ماخود نداشت این مقدار
خاص خاص خدایرا عامی ** کفته آن قوم جاهل از خامی
بی خبر زین که عالم ایشانند ** همچو چشمه زعلم جوشانند
علم شان آمداز جهان عدم ** زان کتابی که خوانده بود آدم
بس کن و باز گر دازین کفتن ** وزدر مدح اولیا سفتن
قدح انکار آن مریدان کن ** صفت آن فریق بی جان کن
کرچه شان ترهات می کفتند ** از غم و غصه شبنمی خفتند
کای عجب از چه روی مولانا ** می نیابد کسی چواو دانا
روز و شب می کندسجود اورا ** بر فز و نان دین فزود اورا
یک مریدی بر سم طنازی ** شد از بشان و کرد غمازی
او همان لحظه نزد مولانا ** آمدو کفت آن حکلیت را
که همه جمع قصد آن دارند ** که فلان را زند آزارند
پس رسیداین بشه صلاح الدین ** نور چشم و چراغ هرره بین
خوش بخندیدو کفت آن کوران ** آن گروه پلید بی ایمان

نیستند این قدرز حق آگاه** که بجز امر او نجنبد گاه
چون تواند کسی مرا کشتن** بی و امرش بخونم آغشتن
رحمتم محض و رنه من بنفس** ننهمن زنده در جهان بك كس

ترجمه

ینه منکرلر ایتدیلر فریاد** ینه تشویشه دوشدی اهل فساد
دیدیلر قورتیلوب برندن بز** کوزه تیردک خلوص ایله دریمز
بو کلن او کیدندن اولدی بتر** او بری نور ایدی بو نار و شر
کاشکی اولسیدی ابتدا کی ینه** مونس و هم رفیق شیخمره
بیلیرز بز بو آدمی هپمز** مکتب و شهرجه برز هپ بز
نه خط و علمی وار، نه ده کفتار** عندمزده دکل او قیمتمدار
اولدی بر عامی خاص خاص خدا** دیدیلر خاملغندن اول جهلا
بیلمیورلر که عالم آنلردر** چشمه آسا علمده او فردر
علمنک مخرجی جهان عدم** او کتابدن اوقور ایدی آدم
براق آرتق بو بحثی کافیدر** اولیا مدحن ایتسه وافیدر
قدح ایت انکارین او مریدانک** وصفن ایت او فریق بی جانک
سوزلری ترحات ایدی جمله** اویقوسز آنک کبی دانا
کیجه، کوندوز آنی ایدر تبجیل** اهل فضل اوزره ایتمه تفضیل
بر مرید قالقوب ایتدی طنزلق** چیقوب آنلردن ایتدی غمازلق
ایتدی او عزم نزد مولانا** آنلرک سرین ایلدی افشا
که بونی قصد ایدر بتون او گروه** ایشله سونلر فلانه بر مکروه
طویدی بو حالی شه صلاح الدین** نور چشم و چراغ اهل یقین
خنده ایتدی دیدی او بی چشمان** او گروه پلید بی ایمان
بو قدر حقدن اولمامش آگاه** امری اولمازسه اویناماز بر کاه
بنی کیم قتله مقدر عجباً** آنی امر ایتمامشسه رب خدا
رحمتم محض یوقسه نفحه م ایله** دیری قویمام جهانده بر کیمسه

حضرت خداوندکارک آنلر ایله اولان محبت و اتحادی بر مثابهده ایدی که بر کون انشای تقریر و معارفده-خم- لفظ فارسیسنی -خنب- تلفظ بیوردی. او مجلسده اوطوران بر شخص-خداوندکار! هنب دکل آکا خم دیرلر-دیدی. حضرت خداوندکار بیوردیلر: ای بی ادب! بن او قدر بیلیم ولکن شیخ صلاح الدین

بیله تلفظ بیوررلر. آکا متابعتی اولی کورورم و طوغریسی آنک بیوردیغیدر- جماعت حسودان خداوندکارک شیخ صلاح الدین حقنده کی حسن ادب و صحابتلرینی بو وجه اوزره مشاهده ایتدکلرنده حرکات غیابیهلرندن استغفار ایدوب حرأتلرندن و بی ادبلکلرندن پشمان اوله رق حیل قویوسندن -لالول-ایی ایله طیشاری یه جیقدیلر و بیلدیلر که اکر بو دفعه ده ینه ضلالتله دوشرلر ایسه سینئه قبوللرینه دست رد اوریلوب -خسرالدنیا والاً خره- اوله جقلدر. لاجرم توبئه عاجل ایله مشغول اولدیلر. و توبه لری- استغفر و اربکم کان غفاراً- ماصدقجه محل اجابته مقرون اولدی و سلطان ولد حضرتلری او حالک صفتنده بیان بیوررلر:

چون شنید ند هر دو زاری را ** ساز کردند جنک باری را
در کشا دندو راه شان دادند ** قفلهای بیسته بکشا دند
تو بهاشان قبول شد آن دم ** شاد کشتند و رفت از ایشان غم
شیخ شد باز ار همه خوشنود ** باز از نو کنه شان بخشود
عمرده روز شان هزاران شد ** بلکه خود بی شمار و پایان شد

ترجمه

ایکیسی کوش ایدنجه زاری بی ** دوزدیلر الده ساز یاری بی
صالدیلر آنلری دری آچهرق ** قیادلمش کلیدلری آچهرق
اولدی مقبول او دمده توبه لری ** اولدیلر شاد غصه کیتدی کری
ینه شیخ اولدی جمله دن خوشنود ** عفو ایله ایتدی لطف نا معدود
آنلرک اون کون عمری اولدی هزار ** بلکه ده اولدی بی حدود و شمار

حضرت خداوندکارک باطن جهنتندن شیخه تعلق و موانست تمامی اولدیغندن نسب ظاهریه ایلده اتصال آرزو ایدوب لاجرم کریمه سنی حضرت سلطان ولد ایچون ایسته دی و نسب فرزندانی آنلرک سلاله سنه متصل قیلدی. حضرت خداوندکار تمام اون سنه مدت شیخ صلاح الدین ایله صحبت بیوردی و بالجمله اصحاب و عزیزان آنلردن فواید دارینی حاصل ایتدیلر. ناکاه عین کمالده ایریشمش بر نقش شیخک صفحه قلبی اوزرینه بی اراده یازلدی. وقتاکه کندینه کلدی او حالک وقوعندن اضطراب عظیمه دوچار اولوب حضرت عزتدن (عزاسمه) -ربنا لا تؤاخذنا ان نسينا اوا خطأنا- آیت کریمه سنی تلاوتله تضرع و نیاز ایلیرک (اعوذ بك منك) آندن عبارت اولان حضرت شیخنی پناه اتخاذا ایلدی. تأیید سبجانی عنایت شیخه موقوف اولوب آنی او حالتدن تکرار دارالامن سلامتده و دارالانس کرامتده متمکن قیلدیلر ولکن جسم مبارکلرینه ضعف و خسته لک طاری اولوب مدت مرضی اوزادی. شیخ بدن عاریتدن نقل ایله سرای باقی یه رحلت ایتمسیچون عنایت

بیورملرینی حضرت خداوندکاردن نیاز ایتدی. بی حد تضرعدن صوکره اجازت ویروب اوچ کون عیادتنه کلمدی شیخه او حالدن وقت نقلک ایریشدیکنه یقین حاصل اولدی. نته کم سلطان ولد حضرتلری بیان بیوررلر:

ناکهان شد صلاح دین رخبور** کشت از صحت بدن مهجور
رنج جسمش کشید سخت دراز** دمبدم نیست می شداو زکداز
شیخ چون می نداد دستوری** که رود شد دراز رنجوری
چونکه رنجوریش دراز کشید** ناله و کریه اش بچرخ رسید
کفت با شیخ که ای شه قادر** این لباس وجودرا بردر
کرد ازوی قبول وکفت رواست** از سر بالشین سبک بر خاست
چون دوسه روز در عیادت او** نامد وکرد رو بحضرت هو
کشت برشه صلاح دین روشن** کفت جان می شود جدا زبدن

ترجمه

اولدی ناکاه صلاح دین رنجور** صحت تندن اولدی او مهجور
جسمنک رنجی اولدی خیلی مدید** اریمکدن ده اولدی ضعفی مزید
شیخی زیراکه ویرمدی دستور** قالدی آندن او خیلی دم رنجور
مرضی اولدیغیچون اوپله مدید** ناله سی اولدی اسمانه رسید
دیدى او شیخه ای شه ذیشان** جانمی ثوب تندن ایت عریان
اوپله اولسون دیوب قبول ایتدی** اورادن قالدی چار چابوق کیتدی
کلمدی چند روز عیادتنه** یوز چویرسون دیو او حضرتنه
آکلادی شیخ صلاح دین روشن** دیدى که جان جدا اولور تندن
بعده تماماً خوشلق و شادی ایله بو دار غروردن سرای سروره سفر بیوروب قالب خاکی بی خاکدانده
براقه رق مرغ روحی شاهباز ملائک ایله برابر اوچوردی و —عند ملیک مقتدر— ده متمکن اولدی.
رفت آن طاؤس عرشی سوی عرش** چون شنید آواز طبل از کوی عرش

ترجمه

او عرشک طاوسی عرشه کیتدی** صدای طبل عرشی چون ایشیتدی
حضرت خداوندکار —عظم الله ذکره— آنلرک فوت ظاهریلرندن زیاده متأثر اولدیلر. عزت و تعظیم تام
ایله قونیه نك جمله اعظم و اکابری حاضر اولدیغی حالده جنازه بی تشییع ایلدیلر.
و بو غزلی اجر جمالی اوله رق انشا بیوردیلر قدس الله تعالی سر هما:
ای زهجران فراق آسمان بگریسته** دل میان خون نشسته عقل و جان بگریسته

ترجمه

ای سنک هجر فراقکدن سما قان آغلادی** خونه مستغرق اولوب دل عقل ایله جان آغلادی

ذکر رابع

چلبی حسام الدین عظم الله درجاته حضرتلرینک خلافتی بیانندهدر

عظمای اهل توحید و عرفای صاحب طریقتدن اولان حضرت چلبی کروبیان و خلاصه روحانیان، بانئ اساس محبت، متمم ارکان مودت، ملقن اسرار معرفت و حقیقت مکمل اضلاع شریعت و طریقت، افتخار اولیا، اختیار اتقیا، مظهر نور الهی، مهدی اطوار نامتناهی، صدیق وقت و ابویزید زمان چلبی حسام الحق والملة والدين قدس الله روهه كافة اصحابك مقتداسی و بالجمله اقطابك پیشواسی اولوب ظاهر و باطنلری مجاهدهده ایدی.

و ورع و تقواده مبالغه بیوررلر ایدی. ادب بی غایه و صدق بی نهایه مالک اولوب ریاضت کثیرهده بولنورلر و دائما مجاهدهده اولورلر ایدی. طبع کریم و سیرت حلیم ایله احوال قلبیه مطلع و اسراره واقف اولوب کلمات جامعه سویلرلر و اصحاب قالك علم حاللرینه عائد مشکلاتی حل ایدرلر ایدی. شیخ صلاح الدین رحمةالله علیه صوکره حال حیات خداوندکارده تمام طقوز سنه و آندن صوکره دخی بالجمله اصحاب خداوندکاره شیخ و قائم مقام و خلیفه و امام ایدی. و حضرت خداوندکاره تقرب قصدیه كافة اصحاب آنلرک ملازمی اولورلر ایدی. آنلرک نسب مبارکلری (امسبت کردیا و اصحبت عربیا) کلامنک قائلی بولنان شیخ عارف قدس الله سره حضرتلرینه متصلدر. ذات حضرتلرینک کمالاتنی قیاس ایتمک ممکنمیدر و هانکی میزان ایله وزن ایدیه بیلور.

مصراع

کر تراز ویش کنی میدان که میزان بشکدن

ترجمه

آنی طارتارسهک اگر بیل که ترازو قیریلور

و حقیقتده حضرت خداوندکارمک مظهر تمامی آنلر ایدی و كافة مثنویات آنلرک التماسلریله تألیف اولنمشدر. كافة اهل عشق و توحیده اولان یالکز بو لطفلرینک شکرینی قیامته قدر ادا ممکن دکلددر. مثنویات آره سنده مکتوب اولان حقایق چلبی حضرتلرینک سلوکنه دائر اشارتی حاویدر.

خوشر آن باشد که سرد لبران** گفته آید در حدیث دیکران

ترجمه

طرز رعنادر که سر دلبران** غیری بی سویلرکن او اولسون عیان

مثنوی شریفك بتون دیباجه‌لری آنك القاب شریفه سیله مزیندر. اکر بر طالب آنلرك سیر و سلوکلرندن بر شمع طویمق آرزوسنده اولور ایسه مثنوی معنویك مطالعه‌سنده عشق خصوصنده مبالغه لازمدر. بلکه آنك بعض صفاتنه اطلاع پیدا ایدوب اهل بصیرت زمره‌سندن اولور. آنلرك نامنه اشارت اولنان مثنویاتدن تبرکاً بز دخی بر نبذه ذکر ایدلم. نته کم جلد ثانیده بیورلمشدر.

مدتی این مثنوی تأخیر شد ** مهلتی بایست تا خود شیر شد
تا نزیاید بخت تو فرزند نو ** خون نگر ددشیر شیرین خوش شنو
چون ضیاءالحق حسام الدین عنان ** باز کر دانید زوج آسمان
چون مبعراج حقائق رفته بود ** بی نهارش غنچه‌ها نشکفته بود

ترجمه

بر مدت مثنوی شریف تأخره دوچار اولدی؛ زیرا قانك سود اولمسی ایچون بر مهلت لازمدر یعنی هر بر شیفك درجه کماله ارتقاسی تدریج و امهال ایله اولور. بناءً علیه لایق افاضه اولان اسرارك ظهوری ایچون مهلت لازمدر که او ایام مهلت ظرفنده مفیض کریمدن استفاده اولنهرق تکرار خلقه بالتوجیه امر مفیض ایله افاضه اولنه [شرح امدادالله و محمد رضا قدس الله سرهما]
ای حضرت حسام الدین سنك بختك بر اوغل طغورمدقجه قان طاتلی سود اولمادی. بونی ایو دیکله یعنی سنك حامله کبی اولان بختك فرزند کبی انکشاف اسراری تولید ایتمدیجه سود کبی الذواحلا اولان مثنوی شریفك نظمنه مباشرت اولنمدی (شرح امدادالله و عبدالعلی قدس الله سرهما)
حقك ضیاسی اولان جناب حسام الدین وقتا که ینه عنانی اوج آسماندن چویردی مثنوی شریفه شروع اولندی. حضرت حسام الدین معراج حقایقه کیتمش ایدی. آنك بهاری اولمدقجه مثنوی شریفك غنچه‌لری آچیلمدی.

اوچنجی جیلده بیوررلر:

ای ضیاء الحق حسام الدین بیار ** این سوم دفتر که سنت شد سه بار
بر کشا کنجینه اسرار را ** در سوم دفتر بهل اعدار را

ترجمه

ای حقك ضیاسی اولان جناب حسام الدین مثنوی شریفك اوچنجی جلدینه شروع ایت. زیرا عمل خیرده تثلث سندر. اعداری براقده مثنوی شریفك اوچنجی جلدنده خزینه اسراری آچ.
دردنجی جیلده بیوررلر:

ای ضیاء الحق حسام الدین توئی ** که گذشت ازمه بتورت مثنوی
همت عالی تو ای مرتجا ** می کشد این را خدا داندکجا

کردن این مثنوی را بسته ** می کی آن سوکه تودانسته
 در لب و گفتش خدا شکر تودید ** فضل کرد و لطف فرمود و مزید
 زانکه شاکر را زیاده و عده است ** آنچه آن که قرب مزد سجده است
 زان ضیا کفتم حسام الدین ترا ** که تو خورشیدی و این دو و صفاها
 شمس را قر آن ضیا خواند ای پدر ** و ان قمر را نور خواند این را کر
 دیده غیبت چو غیبست او ستاد ** کم مبادا زین جهان این دیدوداد

ترجمه

ای حضرت حسام الدین حَقُّ ضیاسی سنسک؛ زیرا مثنوی شریف سنک نورک ایله آبی کچدی. ای مرتجان! سنک عالی همتک بو مثنوی شریفی نره یه چکدیکنی جناب حق بیلور. ترقی و زیاده لک اصطرار یله بو مثنوی شریفی بیلیمش اولدیغک جانبه چکیورسک.

مثنوی شریفک لب و کلامنده حق جل و علا حضرتلری سنک شکریکی کوروب آکا لطف بیوردی. و فضیلتنی تزئید ایتدی. زیرا شاکره ازدیاد نعمتی وعد اولنمشدر. نته کم قرب الهی سجده نک اجرتیدر. ای جناب حسام الدین سکا او سبیدن ضیا دیدم که سن بر کونشسک و بونده ایکی وصف واردر (یعنی قلنج معناسنه اولان حسام قاطعدر و ضیا دخی ظلمتی قاطعدر) ای پدر قرآن عظیم الشان شمس ضیا و قمره نور تعبیر بیوردی. بوکا نظر ایت. ای جناب حسام الدین، سنک غیب کوزک مشاهده امور غیبیه ده غیب کبی استاددر. بو جهندن بو مشاهده و عطا اکسیک اولمسون.

و ینه دردنجی جلدده بیوررلر:

همچنان مقصود من زین مثنوی ** ای ضیاء الحق حسام الدین توئی
 مثنوی اندر فروع و دراصول ** جمله آن تست کردستی قبول
 ور قبول آرند شاهان نیک و بد ** چون قبول آرند نبود بیش رد
 چون نهالش داده تبش بده ** چون کشادش داده بکشاکره
 قددم از الفاظ اوراز تواست ** قصدم از انشاش آواز تواست
 پیش من آوازت آواز خداست ** عاشق از معشوق حاشا کی جداست

ترجمه

ای حَقُّ ضیاسی اولان حسام الدین بنم بو مثنوی شریفی ترتیبندن مقصودم سنسک. اگر قبول ایدر ایسهک؛ شریف اصول و فروعده هپ سنک آنکدر دأب شاهان بودر که آنلر نیک و پدی قبول ایدرلر و قبول ایتلکدن صوکره آندن بر شی رد ایتمزلر و سن ای حضرت حسام الدین شاه حقیقت و معدن طریقتسک مثنوی شریفک ابتداسنی قبول ایتلکک کبی اختتامنی ده قبول ایله مادام که نهال مثنوی

شرفی و یردك. صونیده ویر و مادام که آکا یول ویردك آثنای راهده تصادف اولنه حق دوکومی ده چوز. مثنوی شریفك الفاظندن مقصودم سنسك و آنی انشادن قصدم سنك آوازکدر. بنم عندمده سنك آوازك آواز خدادر. حاشا عاشق، معشوقدن نه وقت جدا اولمشدر.

و بشنجی جلدده بیوررلر:

شه حسام الدین که نورا بجم است ** طالب آغاز سفر پنجم است
گر نبودی خلق محجوب و کثیف ** و رنبودی حلقها تنك وضعیف
در مدیحت داد معنی دادمی ** غیر این منطق لبی بکشادمی
مدح توحیف ست با زند انیان ** کویم اندر مجمع روحانیان

ترجمه

بیلدیزلرک نوری اولان شاه ملک حقیقت جناب حسام الدین مثنوی شریفك بشنجی جلدینه مباشرتی آرزو ایدیور. ای جناب حسام الدین سن اولسه ایدك خلق تعلقات بشریه حسبیله درك حقایق اشیادن محجوب اولورلر و تلذذات نفسانیهلری سائفه سیله کثافت و کدورتده قالیرلر ایدی. و اگر سن اولماسهك معرفت لقمه لرینك بوغازلری طار اولوب آنلره معرفت لقمه لری صیغماز و ضعیف الا استعداد اولور ایدی. [شرح امداد الله قدس سره]

اگر سنك مدحکی تمامیه و کمالیه ایده ایدم انجق سنك مدحکی ایدر و آندن باشقه کلام سویلمز ایدم. سنی بو بدن و دنیا محبوسلرینه مدح ایتمك یازقدر. بناء علیه سنك مدحکی روحانیلر و اهل ملکوت مجمعه سویلیه یم.

و آلتنجی جلدده بیوررلر:

ای حیات دل حسام الدین بسی ** میل می جوشد بقسم سادسی
کشت از جذب چوتو علامه ** در جهان گردان حسامی نامه
پیش کش می آرمت ای معنوی ** قسم سادس در تمام مثنوی

ترجمه

"ای کوکلک حیاتی اولان جناب حسام الدین بیان معانی صددنده مثنوی شریفك آلتنجی جلدینی تألیفه میل و رغبتم جوشاندر. بر اسمی حسامی نامه اولان بو مثنوی شریف سنك جذبك سببیه جهانده مشهور اولدی.

ای جناب حسام الدین سن صورته دکل معنایه منسوبسك معنوی اولان مثنوی شریفده سکا لایق بر هدیه اولدیغندن آنك متممی اولان آلتنجی قسمی هدیه تقدیم ایدیورم."

خداوندکار قدس الله سره حضرتلرينك ذات شريفلرينه اولان عنایتی خلفادن هیچ بریسنه اولماشدر. آنلر ایله اولان معامله لری بر وجه ایله ایدی که کورن بر کیمسه آنلرک مریدی ظن ایدر ایدی. چلبی حضرتلرينك لطافت مزاج شریفی وشفقتی بر مثابهده ایدی که بر کیمسه حضورنده-فلانه بویله بر زخمت و وجع حادث اولمشدر-دیسسه ایدی فی الحال انلره زخمت عارض اولور ایدی.

علو همت و کرمده معروف و مشهور ایدی. نته کم او وقتده بو قدر امراء صاحب خیر موجود اولدیغی حالده فقرا و اهل احتیاج برك و نوایی آنلردن بولورلر و هر ترتیب بیوردقلری ضیافت و سماعده بالجمله اکابر آنلرک علو همتلرینه رشک ایدرلر ایدی.

پرهیزکارقلری بر حده ایدی که نظری نامحرمه واقع اولماق ایچون اصلا اختیارلریله کوندوز حمامه کیتملر ایدی. آنک جمله آدابندن بریده او ایدی که حضرت خداوندکاره مدت ملازمتلرنده اصلا و قطعاً آنلره مخصوص اولان خلایه کیرمیوب قره قیشده صغوق و قار و یاغموره باقمیهرق خانهسنه کیدر و تجدد وضوء ایدوب عودت ایلر ایدی و دائماً خداوندکار قدس سره حضرتلرينك حضورنده ادب ایله ایکی دیز اوستنه اوطورر ایدی.

لاجرم بو ادب سلوک ایله بولدیغی بولدی. تمام اون سنه مدت حضرت خداوندکارک حال حیاتنده خلافت بیوردیلر. اول وجه ایله که بالجمله اصحاب بی حقد و حسد مستفید اولدیلر و بو حالی تصدیقاً سلطان المحبوبین سلطان ولد بیوررلر رضی الله علیهم اجمعین:

بود باشبخ باز مانه شیخ** همدل و همنسین بخانه شیخ
در صفاو وفا بهم همدم** همه اصحاب شادمان بی غم
بخشش هر دو بر همه شامل** همه از هر دو عالم و عامل

ترجمه

اویله که شیخله زمان شیخده** هپ برابردی مکان شیخده
او صفاده و وفاده همدم** جمله اصحاب ایدی شاد و بی غم
آنلرک لطفی عمومه شامل** عالم آنلر ایله عالم، عامل

حضرت خداوندکار تقریر حقایقه مشغول اولدقلری هر بر وقتده چلبی یه عنایت روحانیاندن اویله عنایت حاصل اولوردی که کلیاً کندینی غائب ایدوب خیلی مدت ذوقندن و او حالک لطافتندن مدهوش قالیر ایدی. کندینه کلدیکی وقت باشنی سجدهیه قویوب کوزندن اشک طوفان انکیز دوکر و او حضرتک ذات پاکنه آفرین خوان اولور ایدی. خداوندکار قدس سره حضرتلرينك نقللردن صوکره خلافتده اخلاف واقع اولدی. بعضیلری دیدیلر که [خداوندکارک حال حیاتنده امامت و خلافت بیوردقلری کبی بو وقتده دخی حضرت چلبی بی خلافتده بالقبول بیعت ایده لم. و آنی شیخمره قائم مقام بیلوب وجود شریفنی غنیمت صایالم.]

بعضیلری دیدیلر [فی الواقع بو رأی صائبدر ولكن - الشبل فی الحیر مثل الاسد- ضرب مثلی مشهوردر. حضرت سلطان الاولیا و المحبوبین بقاء الحق و الدین سلطان ولد قدس سره خداوندکارک وارث علمی صلیسی و اولیای کبارک خلاصه محبوبی و رموز حقایق کاشفی و معارف و دقایق شارحی و نامه الهینک دیاجه سی و اسرار نامتناهینک ملقنیدر. اگرچه خداوندکارک حال حیاتنده امامته استعدادی و ریاسته استحقاقی و اولیای کمله شیخک ایچون استیهالی موجود ایدی. ولكن پدر عالیبرینک شعشعه نوری حکمفرما اولدیغندن طریق ادبه سالک ایدیلر. بو کون ایسه شب دیجورک کان آفتابی یوزینی نقاب غیرته چکدی. آنک سری اولان بو سلاله طاهره بی شیخک قائم مقامی بیلم] بازار معرفتک ناقدلری و مسند طریقتک صدر نشینلری اولان غزیراندن بر طائفه دیدیلر [بز جگری یانمش عاشقلمه جان و جانان آره سنی تفریقه نه محل وارد]

نظم

آن چو خورشید این چو بدرمنیر ** هر دو سلطان و شاه عالمکیر
 آن چو صدیق بحر صدق و صفا ** وین چو حیدر جیب و شیر خدا
 آن یکی شهسوار عالم دین ** وین یکی افتخار روی زمین
 آن یکی قره العیون جهان ** وین دکر آسمان عالم جان
 آن یکی ملک فقر را دیهیم ** وین دکر پیشوای هفت اقلیم
 هر دو فرمان ده ممالک دل ** هر دو مقبول و هر دو هم مقبل
 هر دور اشمع معرفت در دست ** هر دو از جام قدسیان سر مست
 هر دو مارا درین جهان رهبر ** باز هر دو شفیع در محشر
 هر دو در باغ معرفت رسته ** چون کل و یاسمین بیک دسته

ترجمه

او کونش مثلیدر بو بدر منیر ** هر بری پادشاه عالمکیر
 بری صدیق بحر صدق و صفا ** بری حیدر مثالی شیر خدا
 اوته کی شهسوار عالم دین ** بریکی افتخار روی زمین
 او بری قره العین جهان ** بو ایسه آسمان عالم جان
 او بری ملک فقره در دیهیم ** بو ایسه پیشوا هفت اقلیم
 ایکسی حاکم ممالک دل ** بزجه مقبولدر وهم مقبل
 شمع عرفانی طوتدیلر در دست ** ایکسیده شفیع محشردر
 باغ عرفاندن آنلر اولدی رسا ** بر دمت کل و یاسمین آسا

اولان اودر که آرهلرینی تمیز ایتمیوب هر ایکی پیشوانک رأی صائبی نه وجهی اقتضا ایدرسه بز دخی آکا اطاعت ایدهلم. [ایرتسی کونی بالجمله عزیزان و اصحاب و امیران و معتبران تریه مقدسک زیارتنه کلمش ایدیلر. حضرت چلبی رحمة الله علیه سلطان ولد حضرتلرینه بیوردیلر : [ای نور دیده و مخدوم زاده، بو کون حضرت خداوندکارمک آفتاب جلالی عالم سفلیدن غروب ایدوب افق آخرتده طلوع ایلدی. بز بر آووج یتیملر ایله ضعیفلری سکا ودیعه براقدی. پدر بزرکواریکرک تختنه اوتوروب وضع و شریف حقنده تربیه و شفقت طریقنه سالک بولنمه کز ایجاب ایدر.]

سلطان ولد حضرتلری کمال لطف و خلقندن ناشی زبان کوهر بارینی آچوب عباره فصیحه ایله بیوردیلر که [حضرت خداوندکارم و پدرم رضی الله عنه حال حیاتنده سنی جمله اوزرینه ممتاز طوتوب کافه اصحاب و فرزندانک امامت و ریاستی سکا تفویض ایتمشدر. آنک جمال زیبا سندن محروم قالدیغمز بو کونده امامتکز بطریق اولادر] و او ائنده قالقوب حضور چلبی بی مسند مشیخته اقعاد ایدوب تمام اون ایکی سنه آنی پدرینک قائم مقامی بیلدی و حضرت چلبی دخی وظیفه مشایخدن بولنان تربیه و شفقت و تصفیة خواطر مریدان و طریقه سلوگدن هیچ برینی ترک ایتمیوب سنن خداوندکاره تمامها رعایت بیوردی. آخرالامر او حضرتک فراقی حدی تجاوز ایتدیکندن پرده وجودک اورتهدن قالمه سنی حضرت عزت- عز اسمه- دن استدعا بیوردی. اضطرارلری صوگ درجه بی بولدیغندن تیر دعا هدف اجابته مقرون اولوب آلتی یوز سکسان درت سنه سی ظرفنده دارالخلوده سفر میسر اولدی. و جناب خداوندکارک خلقه خاصنه اولاشدی. رضی الله انهم و رضوا عنه.

ذکر خلافت حضرت سلطان ولد رضی الله عنه

محبوبینک سلطانی، اولین و آخرینک معشوقی اسرار لاهوتیهنک عارفی، رموز ناسوتیهنک ملقی، بین الناس آیت رحمت، یر یوزنده اللهک ولیسی، خلق اوزرینه اللهک حجتی، ولایت دائره سنک متمم و خاتمی حقیقت اقلیملرینک مالک و حاکمی مولانا و سیدنا و سندننا بهاء الملة والحق و الدین وارث الانبیاء والمرسلین الهادی الی سبیل الیقین قدسنا الله بسرہ المعظم حضرتلری جمیع علوم رسمیه ده بر دریای بی کران و معارف و حقایق قدسیه ده بی مثل بر بادشاه ذیشان ایدی.

زبان، بیان اینجوسنی حقه یاقوت دهانده دلدیکی وقتلرده عالمیانک مبهم اولان مشکلاتنی و قاریشیق بولنان رموزینی هر برینک پاص طومش اولان آیینه دروننده مشاهده ایدوب حل بیورلر و سر حقائق و لب دقائقی براهین قاطعه و دلائل واضحه ایله بالجمله حضاره روشن و هوبدا ایلر ایدی. فضلا و علماء ملتک انکشت حیرتی دهان حجلتده قالقوب حضرت قدسک حجله نشینلری و حظیره انسک مجاورلری -علیک عین الله- دیرلر ایدی. حضرت مولانا شمس الدین عظم الله ذکره آنلرک حقه عنایت تمام بیوروب اوقات تجلیات و مناجاتده حضرت رب العزتدن آنلر ایچون زخمتسز و کدورتسز و مشقتسز مقامات ولایتک اعلاسنه نائلیتلرینی استدعا ایلرلر ایدی. لاجرم او کنز حقایق آنی کماله ایصال ایدوب آنلرک ظاهر و باطنلری قاملاً نور قدس ایله

مزمین اولدی. طقسان آلتی سنه عمر سوردی. دایما مشاهده حقایقه مستغرق اولوب لوح حقیقت اوزرنده اولان نفوشی نظر بصیرتله کوره رک عالمیانه شرح بیورر ایدی. اکابر و اصاغر فواید و موائد دارینی اکتساب ایلدکلرندن باشلرینی پرکار کبی او قطب زمین و زمانک آستانه سنه وضع ایدرلر ایدی. او قطب هدانک حاضر اولدیکی مجمعه، اطرافندن او خطه میراکه ده طویلانان و بالجمله علومده انکشت نمای عالم اولان بو قدر فضلا و علمای مفتین بولندیغی حالده ذات حضرتلری تقریر حقایق و معارفله مشغول اولدقده آنلردن هیچ بریسنک نطقه مجالی اولماز ایدی.

کلاه کوشه خورشید چون نماید روز ** ستار کان بحقیقت فرو نهند کلاه

ترجمه

کلاه کوشه خورشید ایدنجه روزی پدید ** ستاره لرده محقق کلاهنی چیقارر

او مجلسده حاضر بولنان قلبی یانق عاشقغر غایت لطافت و نهایت شوقدن واله اولوب اسرار دریالرینه غرق اولورلر ایدی. و اگر بو افاده ده بر کیمسه یه شق و شبهه عارض اولورسه بو معانینک تقریری آکا مبرهن اولمق ایچون، او حضرتک مثنویات و غزلیاتیله کلام مثنوینی مطالعه ایتسون. مع هذا او حضرتک اطلاق یوزندن بیان بیوردقلری کلماتک مقید بولنان تقریر ایله هیچ مناسبتی یوقدر و انشا بیوردقلری بالجمله کلاملر دخی اصحاب کشفک بو قدر مقاماتنک مفتاحیدر و آنک هر فصلی ارباب طریفته مرشد و بر پیشوادر. خاص و عامه، آشنا و بیکانه یه، بیوک و کوچوکه آفتاب رخشان کبی بشوش و خندان اولوب معامله لری مساویدر. نته کم بو رساله نک مؤلفی سویلر:

زهی زنور روان تو چشم جان روشن ** زعکس طلعت تولوح قدسیان روشن

زنور سینه پاک تو درشب دیچور ** توان شمرد یکا پاک ستارکان روشن

هر آن خیالکه درو هم رو شان نکدشت ** ضمیر پاک تراشد یکان یکان روشن

کجاست منکر تامن نمایش اورا ** زمکر مات کمال تو صد نشان روش

خدیو تخت حقایق بهای ملت و دین ** که روشن است بدو چشم عاشقان روشن

انیس روضه پاک تو قاصرات الطرف ** میان مرقد صدر توچون جنان روشن

ببارگاه جلالت مراچه قدر بود ** که در صفات جمالت کنم بیان روشن

و لیک عشق بر آن آردم چو پروانه ** که گرد شعله شمعتم کنم دهان روشن

ترجمه

نه خوش او نور روانکله چشم جان روشن ** او عکس وجهک ایله لوح قدسیان روشن

ضیای سینه پاککله لیل دیچورده ** برر برر صاییلیر هپ ستارکان روشن

او هر خیال که اوهام روشنان کورمز ** ضمیر پاککه اولمش یکان یکان روشن

هانی او متکر آکا تا که ایلهیم اظهار** سنك فيوض كمالكده يوز نشان روشن
 شه او منكر آكا تا که ایلهیم اظهار** سنك فيوض كمالكده يوز نشان روشن
 شه سریر حقایق بهای ملت و دین** آنکله روشن اولور چشم عاشقان روشن
 انیس روضه پاککده -قاصرات الطرف-** او تره كك ایچی ماننده جنان روشن
 در جلالك اوکنده بنم نه قدردم اولور** جمالکك صفتن ایلهیم بیان روشن
 ولكن اوستنه عشق آندی مثل پروانه** که نور شمعی دور ایله دهان روشن

او حضرتك صفات کمالاتنده خامهران اولمق عین تقصیر اولور والحاصل آنلردن درت سلاله طاهره طیبه
 وجوده کلمشدر که اولکیسی حضرت چلبی عارف ایکنجیسی چلبی عابد اوچنجیسی چلبی زاهد دردنجیسی
 چلبی واجددر رضی الله عنهم وقتا که مدت عمرلری طقسان آلتی یه واصل اولدی مزاج شریفلرنده بر قیربقلق
 پیدا اولوب بر قاچ کون صحب فراش اولدی. و بیوک مخدوملری اولان حضرت چلبی عارفی چاغروب قولندن
 طوتهرق اصحاب عزیزان و مریدانه تودیع ایلدی.

جوار رب رحیم و ملک کریمه ملحق اوله جقلری کیجه خانه بی اغیاردن خالی بیوردی. کیجهدن بر مقدار
 کچدکده اوطوروب بیوردیلر که -حضرت خداوندکارم مولانا شمس الدین و بالجمله اولیاء الله کلوب بکا
 منظردرلر؛ بنم وفاتمدن طولایی جزع و فزع ایتمامک کرکدر- و تقریر حقایق و ذکر رب الخلائق ایله مشغول
 اولدیلر.

یدی یوز اون ایکی سنه هجریه سی ماه رجبک اوننجی بازار کیجه سی آخرنده ذکر ایدرک فرادیس
 قدسده و ریاض انسده استقرار ایلدیلر. و پرده نوره مستور اولوب -قاصرات الطرف- خدمتجیلکلرینه حاضر
 اولدیلر و -ولدان مخلدون- شراب طهور ایله مملو اولان اباریق نوری اوکنه کتیردیلر. و اوچ کون اوچ کیجه قبه
 مبارکلرندن آسمانه قدر بر نور ظاهر اولدی. اول وجه ایله که قونیه اهالیسنک صغیر و کبیری کوندوز آیدینلغنده
 مشاهده ایتدیلر. و او عظمتده حیران اولوب ذات حضرتلرینک غیبوت جمالندن طولایی فریاد و فغانی علیه
 ایریشدیردیلر. رضی الله عنه و عن اسلافه.

ذکر حضرت چلبی عارف قدس سره

روحانیلرک مخدوم زاده سی، ربانیلرک حیات بخشی، محققانک نور دیده سی، مهمامه جبروت سالکلرینک
 رهنماسی، خطه ملکوت ناز نینلرینک قافله سالاری، دیده عارفانک سرمه کشی و سوخته مسکینانک نوازنده
 دلی چلبی جلال الدین فریدون المشتهر بعارف نورالله ضریجه حضرتلری حضرت خداوندکارک حال حیاتنده
 وجوده کلدی. طوغدقدن صوکره حضرت خداوندکار قدس سره آنلری آلوب آستینلرینه قویهرق حرکات و سماع
 بیوردیلر و آنلرک حقنده پک چوق عنایت قیلدیلر و کندی یقینلرینی آنلره احسان ایلدیلر و عارف اسمی ایله
 چاغردیلر. و آب معرفتی آنک جوی سینه سنه آقیتدیلر. سلطان ولد حضرتلرینک نقللرندن صوکره ابا و

اجدادينك تحت ولايت و خلافتنه اوطوردی و بتون صادقلى وجود شريفلىله مزین و مشرف قیلدی و طریق صدق و نیازی و ترك ماسوی الهی و مجازی هرکسه آشکاره قیلدی. و سلاطین و امرا و افاصل و کبرا، محبت و اخلاصلرندن ناشی آنلره ارادت کتوروب امر و فرمانلرینه منقاد اولدیله. و عزت نفسلرینی آنده بیلدیله و فنون غریبه ایله مشحون کلاملری و غزللری واردر. نفس نفیسلى حقائق ظاهریه و باطنیه ایله آراسته و همتلری عالی و کرملى بی حد و خلقلری، خاص و عام اوزرینه کونش کبی فائض و وجدی و بسطی نسیم بهار کبی معتدل و تکلف و رعوتدن بعید ایدی. اکر آنلرک اخلاق و صفتلرینک بیاننه دوام اولنسه طویل اولور. ولکن هر بابدن بر فصل و هر انباردن بر آووج عرضی واجب کورندی.

ذات حضرتلری یدی یوز اون طقوزنجی سنه هجریه سی ماه ذی الحجه سنک یکرمی دردنچی صالی کونی تنکنای جهانندن دار الامان و بیت الجنانه رحلت ایدوب کندى جنس و اصللرینه اولاشدیله. مریدان و عاشقان شهر ایچنده او نازنین جهانک مراسم عزاسنی اجرا ایدوب مرثیه لر و قصیده لر انشا ایلدیله. رحم الله الما ضین و ادام دولة الباقرین.

ذکر چلبی شمس الدین عابد حضرتلری

چلبی عارف حضرتلرینک نقللرندن سوکره برادر صلیبسی چلبی روحانیان، کلبن کلشن معرفت، سیمرغ قاف قربت، تخت نشین نصرت، نور عیون الکاملین محبوب الواصلین بحرالعارف، شمس المعارف چلبی شمس الدین عابد اسبغ الله ظله حضرتلری شمدی قائم مقام و شیخ و امام وقت اولدی و کافه مریدان و عاشقانک کوزلری جمال همایونلریله روشنلر. ذات حضرتلری و اکابر اقطاب و عیون اولی الالباب اولان شمس افلاق المعارف و نجوم بروج الحقائق ثمره اغصان اشجار القدس و درر بحار معارف الانس صلاح الدین امیر زاهد و حسام الدین سلطان واجد رضوان الله علیهم اجمعین حضرتاتی سنت اجدادی قائم طوتوب رشد و سبیل هدایتی جمله اوزرینه اظهار ایلدیله. اهل جهانه وجود پرچود شریفلیله معاونت تامهده بولنوب صادقله درون مبارکلریله غیر قابل تقریر بر اطمئنان بخش ایلدیله. حق جل و علا حضرتلری بو عقود بختیاری بی عباد سائره ایچون سنه لرحه پایدار و آنلرک نتایج طیبه لرینی قیامته قدر بر قرار بیورسون. حق محمد و اله الطیبین الطاهرین اجمعین یا رب آمین.

ذکر اصحاب ورؤساء مریدان رحمهم الله تعالی

الله سنی موفق ایلسون. معلومک اولسون که خداوندکار قد سنا الله بسره المقدس حضرتلرینک حال حیاتنده مریدان و عاشقان لایعد ایدی. ولکن اهل صحبتدن اولوب تقرب تام حاصل ایدنلر و ریاضت کثیره چکوب وجود وارلغنی فقر و یوقلق پوته سنده بیک دفعه اریده رک ظاهری محو ایله دنیایی آرقه سنه آتائلر بو زمره ایدی که ذکر اولنور:

چلبی جلال الدین فریدون، مولانا سراج الدین بایبورتی، بھاء الدین بحری، فخری الدین سیواسی، اولاد مدرس، بکبتمور، مولانا صلاح الدین فقیہ، نظام الدین خطاط، مولانا عزالدین ارزنجانی، مجدالدین مراغی رحمۃ اللہ علیہم و رضی اللہ عنہم.

حضرت خداوندکارک آخر وقتہ ایریشوب چلبی حسام الحاق و الدین و سلطان ولد قدس اللہ سرہما حضرتلرینک عنایتلرینہ مزہر اولہرق خلافتلہ موسوم الانلردن بریسی مولانا ملک العارفین، فخر المحققین، کامل الحال و القال مولانا علاءالدین الاماسی رحمۃ اللہ علیہ ایدی کہ زمانندہ زمرہ فقرانک صاہب قرانی و جملہ عشاقک قافلہ سالاری اولوب بر نفس آرامیدہ و بر سیرت پسندیہ و بر شان عالی و بر بیان شافی صاہبی و کوکلرک محبوب و مقبولی ایدی. و مریدان حقندہ بذل ہمت ایدوب ہر کیمی کہ صدق و صفا ایلہ ممتاز طوتارسہ زمرہ صدیقانہ واصل ایلر ایدی. بونک کبی ارزنجاندہ مقیم بولنان ارکان مولانا و استادمز و شیخمز، شمع جمع عرفا، واسطۃ العقد الاتقیا شارح رموز دقیق، شارب سلسبیل تحقیق ملکی الصفات، مقبول الاولیا، زیدۃ الازکیا حسام الملة و الدین حسین المولوی رحمۃ اللہ علیہ حضرتلری موسی علیہ السلام کبی ید بیضایہ و مسیح علیہ السلام کبی احيای موتایہ مالک و فضائل متنوعہ رسمیدہ بی نظیر جہان و حقائق و دقائق درویشاندہ بر بحر بی پایان اولوب بی غایہ بر علم و بی نہایہ بر ادب و عالی بر ہمت صاحبی ایدی. طریقت مشایخہ سعی بلغی اولوب کأس محبت و حقیقتی چشیدہ ایلہمش ایدی. و حضرت سلطان ولد (بیض اللہ غرتہ) آنک حقندہ عنایت کثیرہ بیوروب ارزنجاندہ کندیلرینہ قائم مقام نصب ایتمش و اجازت عالی احسان ایلہمشدر. عصا فیر بیانی سفینۃ اقلامہ ارکاب ایلدیکی وقتلردہ صحیفۃ سیمین قرطاسی سواد الماس مداد ایلہ مطرز ایدر. و معانی سبع المثانی بی اکالیل غریبہ و لائلی عجیبہ ایلہ مکمل قیلار کہ عقول روخانیانہ حیرت واقع اولور. ریاضات عمیقہ اجرا ایلہ آستانۃ خدمتندہ اوتورمش و حقائق و معارف فقری بر طریق تعلیم او بلادک کافۃ سکاننہ روشن قیلوب اهل فقر زینہ چکہرک حلقۃ اولیایہ دعوت ایلہمشدر.

(تمت بعون اللہ)